

ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΟΣ — ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ

ΑΡ. 2.

ΥΠΟ

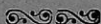
ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ Λ. ΤΖΟΥΒΕΛΗ - ΙΑΤΡΟΥ

ΗΤΟΙ :

- 1ον) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΔΕΗΣΕΙΣ (Λέοντος Μελαῖ)
Ἐγκριθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος
- 2ον) ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ (Πλουτάρχου) ἐκδ. Ρώσση.
- 3ον) ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ κ.τ.λ.
- 4ον) ΟΜΙΛΙΑ 22α ΑΓΙΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΑΙΓΥ-
ΠΤΙΟΥ ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ

«Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε,
ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμὸν»
(Ματ. κστ' 41)

Τυπογραφεῖον : Παναγ. Χρονοπούλου — Μυλλέρου 50
Τηλ. 5233070 Ἀθῆναι

ΑΘΗΝΑΙ 1978

ΕΓΚΟΛΠΙΟΝ

ΕΛΛΗΝΟΣ — ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ

ΑΡ. 2.

ΥΠΟ

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑ Λ. ΤΖΟΥΒΕΛΗ - ΙΑΤΡΟΥ

ΗΤΟΙ :

1ον) ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΔΕΗΣΕΙΣ (Λέοντος Μελά)
Έγκριθείσαι υπό τής Ίεράς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος

2ον) ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ (Πλουτάρχου) έκδ. Ρώσση.

3ον) ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΖΩΗΣ κ.τ.λ.

4ον) ΟΜΙΛΙΑ 22α ΑΓΙΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΑΙΓΥ-
ΠΤΙΟΥ ΤΟΥ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ

« Γρηγορείτε και προσεύχεσθε,
Ίνα μη εισέλθητε εις πειρασμόν »
(Ματ. κστ' 41)

Τυπογραφείον : Παναγ. Χρονοπούλου — Μυλλέρου 50
Τηλ. 5233070 Αθήναι

ΑΘΗΝΑΙ 1978

19100

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ἐκ τοῦ βιβλίου «Χριστιανικαὶ Δεήσεις»

Αἱ ἀνά χεῖρας χριστιανικαὶ δεήσεις συνετάχθησαν πρὸς οἰκοδομὴν τῶν ἰδίων μου τέκνων, ὅπως, καθ' ἐκάστην ἡμέραν τοῦ μηνὸς μετὰ τὴν ἐσθρινὴν κανονικὴν προσευχὴν τῶν ἀπαγγέλλοντα καὶ μίαν τῶν δεήσεων τούτων, χριστιανικῶς καταρτισθῶσι· καθόσον ἐν ταῖς δεήσεσι ταύταις συμπεριελήφθησαν τὰ κυριώτερα τῶν ἠθικῶν παραγγελμάτων τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας.

Ἐν μιᾷ καὶ μόνη δεήσει ἦτο καὶ δύσκολον καὶ ἴσως ἀδύνατον νὰ ἐκτεθῶσι δεόντως ἅπασαι αἱ ἠθικαὶ τοῦ Εὐαγγελίου ἀρχαί, ἄλλως τε τοιαύτη δέησις ἤθελε γίνεαι λίαν ἐκτεταμένη, καὶ ἐπομένως λίαν φορτικὴ. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ὡς ἡ πεῖρα διδάσκει, ἡ καθ' ἐκάστην ἐπανάληψις τῶν αὐτῶν φέρει κόρον, μηδενίζει τὴν προσοχὴν, ἐξασθενεῖ τὴν ἐντύπωσιν, καὶ μικρὰν ψυχικὴν ὠφέλειαν ἐπὶ τέλους προξενεῖ. Ὅθεν ἀντὶ μιᾶς, ἐπισημῆθη ἡ σύνταξις πλειόνων, ὅπως καθ' ἐκάστην ἡμέραν τοῦ μηνὸς μία νέα δέησις ἀπαγγέλληται.

Ἐπειδὴ δὲ πάντες συνομολογοῦμεν ὅτι ἡ παροῦσα κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ ἡμῶν καχεξία ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐγκαίρου καὶ χριστιανικῆς ἀγωγῆς προέρχεται, πρὸς θεραπείαν δὲ τῆς καχεξίας ταύτης τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν καὶ ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς, καὶ ἐν τοῖς Σχολείοις καὶ ἐν τοῖς Ναοῖς πάντες ἐπιποθοῦμεν, ἀναγκαῖα ἐθεωρήθη ἡ δημοσίευσις τῶν δεήσεων τούτων, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι, ἐὰν εἰσαχθῶσι καὶ ἐν ταῖς οἰκογενεαῖς καὶ ἐν τοῖς Σχολείοις ἡμῶν, θέλουσι συντελέσει εἰς τὴν χριστιανικὴν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας διάπλασιν, ἐξ ἧς καὶ μόνης μέλλον εὐτυχέστερον τοῦ παρόντος ἡ Πατρις προσδοκᾷ.

Πρὸς χρῆσιν δὲ τῶν Νηπιαγωγείων καὶ τῶν δημοτικῶν Σχολείων προσετέθη εἰς ἑκάστην δέησιν καὶ ἄσματιον, περίληψιν τῆς δεήσεως περιέχον, ὅπως τὴν μὲν δέησιν εὐκρινῶς, βραδέως, καὶ μετὰ κατανύξεως ἀπαγγέλλῃ ἡ διευθύντρια, ἢ ὁ διδάσκαλος, τὸ δὲ ἄσματιον ψάλλωσι τὰ παιδιά κατὰ τὸν ἦχον τοῦ 7ου ἁσματίου « **Τὴν δόξαν Σου, Σῶτερ, ἐγὼ θὰ ψάλλω** », τοῦ περιεχομένου ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Παιδαγωγικῶν ἁσματίων, ἅτινα ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἑταιρία μετὰ τῶν μουσικῶν αὐτῶν τόνων ἐσχάτως ἐξέδωκεν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἀπαιτεῖται νὰ γίνηται εἰς τὰ μικρὰ παιδιά ἡ προσήκουσα ἐξήγησις καὶ **τῆς ἐννοίας καὶ τῶν λέξεων** τοῦ ἁσματίου, ὅπως ἐν γνώσει ψάλλωσιν αὐτό.

Ἐπὶ τέλους ὀφείλομεν νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὸ ἀνά χεῖρας πονημάτιον, ὑποβληθὲν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἑλλάδος, ἐνεκρίθη καὶ ἠὺλογήθη παρ' αὐτῆς ὡς ἠθικώτατον καὶ λίαν ψυχοφελές· ἀλλὰ καλὸν ἐθεώρησεν Αὕτη ἵνα ἑκάστη δέησις καταλήγῃ εἰς τοῦτο « **Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων** ». **Ὅθεν τὴν προσθήκην ταύτην συνιστῶμεν θερμῶς εἰς πάντας τοὺς ἀναγινώσκοντας καὶ ἀπαγγέλλοντας τὰς δεήσεις ταύτας.**

• Ἄναβαθμός.

«Ἐλέησον ἡμᾶς τοὺς πταίοντάς σοι πολλὰ καθ' ἑκάστην ὥραν, ὦ Χριστέ μου, καὶ δὸς ἡμῖν πρὸ τοῦ τέλους τρόπον τοῦ μετανοεῖν σοι».

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΕΚΑΣΤΗΝ ΠΡΩΪΑΝ

(Ἑὺπό Χριστ. γονέων)

Εἰς Σέ, Κύριε, παραδίδω τὰ τέκνα μου (σαρκικά καὶ πνευματικά), εἰς Σέ ἐμπιστεύομαι αὐτά. Σύ, Κύριε, εὐλόγησον, φώτισον καὶ ὁδήγησον αὐτά εἰς πᾶσαν ἀρετὴν καὶ πᾶσαν ἀληθῆ γνῶσιν. Βοήθει αὐτοῖς νὰ προκόπτωσιν εἰς τὰ καλὰ σχολικά μαθήματα καὶ ἐν γένει νὰ προοδεύωσιν εἰς ὅ,τι εἶναι καλὸν καὶ θεάρεστον. Μόρφωσον αὐτὰ ἠθικῶς, διανοητικῶς καὶ ἐπαγγελματικῶς, καθ' ὃν δέδωκας αὐτοῖς προορισμόν, ἀνάδειξον αὐτὰ δεξιὰ ὄργανά Σου καὶ φύλαττε αὐτὰ ἀπὸ παντὸς κινδύνου ψυχῆς καὶ σώματος. Ἰδιαιτέρως παρακαλῶ Σε, Κύριε, ὅπως ἀξιώσης αὐτὰ νὰ Σέ πιστεύωσιν ὀρθῶς καὶ ἐν ἐπιγνώσει μέχρι τέλους. Ἀμήν.

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

ΔΕΗΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

“Ὅπως αἱ προσευχαὶ ἡμῶν εἰσακούωνται.

« Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν », παρήγγειλας ἡμῖν, πανάγαθε Σῶτερ!

Τὴν σωτήριον ταύτην παραγγελίαν Σου οὐδέποτε θέλομεν λησμονήσει· ἄλλ’ ἀδιαλείπτως εἰς Σὲ τὸν νοῦν ἀπενίζοντες, καὶ τὴν καρδίαν ἀνυψῶντες, διὰ τῆς οὐρανόυ δρόσου τῆς προσευχῆς τὴν ψυχὴν ἡμῶν θέλομεν ἐξαγιαῖζει, ὅπως τῶν καρπῶν τῆς εὐσεβείας ἀπολαύωμεν, καὶ εἰς πειρασμόν μὴ εἰσέλθωμεν.

Τὸ ἐκπληκτικὸν μεγαλεῖον τῶν πανσόφων ἔργων Σου, Κύριε, τὴν **δοξολογίαν Σου**, ἐκ τῶν σπλάγχχνων ἡμῶν προκαλεῖ!

Ἡ συναίσθησις δὲ τῆς ἀδυναμίας ἡμῶν τὰς ἐγκαρδίους ἡμῶν ἰκεσίας ἐνώπιον Σοῦ, τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ, ἀνυψοῖ!

Ἀναλογιζόμενοι δὲ τὰ θεῖα καὶ ἄπειρα δῶρά Σου καὶ τὴν ἀδιάλειπτον ὑπὲρ τῶν πλασμάτων Σου πρόνοιαν, διὰ τῆς προσευχῆς ἡμῶν **Σοὶ εὐχαριστοῦμεν καὶ Σὲ εὐλογοῦμεν καὶ Σὲ εὐγνωμονοῦμεν!**

Περίλυπον τὴν ψυχὴν ἕως θανάτου ἔχων, Σὺ, ὁ Θεὸς ἀνθρώπος, τρίς ἐν Γεθσημανῇ προσευχήθης. Τὸ θεῖόν Σου παράδειγμα ἀκολουθοῦντες, οὐδέποτε καὶ ἡμεῖς θέλομεν παύσει προσευχόμενοι, ὅπως ἐν τῇ προσευχῇ **παρηγορίαν καὶ ἀνακούφισιν** ἐν ταῖς θλίψεσιν ἡμῶν ἀνευρίσκωμεν.

Ἄλλ’ ὅπως αἱ ἰκεσῖαι ἡμῶν εὐπρόσδεκτοι παρὰ Σοῦ γίνονται, οὐχὶ ἀπὸ τῶν χειλέων, ἀλλ’ ἐκ βάθους καρδίας καὶ πλήρεις ἀγίας κατανύξεως τὰς προσευχὰς ἡμῶν θέλομεν ἀποτείνει.

Οὐδέποτε δὲ θέλομεν παύσει τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἡμῶν τὸ θέλημα ποιοῦντες, ὅπως **μετὰ θάρρους καὶ ἐλπίδος** ἐνώπιον Αὐτοῦ διὰ τῆς προσευχῆς ἐμφανιζώμεθα· διότι, ὡς εἶπας **οὐχὶ οἱ λέγοντές Σοι, Κύριε, Κύριε, ἀλλ’ οἱ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς τοῦ ἐν οὐρανοῖς, εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἰσελεύσονται.**

Φώτισον λοιπὸν ἡμᾶς, πανάγαθε Κύριε, ὅπως διὰ τῆς ἐγκαρδίου ἡμῶν προσευχῆς, **παρηγορίαν ἐν ταῖς θλίψεσι, καὶ ἐνίσχυσιν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν θείων Σου ἐντολῶν ἀνευρίσκωμεν.**

Ἐξάγνισον δέ, ὦ Θεέ, τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀπὸ παντὸς ῥύπου καὶ ἁμαρτίας· ὅπως ἡμεῖς μὲν ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ Σὲ ἱκετεύωμεν καὶ Σὲ εὐλογῶμεν, Σὺ δέ, ὦ ὕψιστε, εὐμενῶς τὰς προσευχὰς ἡμῶν εἰσακούης! «Πρεσβεῖαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων». Ἀμήν.

Προσεύχεσθε, εἶπας, καὶ προσευχήθης

Πολλάκις, ὦ Σῶτερ, ἐπὶ τῆς γῆς·

Καὶ προσευχὴν θεῖαν εὐηρεστήθης

Ἡμᾶς νὰ διδάξης τοὺς εὐσεβεῖς.

Ἀλλ' ὅπως ἀκούης τὰς ἱκεσίας,

Θεέ! Σὺ θέλεις καρδίαν ἀγνήν!

Λοιπὸν ἐλευθέρους πάσης κακίας

Ἀνάδειξον πάντας, Σῶτερ! Ἀμήν!

- Πάντα τὰ ἐν τέλει τῶν δεήσεων ἄσμάτια ψάλλονται κατὰ τὸν ἐν ἀρχῇ ἦχον τοῦ «**Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς**» καὶ τὰ **μεγαλυνάρια τοῦ Παρακλ. Κανόνος** (ὡς Τὴν ὑψηλοτέραν τῶν οὐρανῶν κτλ.).

ΔΕΗΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ὅπως τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἔργοις Αὐτοῦ δοξολογῶμεν !

Μέγας εἶ Κύριε καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα Σου ! Πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας ! Ἐν αὐτοῖς τὴν παντοδυναμίαν Σου πάντες θαυμάζομεν, καὶ τὴν υπερτάτην σοφίαν Σου τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν συναισθανόμεθα, καὶ Σὲ ἐγκαρδίως ἐπικαλούμεθα.

Ἐνώπιον τῆς υπερτάτης σοφίας καὶ τελειότητός Σου τὴν ἀτέλειαν ἡμῶν καθορῶμεν, καὶ ταπεινοὶ τῷ πνεύματι πλήρεις δὲ σεβασμοῦ καὶ κατανύξεως ἐνώπιόν Σου γονυπετοῦμεν, Σὲ εὐλογοῦντες, καὶ ἐπὶ Σὲ ἐλπίζοντες !

Σὺ, Κύριε, τὸν μεγαλοπρεπῆ τοῖτον καὶ παγκόσμιον Ναόν, καὶ τὸν οὐράνιον αὐτοῦ θόλον, καὶ τὰ λάμποντα ἐν αὐτῷ φῶτα ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐδημιούργησας, ὅπως ἐν τῷ Ναῷ τούτῳ πάντες Σὲ δοξάζωμεν καὶ Σὲ εὐλογοῦμεν !

Σὺ ἐν τῇ ἀπάτῳ ἀγαθότητί Σου εἶπας **γεννηθήτω φῶς ! καὶ ἐγένετο φῶς**, καὶ τὸ φῶς τὴν φύσιν ἐφαιδρυνε καὶ ἐξωγόνησε, καὶ ἡ φύσις διὰ τοῦ φωτὸς **μειδιῶσα, τὴν χάραν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς Σοὶ ἐκφράζει !**

Σὺ τὰ ὕδατα ἀπὸ τῆς γῆς κρεμάσας, εἰς νεφέλας αὐτὰ ἀνυποῖς, καὶ διὰ τῶν νεφελῶν ἐν τῇ υπερτάτῃ δικαιοσύνη Σου τοὺς μὲν ἁμαρτωλοὺς κατακλύζεις, τοὺς δὲ δικαίους παρηγορεῖς καὶ εὐφραίνεις !

Σὺ ἡ αἰώνιος ζωὴ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἁρμονίαν εἰς τε τὰ οὐράνια καὶ ἐπίγεια πλάσματά Σου ἐχορήγησας, Κύριε, ὅπως πάντες ἐν ἁρμονίᾳ ζῶντες, τὸ πανάγιον ὄνομά Σου ἐγκαρδίως δοξάζωμεν !

Σὺ, Πανάγαθε, ἐντὸς τοῦ γήινου καὶ φθαρτοῦ ἡμῶν σώματος τὴν ἀθάνατον καὶ λογικὴν ψυχὴν ἐνεφύσησας, ὅπως ἀληθεῖς εἰκόνας τῆς θεότητός Σου ἀναδείξης ἡμᾶς ἐπὶ γῆς ! Σοὶ εὐγνωμονοῦμεν, Σοὶ εὐχαριστοῦμεν, οὐράνιε Πάτερ !

Διὰ δὲ τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἐνώπιον τοῦ οὐρανοῦ Σου θρόνου ἀνυψούμενοι, καὶ Σοὶ κοινωνοὶ γινόμενοι, θερμῶς Σὲ καθικετεύομεν ὅπως μηδέποτε παύσης διαφωτίζων καὶ ἐνισχύων ἡμᾶς διὰ τε τῶν θείων ἔργων καὶ τῆς θείας διδασκαλίας **εἰς τὴν ἀληθῆ λατρείαν καὶ τὴν ἐγκάρδιον δοξολογίαν Σοῦ τοῦ πανσόφου καὶ παντοδυνάμου Δημιουργοῦ, καὶ τοῦ ἐπουρανοῦ ἡμῶν Πατρός!** « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἄμήν.

Τὰ πάντα ἐποίησας ἐν σοφίᾳ !

Μεγάλα τὰ ἔργα Σου, θαυμαστά !

Μεγάλῃ ἐγκάρδιος κ' ἡ λατρεία

Ἦν Σοὶ ὀφείλω Θεὲ Ποιητά !

Ἄείποτε θέλω θερμῶς Σὲ λατρεύει,

Διότι μ' ἔδωκας νοῦν καὶ ψυχὴν !

Ἄείποτε θέλω Σὲ ἱκετεύει,

Νὰ μὲ φυλάττης, Θεέ μου ! Ἄμήν !

ΔΕΗΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

“Ὅπως τελειοποιῶμεν ἡμᾶς αὐτούς.

Ἡ Ἀνθρωπίνη ἠθικὴ τελειότης συνίσταται καὶ ἐπιτυγχάνεται, ἄρα καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀτενίσεως ἡμῶν τῆς διαρκοῦς πρὸς τὴν ἄπειρον θεῖαν τελειότητα. Εἶναι δὲ πάντοτε σχετικὴ.

« Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν », παρήγγειλας ἡμῖν πανάγαθε Σῶτερ!

Ἴδου ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιγείου ἡμῶν ὑπάρξεως ! Ἴδου τὸ μέγα καθήκον, ὅπερ ἐν τῷ βίῳ πρόκειται νὰ ἐκπληρώσωμεν ! Ἴδου διατὶ ψυχὴν λογικὴν καὶ ἀθάνατον ἐχάρισας ἡμῖν, ὦ Θεέ, καὶ ἐπιδεκτικούς ἀπείρου τελειοποιήσεως κατ' ἐξαιρέσιν ἀπάντων τῶν ἄλλων ἐπιγείων πλασμάτων σου ἐποίησας ἡμᾶς !

Ἄς ἐξαγνίζωμεν λοιπὸν καὶ τελειοποιῶμεν ἡμᾶς αὐτούς διὰ προσευχῆς καὶ ἱερᾶς μελέτης καὶ λόγων καὶ πράξεων εὐαρέστων Σοι, καθ' ἑκάστην, τὴν θεῖαν τελειότητα Σοῦ τοῦ παναγάθου καὶ πανσόφου Θεοῦ πρὸ ὀφθαλμῶν ἀείποτε ἔχοντες, ὅπως εἰκόνες ζῶσαι τῆς ἀπείρου ἀγαθότητός Σου ἐπὶ τῆς γῆς ἀναφανῶμεν, καὶ τέκνα ἄξια Σοῦ, τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν Πατρός, πέντες ἀναδειχθῶμεν !

Σύ, Θεάνθρωπε Σῶτερ, σοφία καὶ ἡλικία καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις προκόπτων, τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τελειοποίησιν τῆς τε διανοίας καὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς καρδίας ἐδίδαξας ἡμᾶς, ὅπως τὴν μὲν ψυχὴν φωτίζοντες καὶ ἐξαγιάζοντες, τὸ δὲ σῶμα ἐξαγνίζοντες, τῆς χάριτος τοῦ Ὑψίστου καὶ τῆς ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων ἀξιωθῶμεν !

Σύ, πανάγαθε Σῶτερ, διὰ τοῦ ἐπιγείου Σου βίου, παράδειγμα τέλειον ἔδωκας ἡμῖν.

Τὸ θεῖόν Σου τοῦτο παράδειγμα ἀπαρεγκλίτως ἀκολουθοῦντες, μιμηταὶ καὶ πιστοὶ ὁπαδοὶ Σου ἄς γίνωμεν, ἵνα Χριστιανοὶ ἀληθεῖς ἀναδειχθῶμεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τῆς οὐρανοῦ βασιλείας οὕτως ἐλπίσωμεν νὰ ἀπολαύσωμεν.

Ἄλλ' ἐπειδὴ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον, ἐνίσχυε καὶ φώτιζε ἡμᾶς, Κύριε, ὅπως τὰς θείας Σου ἐντολὰς ἐκπληροῦντες, καὶ πᾶσαν Χριστιανικὴν ἀρετὴν ἀσπαζόμενοι, καὶ πᾶσαν κακίαν ἀποκρούοντες, καὶ τὰς ἡμέρας ἐν ἐδεργείαις διανύοντες, ἀξιοθῶμεν νὰ μεταλαμβάνωμεν συχνὰ τῶν Ἀχράντων Σου Μυστηρίων, δι' ὧν θὰ προσεγγίσωμεν εἰς τὴν τελειότητά Σου, τοῦ ἀπειροτελείου Πατρὸς τῶν φώτων, Σοῦ τοῦ δικαίου καὶ παναγάθου καὶ πολυεσπλάγγνου Θεοῦ, καὶ οὕτω τῇ θείᾳ Σου χάριτι εὐδαιμόνες ἐν τῷ παρόντι καὶ μακάριοι ἐν τῷ μέλλοντι βίῳ νὰ διαβιώσωμεν! « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων! » Ἀμήν!

Πιστάς σου εἰκόνας, Θεέ, Σὺ θέλεις,

Τελείους μᾶς θέλεις ἐπὶ τῆς γῆς!

Τὴν θείαν δὲ χάριν Σου ἀποστέλλεις

Πρὸς ἀναγέννησιν πάσης ψυχῆς!

Χάριν τὴν θείαν κ' ἐγὼ ἱκετεύω,

Τελείαν θέλων ἁγίαν ψυχὴν,

Ἵνα ἀξίως, Θεέ, Σοὶ λατρεύω

Καὶ γίνω πιστὴ εἰκὼν σου: Ἀμήν!

ΔΕΗΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ὅπως τὴν θείαν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην διατηρῶμεν, μὴ ἀναγκάζοντες τὴν θείαν δικαιοσύνην νὰ ἀποσύρῃ αὐτήν.

«Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ». Α. Ἰω. δ. 15.

Δικαίως λοιπόν, ὦ Θεὲ τῆς ἀγάπης **Πατέρα ἡμῶν οὐράνιον Σὲ ἀποκαλοῦμεν.**

Δικαίως εἰς τὴν μακροθυμίαν Σου καὶ τὸ ἔλεός Σου ἐλπίζομεν, καὶ τὴν ἄπειρον εὐσπλαγχνίαν Σου ἐπικαλούμεθα.

Δικαίως τὴν θείαν Σου Πρόνοιαν θαυμάζομεν, καὶ πλήρεις κατανύξεως Σοὶ εὐχαριστοῦμεν καὶ Σὲ εὐλογοῦμεν.

Σὺ, πανάγαθε Κύριε, πρὶν εἰσέτι τὸ φῶς τοῦ λαμπροῦ Σου ἡλίου ἴδωμεν, γλυκυτάτην τροφήν εἰς τὰ στήθη τῆς μητρὸς ἡμῶν παρεσκεύασας!

Σὺ, φιλοστόργους τὰς μητρικὰς ἀγκάλας κατέστησας, ὅπως ἐν αὐταῖς τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν περιθάλψῃς!

Σὺ, τὴν ὑπαρξιν ἡμῶν φιλαγάθως συντηρεῖς, καὶ πεινῶντας ἡμᾶς διατρέφεις, καὶ γυμνοὺς περιβάλλεις, καὶ ἀστέγους στεγάζεις, καὶ ἀσθενεῖς θεραπεύεις, καὶ κινδυνεύοντας διασώζεις, ὅπως καὶ ἡμεῖς Σὲ τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα **ἀγαπῶντες καὶ μιμούμενοι, τὰ αὐτὰ πρὸς τὸν πλησίον πράττωμεν!**

Σὺ τὴν ἀθάνατον καὶ λογικὴν ψυχὴν ἐχάρισας ἡμῖν, Κύριε, ὅπως δι' αὐτῆς μετὰ τῆς θείας Σου μακαριότητος συγκοινωνῶμεν, καὶ τὴν ἄπειρον ἀγαθότητά Σου διορῶντες, Σὲ θαυμάζωμεν καὶ Σὲ δοξολογῶμεν!

Σὺ τὸν μονογενῆ Σου Υἱὸν ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ἐξαπέστειλας, Κύριε, ὅπως διὰ τοῦ θείου αὐτοῦ βίου, καὶ τῆς θείας αὐτοῦ διδασκαλίας, καὶ τοῦ θείου αὐτοῦ αἵματος ἐξαγνίση ἡμᾶς ἀποφεύγοντας τὰς ἁμαρτίας, καὶ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς μα-

καριότητος καὶ τῆς οὐρανόου Σου βασιλείας καθοδηγήσῃ ἡμᾶς.

Εἰς τοὺς κόλπους Αὐτοῦ, ἀγάπην, παρηγορίαν, ἐλπίδα, φῶς, καὶ νέαν ζωὴν ἀνευρίσκοντες, Κύριε, Σὲ ὑμνοῦμεν καὶ Σοὶ εὐχαριστοῦμεν καὶ Σοὶ εὐγνωμονοῦμεν.

Ἄλλ' ἂν ποτὲ νέφη μαῦρα ἐπισκιάσωσι τὴν ὑπαρξιν ἡμῶν, εἰς τὴν ἄπειρον πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην Σου, εἰς τὴν ἄκραν δικαιοσύνην Σου, καὶ εἰς τὴν ὑπερτάτην ὑπὲρ ἡμῶν Πρόνοιάν Σου πεποιθότες, γενηθῆτω τὸ θέλημά Σου! θέλομεν ἀνακράξει μετὰ τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ!

Φώτισον ἐν τούτοις ἡμᾶς, πανάγαθε Πάτερ, ὅπως τὰς θείας ἐντολάς Σου ἀπαρεγκλίτως ἀκολουθοῦντες, ἄξιοι αἰείποτε ἀναφαινώμεθα τῆς ἀπείρου ἀγάπης καὶ τοῦ θείου ἐλέους Σοῦ τοῦ παναγάθου καὶ πολυευσπλάγχνου Θεοῦ! «Πρεσβεΐαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων». Ἀμήν.

Πανάγαθε Πάτερ! Σὺ τῆς ἀγάπης,
 Σὺ πολυευσπλαγχνος εἶσαι Θεός!
 Θεέ! Σὺ μᾶς σώζεις! Σὺ μᾶς φυλάττεις!
 Εὐλογημένος Σωτὴρ ὁ Χριστός!
 Τὸ θεῖον θέλημα λοιπὸν ἅς πράττω,
 Ψυχὴν ἅς ἔχω ἁγίαν, ἀγνήν,
 Τὴν θείαν ἀγάπην ὅπως φυλάττω
 Πρὸς σωτηρίαν μου, Πάτερ! Ἀμήν

ΔΕΗΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

Ὅπως τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν.

« Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν Σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· αὕτη ἐστὶν ἡ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή ». « Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με . . . ». Ἰω. 14' 21.

Ἡ ἄπειρος πρὸς ἡμᾶς ἀγάπη Σου, Κύριε, καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ὑπὲρ ἡμῶν θυσία τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ, ἀγάπην ἐγκάρδιον, λατρείαν ἀληθῆ, εὐγνωμοσύνην βαθυτάτην, καὶ ὑπακοὴν πρόθυμον ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν, πανάγαθε Πάτερ !

Σὲ δὲ τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀγαπῶντες, Σὲ διανοούμενοι πάντοτε, καὶ εἰς Σὲ διὰ τῆς προσευχῆς ἀδιαλείπτως ἀνυψούμενοι, τὴν ἐπίγειον ἡμῶν εὐδαιμονίαν ἀνευρίσκομεν, καὶ τὴν οὐράνιον μακαριότητα προσδοκῶμεν.

Ἡ πρὸς Σὲ ἀγάπη καὶ ἀφοσίωσις, Κύριε, ἀπὸ παντὸς παραπτώματος ἀείποτε θέλει προφυλάττει ἡμᾶς, ἵνα μὴ ἀμαρτάνοντες τὴν ἀγάπην Σου ἀπολέσωμεν, καὶ τὴν ὀργὴν Σου ἐφ' ἡμᾶς ἐπισύρωμεν.

Ἀγαπῶντές Σε, Κύριε, προθύμως τὰς θείας Σου ἐντολάς θέλομεν τηρεῖ, καὶ τὴν σωτήριον ὁδὸν τοῦ Σωτῆρος θέλομεν ἀκολουθεῖ, διότι ὡς εἶπεν, « αὕτη ἐστὶν ἡ πρὸς Σὲ ἀγάπη, ἵνα τὰς ἐντολάς Σου τηρῶμεν, καὶ αἱ ἐντολαί Σου βαρεῖται οὐκ εἰσίν ».

« Ἐὰν δὲ λέγωμεν ὅτι τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, ἐνῶ τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν μισοῦμεν, ψεῦσταί ἐσμεν ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἐώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾶν τὸν ἀόρατον Θεόν » ; Ταῦτα διὰ τοῦ Ἀποστόλου Ἰωάννου εἶπεν ἡμῖν τὸ πανάγιόν Σου Πνεῦμα, ὅπως διὰ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἡμῶν ἀγάπης τὴν πρὸς Σὲ ἀγάπην δεικνύωμεν, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν Σου καθοδηγήσῃ ἡμᾶς !

Θερμῶς λοιπὸν Σὲ καθικετεύομεν, ἐνίσχυσον ἡμᾶς, οὐράνιε Πάτερ, εἰς τὴν πρὸς Σὲ ἀγάπην ἡμῶν, ὅπως, Σὲ τὸν δίκαιον καὶ πανάγαθον Θεὸν ἀγαπῶντες καὶ ὑπὲρ πάντων ἄλλο ἐπιποθοῦντες, **τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰ καλὰ ἔργα ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν ἀσπασθῶμεν, καὶ τῆς θείας Σου εὐλογίας καταξιωθῶμεν!** « Πρεσβεΐαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων » Ἀμήν !

Τὰ πάντα Θεέ μου, Σὺ μοὶ προσφέρεις,
 Γονεῖς καὶ Πατρίδα, νοῦν καὶ ψυχὴν !
 Ὡν δὲ Πανάγαθος, βεβαίως χαίρεις,
 Εὐδαίμονα βλέπων τὴν ἀρετὴν !
 Εἰς Σὲ προσηλόνων νοῦν καὶ καρδίαν
 Θὰ Σοὶ προσφέρω λατρείαν θερμὴν,
 Ὑπὸ τὴν σκέπην Σου δὲ τὴν ἁγίαν
 Φύλαττε πάντας, Θεέ μου ! Ἀμήν !

- Διασκεδάσεις (κοσμικαὶ) = ἀπώλεια τιμῆς, εὐτυχίας, χαρᾶς, καὶ σύντμησις ζωῆς, σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγείας.

ΔΕΗΣΙΣ ΕΚΤΗ

“Ὅπως τὸν πλησίον ἀγαπῶμεν.

«**Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν**». Ἴδου ἡ δευτέρα καὶ μεγάλη ἐντολή, ἦν Σύ, Κύριε, ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης ἔδωκας ἡμῖν. «**Εἰρήνη ὑμῖν**», ἐκήρυξας ἐπὶ τῆς γῆς, φιλάνθρωπε Σῶτερ; «**Ἀγαπήσωμεν ἀλλήλους**», ἐπανειλημμένως εἶπας ἡμῖν, ὅπως τὸ κακὸν μὴ ἐργαζώμεθα, ἀλλὰ πάντα ὅσα ἂν θέλωμεν ἵνα ποιῶσιν ἡμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ἡμεῖς ποιῶμεν αὐτοῖς».

Σὺ ἐν τῇ ἀπειρῷ φιλάνθρωπία Σου εἰπὼν πρὸς ἡμᾶς, Κύριε, «**Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ’ ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε**», τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ μετὰ τῆς ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων συνεταιύτισας, ὅπως διὰ τῆς ἀγάπης τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀναγεννήσης.

Τοὺς πάντας κατ’ εἰκόνα καὶ ὁμοίωσίν Σου ἐδημιούργησας, ὦ Θεέ! τοὺς πάντας ὡς τέκνα σου ἠγάπησας, καὶ ἐπὶ πάντας τὸν ἥλιόν Σου ἀδιακρίτως ἀνατέλλεις. **Τοὺς πάντας λοιπὸν ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς ν’ ἀγαπῶμεν, Σὲ ἐν αὐτοῖς ἀγαπῶντες, Σὲ μιμούμενοι, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τελειούμενοι.**

Σὺ, φιλάνθρωπε Σῶτερ, διὰ τῆς ὠραίας παραβολῆς τοῦ εὐσπλάγχνου Σαμαρείτου ἐδίδαξας ἡμᾶς ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ καταρῶμενοι καὶ οἱ μισοῦντες ἡμᾶς πλησίον ἡμῶν εἰσὶ, καὶ ὅτι μόνον ἐὰν τοὺς πάντας ἀγαπήσωμεν, «θέλομεν γίνεαι καὶ ἡμεῖς τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς Οὐρανοῖς» καὶ ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν θέλομεν μεταβῆ· διότι ὡς ὁ Ἀπόστολος εἶπεν «ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ θανάτῳ μένει, καὶ πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστί, καὶ πᾶς ἀνθρωποκτόνος ζωὴν αἰώνιον οὐκ ἔχει».

Θερμῶς λοιπὸν Σὲ καθικετεύομεν, Κύριε, σβέσον ἐν ἡμῖν πάντα σπινθήρα ἐγωῖσμοῦ· κατεύνασον τὰ ἄγρια πάθη τῆς καρ-

δίας ἡμῶν· ἐξημέρωσον, ἐξαγιάσον, ἀναγέννησον τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ὅπως ἅπαντας τοὺς πλησίον ἡμῶν ὡς ἡμᾶς αὐτοὺς οὐχὶ μόνον διὰ λόγων, ἀλλὰ καὶ δι' ἔργων ἀγαπῶμεν, ἐν εἰρήνῃ δὲ καὶ ἁρμονίᾳ μετ' αὐτῶν διάγοντες, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἡμῶν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπῃ ἀνευρίσκοντες, δοξάζωμεν καὶ εὐλογῶμεν τὸ πανάγιον ὄνομά Σου! «Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων». Ἀμήν.

Ἐγὼ τὸν πλησίον μου θ' ἀγαπήσω

Ἐξ ὅλης καρδίας ὡς ἑμαυτόν.

Καὶ τὸν ἐχθρόν μου δὲ θὰ μισήσω,

Ὅπως δοξάσω τὸν Πλάστην Θεόν.

Ἀγάπην, εἰρήνην, Σῶτερ, Σὺ θέλεις,

Ἔργα ἀγάπης καὶ πίστιν ἀγνήν.

Τὴν εὐλογίαν Σου τότε μᾶς στέλλεις,

Καὶ εὐτυχοῦμεν! Θεέ μου! Ἀμήν!

- **Μένανδρος**: Ὡς χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος ᾗ». Καὶ πότε ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄνθρωπος;
- **Θέογνις**: «Τοῦτ' ἐστὶ τὸ ζῆν οὐχ ἑαυτῷ ζῆν μόνον». Ὅθεν: Ἀνάξιος νὰ ζῆ ὅστις δι' ἑαυτόν μόνον ζῆ.

ΔΕΗΣΙΣ ΕΒΔΟΜΗ

Ὅπως τοὺς γονεῖς τιμῶμεν.

« Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίῳ· τοῦτο γὰρ ἐστὶ δίκαιον. Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. » Ἐφ. στ. 1-3. Κολ. γ. 20. « Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσι κατὰ πάντα· τοῦτο γὰρ ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ ».

Ταῦτα, φιλόστοργε Θεέ, παρήγγειλας ἡμῖν, ὅπως διὰ τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς ἡμῶν ἀγάπης καὶ ὑπακοῆς εὐδαίμονας καὶ μακροχρόνιους καταστήσης ἡμᾶς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τῆς οὐρανόου σου Βασιλείας κατόπιν μετόχους ἡμᾶς ποιήσης.

Διὰ τῶν γονέων ἡμῶν Σύ, Κύριε, ἡμᾶς διέθρεψας καὶ ἐνέδυσας, καὶ ἀσθενεῖς ἡμᾶς ἐθεράπευσας, καὶ τεθλιμμένους ἡμᾶς παρηγόρησας, καὶ κινδυνεύοντας ἡμᾶς διέσωσας· δι' αὐτῶν εἰς τὰ πρῶτα ἀβέβαια βήματα τοῦ βίου ἡμᾶς καθωδήγησας· δι' αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἠνέωξας ὅπως τὸ σωτήριον φῶς τῆς ἀληθείας ἴδωμεν, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνωμεν, δι' αὐτῶν Σέ, τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα, ἐδιδάχθημεν ν' ἀγαπῶμεν, νὰ λατρεύωμεν, καὶ τὰς θείας σου ἐντολὰς νὰ τηρῶμεν, ὅπως τῆς τε ἐπιγείου καὶ οὐρανόου μακαριότητος ἀπολαύσωμεν.

Τίνα ἄλλον, Κύριε, ἐκ τῶν πλησίον ἡμῶν θέλομέν ποτε ἀγαπήσει, ἐὰν τοὺς γονεῖς ἡμῶν μὴ ἀγαπήσωμεν ; Τίς δὲ θέλει ποτε ἀγαπήσει ἡμᾶς, ἐὰν πρὸς τοὺς γονεῖς ἡμῶν ἄστοργοι ᾖμεν ;

Δέξασθε λοιπόν, ὦ φιλόστοργοι ἡμῶν γονεῖς, ἐνώπιον τοῦ ἐπουρανόου ἡμῶν Πατρὸς τὴν ἐκ βάθους καρδίας ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν ἡμῶν, τὴν εὐγνωμοσύνην, τὸ σέβας, καὶ τὴν πρόθυμον ἡμῶν ὑποκοήν. Οὐδέποτε θέλομεν παροργίσει, οὐδέποτε θέλομεν λυπήσει ἡμᾶς. Οὐδέποτε θέλομεν λησμονήσει τὸ εἰς τὰς πολιὰς ὑμῶν τρίχας ὀφειλόμενον σέβας. Οὐδέποτε θέλομεν παύσει περιποιούμενοι, περιθάλλοντες, καὶ ὑπακούοντες

ἡμᾶς, ὅπως διὰ τῶν εὐχῶν ὑμῶν τὴν εὐλογίαὶν τοῦ Ὑψίστου ἐφ' ἡμᾶς ἐφελκύσωμεν.

Σὺ δέ, πανάγαθε Κύριε, ἐνίσχυσον ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τὴν σωτήριον ταύτην πρὸς τοὺς γεννήτορας ἡμῶν ἀφοσίωσιν, καὶ φώτισον ἡμᾶς ὅπως, κατὰ τὸ θεῖον παράδειγμα τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ, ὤμεν καὶ ἡμεῖς, ὡς Ἐκεῖνος, **ὑποτασσόμενοι τοῖς γονεῦσιν ἡμῶν !**

Φύλαττε δὲ τοὺς γονεῖς ἡμῶν πάντοτε ὑγιεῖς, εὐδαίμονας καὶ μακροχρονίους ! Ἡμᾶς δὲ καταξίωσον, Κύριε, ὅπως τοὺς γεννήτορας ἀγαπῶντες, τὴν πρὸς Σὲ ἀγάπην ἡμῶν οὕτω δεικνύωμεν, καὶ τῆς θείας Σου χάριτος καὶ εὐλογίας ἄξιοι γινώμεθα ! « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἀμήν !

Τὰ ἄστοργα τέκνα εἶναι θηρία·

Αὐτὰ ἀποστρέφεται ὁ Θεός,

Λιθίνη εἶναι αὐτῶν ἡ καρδιά,

Ποτὲ δὲν βλέπουσιν ἅγιον φῶς !

Ἐνίσχυσόν με, Θεέ, Σ' ἱκετεύω

Ἀγάπην νὰ ἔχω κι' ὑπακοήν

Πρὸς τοὺς γεννήτορας, ὅπως λατρεύω

Σὲ τὸν Θεόν μου ἀξίως, Ἀμήν !

ΔΕΗΣΙΣ ΟΓΔΟΗ

Ὅπως τὴν πατρίδα ἀγαπῶμεν.

Σὺ, φιλόανθρωπε Θεέ, διὰ τῆς μεγάλης ἐντολῆς τῆς **ἀγάπης τοῦ πλησίον** καὶ τὴν μεγάλην ἡμῶν Μητέρα, τὴν Πατρίδα ἡμῶν, ἐδίδαξας ἡμᾶς ν' ἀγαπῶμεν, ὅπως πολῖται ἀγαθοὶ τῆς Οὐρανοῦ Βασιλείας ἐπὶ τῆς γῆς παρασκευασθῶμεν.

Σὺ τὴν Ἀδελφότητα ἡμῶν ν' ἀγαπῶμεν, καὶ τὸν Βασιλέα ἡμῶν νὰ τιμῶμεν, καὶ τοὺς φόρους νὰ τελῶμεν, καὶ τῇ ἐξουσίᾳ νὰ ὑποτασσώμεθα, ὅπως μηδέποτε τὴν ἐξουσίαν φοβώμεθα, διὰ τοῦ Ἀποστόλου Σου παρήγγειλας ἡμῖν.

Σὺ τοὺς διψῶντας τὴν δικαιοσύνην ἐμακάρισας, ὅπως μηδένα ἀδικοῦντες, μηδένα παροργίζοντες, μακαρίαν τὴν Πατρίδα ἡμῶν καταστήσωμεν, καὶ ἐν τῇ εὐδαιμονίᾳ αὐτῆς τὴν εὐδαιμονίαν ἡμῶν ἀνεύρωμεν.

Σὺ, ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας, καθαρὰν καὶ ἀμόλυντον τὴν καρδίαν ἡμῶν ἠθέλησας, ὅπως βδελυχθῶμεν τὸ ψεῦδος, τὸν δόλον καὶ τὴν ἀδικίαν, δι' ὧν αἱ κοινωναὶ καταρρέουσι, θέατρα ἐμφυλίων σπαραγμῶν καθιστάμεναι.

Σὺ, ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης, τὴν ἀγάπην ὡς τὸ πλήρωμα τοῦ Νόμου ἐδίδαξας ἡμᾶς, καὶ τὴν φιλοπονίαν ἐπέβαλες ἡμῖν, ἵνα διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῶν καλῶν ἡμῶν ἔργων τὴν Πατρίδα προάγωμεν, μηδέποτε δὲ ὡς ἐκ τῆς ὀκνηρίας ἡμῶν ἄδικοι, ἄρπαγες, καὶ φορτικοὶ πρὸς αὐτὴν γινώμεθα.

Σὺ, Σῶτερ, μακρὰν τοῦ Ναοῦ Σου ἀπέβαλες τοὺς ἐν αὐτῷ ἀσεβοῦντας, **καὶ τὸν οἶκόν Σου σπήλαιον ληστῶν ποιοῦντας**, ὅπως καὶ ἡμεῖς μακρὰν τῆς κοινωνίας τοὺς ἀσεβεῖς καὶ κακούργους ἀποβάλλωμεν, ἵνα, μὴ μετ' αὐτῶν συμβιοῦντες, ἀσεβεῖς καὶ κακούργοι καὶ ἡμεῖς γινώμεθα, καὶ τὴν Πατρίδα ἡμῶν εἰς φωλεὰν ληστῶν μεταβάλλωμεν.

Ἐξελε τὸν σκανδαλίζοντα ὀφθαλμόν· Ἐκκοψον τὴν σκανδαλίζουσαν δεξιάν, εἶπας ἡμῖν Κύριε, **συμφέρει γὰρ ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμα εἰς γέενναν βληθῆν.** Ἐκκοψον λοιπόν, ὦ δίκαιε καὶ παντοδύναμε Θεέ, πάντα τὰ σεσηπότα καὶ σκανδαλίζοντα μέλη τῆς τεθλιμ-

μένης ἡμῶν Πατρίδος, ἵνα μὴ εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ πάντες ἐμ-
πέσωμεν!

Ἐνίσχισον ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τὸ σωτήριον τῆς φιλοπα-
τρίας αἴσθημα, κατάστειλον δὲ ἐν ἡμῖν πᾶν **ἰδιοτελές** καὶ
αἰσχρὸν πάθος, ὅπως μηδεὶς ἡμῶν λυπῆ, ἀδικῆ, παρενοχλῆ,
καὶ ἀτιμάζῃ τὴν Πατρίδα, ἀλλ' ἵνα πάντες διὰ τῶν καλῶν
ἡμῶν ἔργων περιθάλλωμεν καὶ προάγωμεν αὐτήν, τὰ πάντα
εἰς τὸν βωμὸν αὐτῆς προθύμως θυσιάζοντες.

Σῶσον δέ, πανάγαθε Κύριε, τὴν φιλότιμην ἡμῶν Πατρίδα
ἀπὸ παντὸς ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἀνάδειξον
αὐτήν διὰ τῆς ἀρετῆς τῶν τέκνων αὐτῆς ἔνδοξον καὶ εὐδαί-
μονα, ἵνα μετ' αὐτῆς πάντες εὐδαιμονοῦντες, Σὲ δοξάζωμεν καὶ
Σὲ εὐλογῶμεν! «Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάν-
των τῶν ἁγίων». Ἄμῃν!

Πατρίς μου φιλότιμη, Ἑλλάς ὡραία,

Ὡς ἄλλην μητέρα Σὲ θ' ἀγαπῶ.

Πατρίς μὴ λυπεῖσαι, ἔσο γενναία!

Φιλόστοργον τέκνον Σου θὰ φανῶ!

Τὸ πᾶν θὰ προσφέρω εἰς τὸν βωμὸν Σου,

Καὶ πάθη, καὶ πλοῦτον, καὶ τὴν ζωὴν.

Ἄν ὅμως δὲν γίνω τέκνον πιστόν Σου,

Κατάραν θεῖαν ἄς ἔχω! Ἄμῃν!

(Λέων Μελάς)

«ὦ Μητέρα, μιὰν ἡμέρα,

μὴ λυπεῖσαι, θὰ χαρῆς

τοὺς σκοπούς μου τοὺς κρυφούς μου

θὰ ἰδῆς καὶ θάπορῆς».

(Ρήγα Φεραίου)

ΔΕΗΣΙΣ ΕΝΑΤΗ

“Ὅπως τοῖς εὐεργέταις ἡμῶν εὐγνωμονῶμεν.

Πλήρης εὐγνωμοσύνης ὁ ἀγαθὸς Ἄβελ ἐνώπιόν Σου, Πανάγαθε Θεέ, προσῆλθε, καὶ διὰ τῶν δώρων αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην πρὸς Σε ἐμαρτύρησε. Σὺ δὲ ἐπὶ Ἄβελ καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ φιλαγάθως ἐπεῖδες !

Πλήρης εὐγνωμοσύνης καὶ ὁ εὐσεβὴς Νῶε θυσιαστήριον ἐνώπιόν Σου ἀνύψωσεν, ὅπως Σοί, τῷ Σωτῆρι αὐτοῦ, ἀπὸ καρδίας εὐχαριστήση. Σὺ δὲ τὸν Νῶε καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ φιλαγάθως ἠύλογησας.

Ἐὰν ἡ μαύρη ἀχαριστία σατανικὴν μὲν διάθεσιν μαρτυρῆ, θηριωδίαν δὲ ψυχῆς ἐμφαίνει καὶ εἰς τὴν ἀγάπην ἀντιστρατεύηται, καὶ κοπιᾷ τῶν καλῶν ἔργων γίνηται, δικαίως, πανάγαθε Κύριε, τοὺς εὐγνωμονοῦντας ἠγάπησας καὶ ἠύλογησας, τοὺς δὲ ἀχαρίστους ἀπεστράφησ.

Ἐὰν δὲ διὰ τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἡ εὐγένεια τῆς ψυχῆς ἐμφαίνεται, καὶ τὰ καλὰ ἔργα δι’ αὐτῆς κρατύνονται, τὴν εὐγνωμοσύνην δίδαξον ἡμᾶς πρὸς δόξαν Σου, Κύριε !

Φώτιζε λοιπὸν ἡμᾶς, ὅπως Σοί, τῷ μεγάλῳ καὶ παναγάθῳ ἡμῶν Εὐεργέτῃ, ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας πρὸ παντὸς ἄλλου εὐγνωμονῶμεν καὶ εὐχαριστῶμεν δι’ ὅσα καθ’ ἐκάστην ἐφ’ ἡμᾶς ἐπιδαφιλεύεις ἀγαθὰ, ἵνα οὕτως, ὡς ὁ Ἄβελ καὶ ὁ Νῶε, τῆς εὐλογίας Σου καταξιωθῶμεν.

Καταξίωσον δὲ ἡμᾶς, ὦ πανάγαθε Θεέ, ὅπως δι’ ἔργων τὴν ἐγκάρδιον ἡμῶν εὐγνωμοσύνην δεικνύωμεν πάντοτε πρὸς τε τοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους ἡμῶν, καὶ πρὸς πάντας τοὺς ὑπηρετοῦντας, καὶ περιθάλλοντας, καὶ εὐεργετοῦντας ἡμᾶς, καὶ πρὸς πάντας τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἡμῶν Μητρός, τῆς φίλης Πατρίδος, φιλοτίμως μοχθοῦντας καὶ μεριμνῶντας, ἵνα οὕτω δοξάζωμεν καὶ εὐλογῶμεν τὸ πανάγιον ὄνομα Σοῦ, τοῦ οὐρα-

νίου και παναγάθου ἡμῶν Πατρός! «Πρεσβείαις τῆς ὑπερα-
γίας Θεοτόκου και πάντων τῶν ἁγίων». Ἄμην.

Εὐγνώμων θύει ὁ Νῶε, ὃν σώζεις
Σὺ τῆς ἀγάπης ὁ μέγας Θεός!
Τοὺς δὲ ἀχαρίστους δὲν διασώζεις!
Δίκαιος εἶσαι, Θεὸς ἰσχυρός!
Τοὺς εὐεργέτας λοιπὸν θ' ἀγαπήσω
Μ' εὐγνωμοσύνην βαθεῖαν, θερμήν,
Τὴν εὐλογίαν Σου ὅπως ἐλπίσω,
Ὡ Εὐεργέτα τοῦ κόσμου! Ἄμην!

ΔΕΗΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ

“Ὅπως τοὺς πτωχοὺς ἐλεῶμεν.

“**Ἐλεον καὶ οὐ θυσίαν** ἐζήτησας παρ’ ἡμῶν, πανάγαθε Θεέ! **Εὐεργετῶν** δέ, Σῶτερ, διήλθες ἐπὶ τῆς γῆς. Τοὺς πάντας ἠλέησας! καὶ πάντων ἡμῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς διήνοιξας, ὅπως τὸ οὐράνιον φῶς ἴδωμεν, καὶ τῆς αἰωνίου μακαριότητος καταξιωθῶμεν!

Σὺ καὶ τοὺς ἐλεήμονας ἐμακάρισας, καὶ τὴν ἀγάπην ἡμῶν ζῶσαν διὰ τῶν καλῶν ἔργων ἠθέλησας, καὶ τὴν πίστιν ἄνευ τῆς ἀγάπης νεκρὰν ἐκήρυξας, καὶ τὴν ἀγαθοποιῶν ὡς τὴν μόνην ἀσφαλῆ ὁδὸν εἰς τὴν σωτηρίαν ἡμῶν κατέδειξας, συνταύτισας ἐν τῇ ἀπειρῷ φιλανθρωπίᾳ Σου τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον μετὰ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ!

Φώτισον λοιπὸν ἡμᾶς, πολυέλεε Πάτερ, ὅπως μιμηταὶ τῶν καλῶν ἔργων τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ γινόμενοι, ἀληθεῖς χριστιανοὶ οὕτως ἀναφανῶμεν, καὶ Σὲ τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα ἐπὶ τῆς γῆς δοξάζωμεν.

Διὰ τῆς προσευχῆς ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον ἄρτον παρὰ Σοῦ καθ’ ἐκάστην ἐξαιτούμενοι καὶ λαμβάνοντες, πῶς θέλομεν τολμήσει ποτὲ **νὰ ἀρνηθῶμεν μέρος αὐτοῦ εἰς τὸν ἀδελφόν, ὅστις ἐν ὀνόματί Σου ἄρτον αἰτεῖ παρ’ ἡμῶν;**

Μήποτε εἶπης ἡμῖν, Κύριε **πορεύεσθε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ κατατραμένοι· ἀλλὰ καταξίωσον ἡμᾶς ὅπως τὸ θεῖόν Σου θέλημα ποιῶντες, τοὺς τε πεινῶντας διατρέφωμεν, καὶ τοὺς ξένους περιθάλλωμεν, καὶ τοὺς γυμνοὺς ἐνδύωμεν, καὶ τοὺς ἀσθενεῖς ἐπισκεπτώμεθα, ἵνα οὕτω καταξιωθῶμεν ν’ ἀκούσωμεν τοὺς θεῖους Σου λόγους «**Ἄμην λέγω ὑμῖν, ἐφ’ ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε**».**

Σὺ, ὁ τὰ δύο λεπτά τῆς πτωχῆς χήρας εὐλογήσας, πανάγαθε Σῶτερ, οὐχὶ τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ τὴν ἀγαθὴν προαίρεσιν, ἐξ ἧς τὰ ἀγαθὰ ἔργα ἀπορρέουσιν, ἠδύλογησας, Κύριε!

Καταξίωσον λοιπὸν καὶ ἡμᾶς ὅπως διὰ τῆς ἀγαθῆς ἡμῶν

προαιρέσεως και τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν ἔργων οὐχὶ τὴν ματαιότη-
τα και τὴν ἰδιοτέλειαν ἡμῶν θεραπεύωμεν, ἀλλὰ Σέ, τὸν πανά-
γαθον Θεόν, ἐν ἀγάπῃ και ἀγαθοεργίαις ἐπὶ τῆς γῆς δοξάζω-
μεν, και τὸν πλησίον οἰκοδομῶμεν.

Ἐὰν δὲ χάριν θείαν, και ἀγαλίασιν ἄφατον ἐπιδαψιλεύης,
Πανάγαθε, εἰς πάντας τοὺς ὡς θυμίαμά Σοι προσφέροντας τὰς
ἀγαθὰς αὐτῶν πράξεις, καταξίωσον και ἡμᾶς, Κύριε, τῆς θείας
Σου χάριτος και τῆς ἀφάτου ταύτης ἀγαλλιάσεως ! «Πρεσβείαις
τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου και πάντων τῶν ἁγίων». Ἀμήν.

Πτωχοὺς ἐλεεῖτε, κ' εὐεργετεῖτε,

Ὁ ἐλεήμων μᾶς εἶπε Χριστός.

Ἀγάπῃ ζῶσα λοιπὸν ἀπαιτεῖται,

Δι' ἔργων δοξάζεται ὁ Θεός !

Τοῦ θείου Σωτῆρος ἅς μιμηθῶμεν

Τὰ ἔργα και ἅπασαν τὴν ζωὴν,

Και τότε ἐξ ὕψους θὰ προσδοκῶμεν

Χαράν κ' εὐδαίμονα βίον ! Ἀμήν!

ΔΕΗΣΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

“Ὅπως τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν συγχωρῶμεν καὶ ἀγαπῶμεν.

«Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς. Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. Ἐὰν ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. Πρὶν ἢ διαλλαγῆτε πρὸς τὸν πλησίον οὐκ ἔστι δεκτὸν τὸ πρὸς τὸν Θεὸν δῶρον ὑμῶν. Γίνεσθε οἰκτίρμονες, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστί. »

Ταῦτα ἐν τῇ ἀπείρῳ φιλανθρωπία Σου παρήγγειλας ἡμῖν, Κύριε, ὅπως ἡ ἀγάπη ἡμῶν τελειωθῆ, καὶ τέκνα Σου ἀληθῆ ἐπὶ τῆς γῆς ἀναφανῶμεν, καὶ τὴν κακίαν τῶν ἀνθρώπων διὰ τῆς ἀγάπης καὶ σὺν τῆς ἀγαθοποιίας διαλύωμεν, ὡς Σὺ, πανάγαθε Κύριε, τὰ σκότη τῆς νυκτὸς διὰ τῶν φωτοβόλων ἀκτίνων τοῦ ἡλίου Σου διαλύεις.

Ἐνίσχυσον λοιπόν, Κύριε, τὴν ἀρετὴν ἡμῶν, ὅπως μὴ ὑπὸ τῆς κακίας τῶν ἀνθρώπων νικᾶται. Ἐνίσχυσον ἡμᾶς ὅπως, τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν συγχωρῶντες, ἀγαπῶντες καὶ εὐεργετοῦντες, ἀφοπλίζωμεν, σωφρονίζωμεν, καὶ φίλους ἡμῶν καθιστῶμεν αὐτούς.

Ἀνάδειξον ἡμᾶς, Κύριε, ὄργανα τῆς ἀπείρου Σου ἀγαθότητος ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπως, καλὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἁρμονίαν στηρίζωμεν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ τῆς ἀγάπης ἐπισφραγίζωμεν.

Ἐξάλειψον ἐκ τῆς καρδίας ἡμῶν πᾶσαν ἐχθραν καὶ μνησικακίαν, πᾶν μῖσος καὶ φιλέκδικον αἴσθημα, ἵνα μὴ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν διαβάλλωμεν, κακολογῶμεν, καὶ κακοποιῶμεν συνταράσσοντες οὕτω τὴν εἰρήνην, ἣν Σὺ, Κύριε, θέλεις ἐπὶ τῆς γῆς βασιλεύουσαν.

Προίκισον δὲ ἡμᾶς, οὐράνιε Πάτερ, διὰ τῆς πραότητος, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς θείας ἀνοχῆς τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ

ὄπως καὶ ἡμεῖς, προσευχόμενοι ἐνώπιόν Σου λέγωμεν μετ' Αὐτοῦ περὶ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν «**Πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσιν**».

Ναί, Κύριε, στήριξον ἡμᾶς ἐν τῇ ἀρετῇ καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὅπως μὴ ἀναιδῶς ἀπατῶμεν Σὲ τὸν καρδιογνώστην Θεόν, καὶ τὴν ὀργὴν Σου ἐφ' ἡμᾶς ἐπισύρωμεν, ψευδῶς ἐν τῇ προσευχῇ ἡμῶν καθ' ἐκάστην λέγοντές Σοι ὅτι ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

Καταξίωσον δὲ ἡμᾶς, ὅπως ἀληθῶς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν συγχωρῶμεν, ἀγαπῶμεν, καὶ εὐεργετῶμεν· θερμῶς δὲ καὶ μετ' εἰλικρινείας Σὲ καθικετεύωμεν, ἵνα καὶ ἡμᾶς καὶ αὐτούς, ὦ Πανάγαθε, συγχωρῆς, καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην Σου διαφυλάττῃς. « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἄμην.

Ἐχθροὺς ἀγαπᾶτε καὶ συγχωρεῖτε,

Καλὸν χορηγοῦντες ἀντὶ κακοῦ,

Ἐχθροὺς μὴ μισεῖτε, ἀλλ' εὐλογεῖτε,

Παρήγγειλας, Σῶτερ, ἐκ τοῦ Σταυροῦ,

Μακρὰν λοιπὸν ἐχθραὶ, μακρὰν τὰ μίση !

Ἦπίαν ἄς ἔχωμεν τὴν ψυχὴν,

Καὶ τότε βεβαίως θέλομεν ζήσει,

Εὐδαίμονα βίον πάντες. Ἄμην !

ΔΕΗΣΙΣ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

Ὅπως δίκαιοι γίνωμεν.

Σὺ τοὺς δικαίους ἐμακάρισας, πανάγαθε Σῶτερ, καὶ εἰς τοὺς δικαίους τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ὑπεσχέθης. Οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, αὐτοί, ὡς εἶπας Κύριε, χορτασθήσονται, διότι πλήρεις ἀφάτου ἀγαλλιήσεως καὶ τὸν ἐπίγειον καὶ τὸν οὐράνιον βίον θέλουσι ζῆσει. Ἄλλ' οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν ἀδικίαν, τὸ ψεῦδος, τὴν ἀρπαγὴν καὶ τὰ αἵματα, οὐδέποτε τὰς βδελυρὰς αὐτῶν ἐπιθυμίας θέλουσι κορέσει, αἰείποτε δὲ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως μαστιζόμενοι καὶ βασανιζόμενοι θέλουσι διέλθει τὰς ἡμέρας αὐτῶν.

Ἡ ἀγάπη τοῦ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται διὰ τοῦ Ἀποστόλου Σου εἶπας, Κύριε τὸν πλησίον λοιπὸν ἀδικοῦντες, τὴν θείαν Σου ἐντολὴν τῆς ἀγάπης παραβιάζομεν, καὶ ἔχθρας καὶ μίση προκαλοῦμεν, καὶ τὸν βίον ἀβίωτον καθιστῶμεν.

Ναί, Κύριε, διὰ τῆς δικαιοσύνης συντηροῦνται, εὐδαιμονοῦσι, καὶ ἀνυψοῦνται τὰ ἔθνη, διὰ τῶν ἀδικιῶν καὶ τῆς κακουργίας καταστρέφονται, καὶ ἡ γῆ εἰς κόλασιν μεταβάλλεται.

« Ὁ σὺ μισεῖς, μηδενὶ ποιήσης », « Πάντα ὅσα ἂν θέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς. » Ἴδου αἱ δύο μεγάλαι ἐντολαί, ἐφ' ὧν ἡ εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους στηρίζεται.

Ἐνίσχυσον λοιπὸν ἡμᾶς, Κύριε, ὅπως τὰς ἐντολὰς ταύτας ἀπαρεγκλίτως φυλάττωμεν, τοὺς νόμους τῆς Πατρίδος ἡμῶν σεβόμενοι, καὶ τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων ὡς ἱερά καὶ ἀπαραβίαστα θεωροῦντες, μηδέποτε δὲ τὴν τιμὴν, τὴν ὑπόληψιν, τὴν ἰδιοκτησίαν, τὴν υἰεῖαν, καὶ τὴν ζωὴν αὐτῶν χάριν τῶν παθῶν ἡμῶν παραβλάπτοντες, μηδὲ τὴν Πατρίδα ἡμῶν διαταράττοντες, ἵνα μὴ τὴν ὀργὴν Σοῦ, τοῦ δικαίου καὶ καρδιογνώστου Θεοῦ, καθ' ἡμῶν ἐπισύρωμεν.

Σὺ προσέτι διὰ τοῦ Ἀποστόλου Σου εἶπας ἡμῖν, Κύριε,

« Μὴ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις, ἀλλ' ἀγνὸν τήρει σεαυτόν, » ἵνα μὴ τὰς ἀδικίας καὶ τὰς κακουργίας τῶν ἄλλων συμμεριζόμενοι, ὑποστηρίζοντες, καὶ ἀποκρύπτοντες, συνένοχοι τούτων γινώμεθα, καὶ τὸν πλησίον καὶ τὴν Πατρίδα μετ' αὐτῶν συναδικῶμεν, καὶ Σέ, τὸν δίκαιον καὶ παντεπόπτην Θεόν, παροργίζωμεν.

Καθοδήγησον λοιπὸν ἡμᾶς, πανάγαθε Κύριε, εἰς τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης. Σβέσον ἐν ἡμῖν πᾶσαν ἄδικον ἐπιθυμίαν, καὶ πάντα ἄδικον διαλογισμόν. Διατήρει τὴν συνείδησιν ἡμῶν πάντοτε ἀγνήν καὶ καθαρὰν· καὶ εἰς πᾶν βῆμα τοῦ βίου διαφώτιζε ἡμᾶς, ὅπως τῆς ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ἐξ ὕψους εὐλογίας Σοῦ, τοῦ παναγάθου Θεοῦ, καταξιωθέντες, εὐδαίμονες ἐπὶ τῆς γῆς, μακάριοι δὲ ἐν τῇ βασιλείᾳ Σου ζήσωμεν ! « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἄμήν !

Δίκαια τέκνα Σὺ θέλεις, Θεέ μου !

Ἄγάπην, εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς·

Μισεῖς τοὺς ἀδίκους, Πανάγαθέ μου,

Φονεῖς, πλεονέκτας δὲν εὐλογεῖς.

Τὴν ἀδικίαν κ' ἐγὼ θὰ μισήσω,

Ὅπως συνείδησιν ἔχω ἀγνήν,

Ἐνίσχυσόν με λοιπὸν νὰ βαδίσω

Εἰς τὴν ὁδὸν Σου, Θεέ μου ! Ἄμήν !

ΔΕΗΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ

Ὅπως πρᾶεῖς γίνωμεν.

Τοὺς πρᾶεῖς ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐμακάρισας, πανάγαθε Σῶτερ, καὶ τὴν κληρονομίαν τῆς γῆς εἰς τοὺς πρᾶεῖς ὑπεσχέθης.

Τὴν πραότητα δὲ καὶ διὰ τοῦ θείου Σου παραδείγματος ἐδίδαξας ἡμᾶς, καθ' ὅλον τὸν ἐπίγειον βίον Σου γλυκὺς καὶ πρᾶος ἀναδειχθεῖς.

Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν σκληροτέρων ἐμπαιγμῶν καὶ μαρτυρίων, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σταυρικοῦ θανάτου Σου οὐχὶ φιλέκδικος καὶ ὀργίλος, ἀλλὰ γλυκὺς καὶ πρᾶος ἀνεφάνης, Θεάνθρωπε! Δικαίως δὲ εἶπας ἡμῖν «**μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ.**»

Τὴν θείαν Σου πραότητα λοιπόν, ὡς ἀληθεῖς χριστιανοὶ καὶ ὀπαδοί Σου, ἅς μιμηθῶμεν καὶ ἡμεῖς, Κύριε!

Διὰ τῆς πραότητος τοῦ χαρακτηῆρος ἡμῶν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον προπαρασκευαζόμεθα, καὶ τὴν ἀγάπην τῶν πέριξ ἡμῶν διεγείρομεν, καὶ τὰς καρδίας αὐτῶν κατακτῶμεν, ὡς Σὺ, Θεάνθρωπε, τὸν κόσμον διὰ τῆς πραότητός Σου κατέκτησας.

Διὰ τῆς πραότητος τὰς παρεκτροπὰς τῆς ἀγανακτήσεως καταστέλλομεν, τὴν ὀργὴν εἰς ἔλεος μεταβάλλομεν, τὰς ὀλεθρίους ἐκδικήσεις καὶ ἀντεκδικήσεις προλαμβάνομεν, καὶ ἀγαθὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, ἥπιοι, διδακτικοί, ἀνεξίκακοι, καὶ εἰρηνοποιοὶ ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ Θεῖόν Σου θέλημα γινόμεθα καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς κοινωνίας στηρίζομεν καὶ καταπραζόμεθα.

Φώτισον λοιπόν ἡμᾶς, πανάγαθε Θεέ, ὅπως οὐχὶ μόνον πρὸς τοὺς γονεῖς, τοὺς διδασκάλους, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ συμπολίτας ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν μετὰ γλυκύτητος καὶ πραότητος διάγωμεν, καὶ τὰς θείας Σου ἐντολὰς καθ' ἐκάστην φυλάττωμεν, καὶ ἅπαντα τὰ καθήκοντα ἡμῶν ἀπαρεγκλίτως ἐκπληρῶμεν, καὶ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀγνήν ἀείποτε διατηρῶμεν, καὶ Σὲ τὸν πρᾶον Σωτῆρα εἰς πᾶν

βήμα τοῦ βίου ἡμῶν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχωμεν, ἵνα διὰ τῆς
πραότητος καὶ καλοκαγαθίας ἡμῶν καταξιωθῶμεν κάτοχοι
τῆς ἐπιγείου κληρονομίας νὰ γίνωμεν, Σὲ δέ, τὸν ἐπουράνιον
ἡμῶν Πατέρα, ἀείποτε νὰ δοξάζωμεν! « Πρεσβείαις τῆς ὑπε-
ραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἄμην!

Γλυκὺς καὶ πρᾶος ὑπῆρξας Χριστέ μου!
Πραότης κατῆλθεν ἐκ τοῦ Σταυροῦ!
Γλυκὸν καὶ πρᾶον Σὺ θέλεις, Θεέ μου,
Καὶ πάντα λάτριν Σωτήρος Χριστοῦ.
Πραεῖς λοιπὸν κ' ἡμεροὶ ἄς γενῶμεν,
Τὸν πρᾶον μιμούμενοι Λυτρωτήν,
Καὶ τότε βεβαίως θ' ἀξιωθῶμεν
Τῆς χάριτός Σου, Θεέ μου! Ἄμην!

ΔΕΗΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

“Ὅπως ὑπομονητικοὶ γίνωμεν.

« Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ». « Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. » Ταῦτα εἶπας ἡμῖν Σύ, ὁ ὑπομείνας μετὰ καρτερίας τῷ ὄντι θείας, καὶ στερήσεις, καὶ προδοσίας, καὶ ἐμπαιγμούς, καὶ ὕβρεις, καὶ μαρτύρια, καὶ αὐτὸν τὸν σκληρὸν θάνατον τοῦ σταυροῦ!

Ἡ ἀγάπη τὰ πάντα ὑπομένει, ὡς διὰ τοῦ Ἀποστόλου Σου εἶπας ἡμῖν. Ἐὰν λοιπὸν τὸν πλησίον, κατὰ τὴν θεῖαν Σου ἐντολήν, ἀληθῶς ἀγαπῶμεν, τὰ πάντα ἀγογγύστως ἄς ὑπομένωμεν, τὸ θεῖόν Σου παράδειγμα πιστῶς ἀκολουθοῦντες, καὶ τῆς ψυχῆς ἡμῶν κύριοι διὰ τῆς ὑπομονῆς γινόμενοι.

Σύ, Θεέ, τὰ δεινὰ τοῦ βίου πρὸς σωφρονισμὸν ἡμῶν ἀποστέλλεις! Σύ διὰ τῶν πικρῶν τοῦ βίου ποτηρίων τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν εὐσέβειαν ἡμῶν δοκιμάζεις.

Ὅθεν καὶ τὰ δεινὰ τοῦ βίου, καὶ τὰς πικρὰς στερήσεις, καὶ τὰς θλιβερὰς ἡμῶν ἀποτυχίας μετὰ φρονήσεως καὶ καρτερίας ἄς ὑπομένωμεν, Κύριε, εἰς τὰς θείας βουλήσεις Σοῦ, τοῦ πανσόφου καὶ παναγάθου ἡμῶν Πατρὸς ἀγογγύστως ὑποτασσόμενοι, ὅπως μὴ διὰ τῆς ἀδημονίας καὶ ἀγανακτήσεως ἡμῶν ἐνώπιον τῆς ἀπείρου ἀγαθότητος καὶ τῆς υπερτάτης σοφίας Σου ἀφρόνως ἁμαρτάνωμεν.

Τὴν δὲ μοχθηρίαν, καὶ τὸν φθόνον, καὶ τὴν πλεονεξίαν, καὶ τὴν κακολογίαν, καὶ τοὺς καταδιωγμοὺς τῶν πέριξ ἡμῶν, μεθ' ὑπομονῆς ἄς ὑποφέρωμεν, τὰς ἐξάψεις τῶν παθῶν ἡμῶν καταστέλλοντες, ὅπως μήποτε τοῦ δικαίου καὶ τοῦ καθήκοντος παρεκτραπέντες, Σέ, τὸν δίκαιον Θεόν, παροργίσωμεν.

Φώτισον λοιπὸν ἡμᾶς, πανάγαθε Κύριε, ὅπως τὴν θεῖαν ὑπομονὴν τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ ἀσπαζόμενοι, ἀνεκτικοὶ δὲ ἀμνησίκακοι καὶ ἀληθεῖς Χριστιανοὶ γινόμενοι, ἐν εἰρήνῃ τὸν βίον διάγωμεν, εἰς τὴν υπερτάτην δικαιοσύνην καὶ τὸ ἔλεός Σου ἐλπίζοντες πάντοτε, καὶ τὸ πανάγιον ὄνομά Σου

εὐλογοῦντες ! « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἄμην !

Σὺ μέγα μᾶς ἔδωκας, ὦ Χριστέ μου,
Παράδειγμα θείας ὑπομονῆς !
Τοὺς πάντας ἁγίασον, ὦ Θεέ μου,
Διὰ τῆς θείας αὐτῆς ἀρετῆς !
Τὸν πρᾶον Σωτῆρα ἅς μιμηθῶμεν,
Ἄς ἔχωμεν πάντες ὑπομονήν,
Καὶ τότε ἐν εἰρήνῃ πάντες θὰ ζῶμεν,
Σὲ εὐλογοῦντες, Θεέ μου, Ἄμην!

ΔΕΗΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

“Ὅπως ταπεινοὶ γίνωμεν.

« Μάθετε ἀπ’ ἐμοῦ ὅτι πρῶος εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ ». « Πᾶς δὲ ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. » Ταῦτα ἐπ’ ἀγαθῷ τῆς ἀνθρωπότητος ἐδίδαξας ἡμᾶς, Κύριε, τοὺς πτωχοὺς τῷ πνεύματι μακαρίσας, ἐν ταπεινότητι δὲ καὶ μετριοφροσύνη τὸν ἐπίγειον βίον Σου διανύσας.

Σύ, Πανάγαθε, ὁ ἐν τῇ πενιχρᾷ φάτνῃ τῆς Βηθλεὲμ γεννηθεὶς, Σύ, ὁ μὴ ἔχων ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνειν, Σύ, ὁ ἐπὶ τῆς γῆς κατελθὼν οὐχὶ ὅπως διακονηθῆς, ἀλλ’ ὅπως διακονήσης, Σύ, ὁ τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν Σου καταδεχθεὶς νὰ νίψῃς, καὶ τὰ μικρὰ παιδιά εὐμενῶς νὰ εὐλογήσῃς, καὶ πρὸς πάντας τὴν Θεῖαν Σου χάριν φιλαγάθως νὰ ἐπιδαμιλεύσῃς, ταπεινοὺς τῷ πνεύματι καὶ τῇ καρδίᾳ ἠθέλησας καὶ ἡμᾶς, ὅπως διὰ τῆς ταπεινότητος καὶ μετριοφροσύνης ἡμῶν τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων ἀπολαύσωμεν, καὶ τὴν βελτίωσιν καὶ τελειοποίησιν ἡμῶν μὴ παρίδωμεν, καὶ Σοί, τῷ ἀπειροτελείῳ Θεῷ εὐαρεστοῦντες, τὴν Θεῖαν Σου εὐλογία καὶ τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν ἐν τῇ μετριότητι ἡμῶν ἀνεύρωμεν.

Ἐνίσχυσον λοιπὸν ἡμᾶς, πανάγαθε Κύριε, ὅπως τὰς ἀτάκτους καὶ ἀτελευτήτους καὶ ὑπερόγκους ἡμῶν ἐπιθυμίας μετριάσωμεν, καὶ μακρὰν τῆς καρδίας ἡμῶν ἀποβάλωμεν, ἵνα μὴ δι’ αὐτῶν κατατηκώμεθα, καὶ εἰς ἀμαρτήματα περιπίπτωμεν.

Φώτισον δὲ ἡμᾶς ὅπως, τὴν ἀβεβαιότητα τῶν ἐπιγείων διορῶντες, καὶ τὴν σμικρότητα καὶ τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν συναισθανόμενοι, μὴ τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς εὐτυχίαις ἐξογκῶμεν, καὶ περιφρονηταὶ τῶν τε θεῶν καὶ ἀνθρωπίνων γινώμεθα, ἀλλὰ ταπεινοὶ πάντοτε τῷ τε πνεύματι καὶ τῇ καρδίᾳ, Σὲ θερμῶς

ίκετεύωμεν, Σε δοξάζωμεν, καί Σε εὐλογῶμεν ! « Πρεσβείαις
τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καί πάντων τῶν ἁγίων ». Ἄμην !

Ζωὴν ταπεινὴν Σύ, Σῶτερ, διήλθες,

Ἄλλὰ κατέκτησας πᾶσαν τὴν γῆν·

Σὺ οὐρανόθεν εἰς φάτιν κατῆλθες

Χαρίζων εἰς πάντας νέαν ζωὴν !

Σέ, πάντες, Χριστέ μου, ἅς μιμηθῶμεν,

Ζωὴν ἀσπαζόμενοι ταπεινὴν,

Τὴν ματαιότητα ἅς βδελυχθῶμεν,

Σέ εὐλογοῦντες, Θεέ μου, Ἄμην !

ΔΕΗΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΤΗ

“Ὅπως ὑγιεῖς τὸν βίον διέλθωμεν.

Σύ, πανάγαθε καὶ παντοδύναμε Θεέ, ὁ χορηγήσας ἡμῖν ψυχὴν ἀθάνατον καὶ ἀπείρου τελειοποιήσεως ἐπιδεκτικὴν, ὅπως δι’ αὐτῆς πιστὰς εἰκόνας Σου ἀναδείξῃς ἡμᾶς, Σύ διὰ τοῦ θνητοῦ ἡμῶν σώματος ἐνέδυσας αὐτήν, ὅπως ὑπ’ αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὑπηρετουμένη, Σοὶ ὑπηρετῆ, καὶ Σὲ δοξάζῃ ἐπὶ τῆς γῆς.

Σύ, Κύριε, οὐχὶ μόνον τὴν σοφίαν, καὶ τὴν παντοδυναμίαν, καὶ τὴν ὑπερτάτην Σου πρόνοιαν διὰ τοῦ σώματος ἡμῶν τούτου διδάσκεις ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ ναὸν τοῦ ἐν ἡμῖν ἁγίου Σου Πνεύματος κατέστησας αὐτό, ὡς ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος εἶπε·

« Δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἅτινα ἐστὶ τοῦ Θεοῦ. Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστέ ; εἴτις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθειρή, φθειρεῖ τοῦτον ὁ Θεός ! »

Φώτισον λοιπὸν ἡμᾶς, πανάγαθε Πάτερ, ὅπως καθαρὸν, ἄσπιλον, καὶ ἀμόλυντον διατηρῶμεν τὸ σῶμα ἡμῶν, ἵνα δι’ αὐτοῦ τὰ ἀγαθὰ ἐργαζόμενοι, Σὲ τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα δοξάζωμεν.

Διαφύλαξον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης σωματικῆς καὶ ψυχικῆς νόσου, ὅπως ἐν ὑγείᾳ τὸν βίον διανύοντες, διὰ τε τῆς σωματικῆς καὶ διανοητικῆς ἡμῶν ἐργασίας καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ κατὰ τὴν θείαν Σου ἐντολὴν τελειότεροι γινώμεθα, καὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ τὴν Πατρίδα καὶ τὸν πλησίον ἡμῶν ἀφέλιμοι ἀναφαινόμεθα, Σοὶ εὐχαριστοῦντες καὶ Σὲ δοξάζοντες !

Ἀπάλλαξον ἡμᾶς, πανάγαθε Πάτερ, ἀπὸ πάσης πράξεως, καὶ πάσης ἐπιθυμίας, καὶ παντὸς διαλογισμοῦ, δι’ ὧν τὴν ὑγείαν καὶ τὴν ζωὴν ἠθέλομεν φθεῖρει, καὶ τὸν ναὸν τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἠθέλομεν μολύνει.

Δίδαξον δὲ ἡμᾶς, Κύριε, ὅπως διὰ τῆς σωφροσύνης, τῆς ἐγκρατείας, τῆς φιλοπονίας, τῆς πραότητος, καὶ παντὸς ὑγιει-

νοῦ παραγγέλματος τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος ἡμῶν ἀκμαίαν διατηρῶμεν.

Ἄλλ' ἅμα δίδαξον ἡμᾶς, Πάτερ ἐπουράνιε, ὅπως μηδέποτε τὸ φθαρτὸν τοῦτο σῶμα ὑπὲρ τὴν ἀθάνατον ἡμῶν ψυχὴν ἀγαπήσωμεν, ἵνα μὴ τὴν οὐράνιον βασιλείαν Σου καὶ τὴν χάριν τῶν δικαίων διὰ παντὸς ἀπολέσωμεν. « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἀμήν !

Ἐγείαν, Θεέ μου, Σὺ χάρισόν με,
 Ἐγείαν καὶ σώματος καὶ νοός.
 Φιλόπονον βίον Σὺ δίδαξόν με,
 Σὺ, τῆς ἀγάπης ὁ μέγας Θεός !
 Φιλάγαθα ἔργα ὅπως τελέσω,
 Ἐγείαν ἔχων καὶ ζῶσαν ψυχὴν,
 Καὶ Σὲ τὸν Ὑψιστον ὅπως λατρεύσω
 Σώφρονα βίον διάγων, Ἀμήν !

- Πάντοτε: Ἐποταγὴ σώματος εἰς τὴν ψυχὴν.

ΔΕΗΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

Ὅπως τὴν διάνοιαν διαφωτίζωμεν.

Σὺ, ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας, Σὺ, ὁ Πατὴρ τῶν φώτων, Σὺ ἐν τῇ ἀπειρῷ Σου ἀγάπῃ τὸ φῶς τῆς διανοίας διέχυσας ἐν ἡμῖν, ὅπως διὰ τοῦ θείου τούτου φωτός Σὲ τὸν ὕψιστον διορθώμεν, καὶ μετὰ Σοῦ κοινωνώμεν, καὶ ἐν τῷ βίῳ καθοδηγούμενοι, τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης ἀπαρεγκλίτως βαδίζωμεν.

Σὺ, πανάγαθε Σῶτερ, ἐν τῇ παιδικῇ Σου ἡλικίᾳ ἠϋξανες καὶ ἐκραταιοῦ πνεύματι, πληρούμενος σοφίας !

Ἐνίσχυσον λοιπὸν καὶ τὴν διάνοιαν ἡμῶν, Κύριε, καὶ πλήρωσον αὐτὴν σοφίας, ὅπως καὶ ἡμεῖς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας βλέπωμεν, καὶ τὸν οὐράνιον ἡμῶν Πατέρα δοξάζωμεν.

Δίδαξον ἡμᾶς, Θεέ, ὅπως μηδέποτε τὸ θεῖόν Σου δῶρον παραμελῶμεν, ἀλλ' ἀδιαλείπτως τὴν διάνοιαν ἡμῶν καλλιεργῶμεν, κρατύνωμεν, καὶ πλουτίζωμεν, εἰς τε τὰ σχολεῖα μετὰ ζήλου φοιτῶντες, καὶ τὸν θεῖόν Σου λόγον ἐν τοῖς ναοῖς μετὰ κατανύξεως ἀκροώμενοι, καὶ τὴν θείαν διδασκαλίαν Σου ἐνδελεχῶς μελετῶντες, καὶ πᾶν ἀγαθὸν καὶ ὠφέλιμον μετὰ προθυμίας ἐκμανθάνοντες, ἵνα πάντες οὕτως ἐκ τοῦ σκοτότος ἐξέλθωμεν, καὶ τὸ σωτήριον φῶς ἴδωμεν, καὶ τὴν ἀλήθειαν τῶν θείων Σου ἐντολῶν κατανοήσωμεν, καὶ τὸ θεῖον κάλλος τῆς ἀληθοῦς θρησκείας ἐνδομύχως συναισθανθῶμεν, καὶ πιστοὶ μιμηταὶ καὶ ὁπαδοὶ Σου γενώμεθα, διότι **Σὺ, Σῶτερ εἶ ἡ ὁδός ! Σὺ ἡ ἀλήθεια ! Σὺ ἡ ζωὴ ! Naί, Σὺ εἶσαι ἡ ζωὴ ! οὐδεὶς δὲ εἰς τὸν Πατέρα ἔρχεται εἰμὴ διὰ Σοῦ ! Ματ. ια. 28.**

« Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι καὶ ἀναπαύσω ὑμᾶς. Ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶξός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Ὁ γὰρ ζυγός μου Χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἑλαφρόν ἐστιν». Ματ. ια. 28. Εἶπας ἡμῖν, φιλόφιλανθρωπε Κύριε. Ἴδού λοιπὸν προθύμως ἐνώπιόν Σου προσερχόμενοι, θερμῶς Σὲ καθ-

ικετεύομεν, ὅπως Σὺ, τὸ ἄσβεστον φῶς τῆς ἀληθείας, Σὺ, ἡ πηγὴ τῆς ἀληθοῦς σοφίας, ὑγιᾶ τὴν διάνοιαν ἡμῶν ἀναδείξης, καὶ αὐτὴν μὲν διὰ τοῦ οὐρανοῦ φωτός Σου διαφωτίσης, ὡς τοὺς τυφλοὺς διεφώτισας, τὴν δὲ καρδίαν ἡμῶν διὰ τῆς θείας Σου χάριτος καθάρισης καὶ ἐξαγιάσης, ὡς τοὺς λεπροὺς ἐκαθάρισας, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐν τοῖς κόλποις Σου ἀνάπαυσιν τῆς ψυχῆς ἡμῶν εὐρωμεν ! « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων » . Ἀμήν !

Ὡς λύχνον τοῦ βίου τὸν νοῦν χαρίζεις,
 Σὺ τῆς Σοφίας ὁ μέγας Θεός,
 Καὶ οὕτω, Πανάγαθε, μᾶς φωτίζεις,
 Σὺ τῆς Σοφίας τὸ ἄσβεστον φῶς !
 Ἄλλ' ὅμως ὁ λύχνος ὅπως φωτίση
 Ἐλαιον θέλει, παιδείαν ἀγνήν·
 Τοιαύτην παιδείαν θέλω ζητήσαι·
 Δός μοι παιδείαν, Θεέ μου, Ἀμήν !

ΔΕΗΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΟΗ

Ὅπως ἐγκαίρως μετανοῶμεν.

« Καὶ ἐβαπτίζοντο . . . ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. » « Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ». « Ποιήσατε καρποὺς ἄξιους τῆς μετανοίας. » Ταῦτα ἐν τῷ ἱερῷ Εὐαγγελίῳ ἀναγινώσκομεν, Κύριε !

Ὅθεν τὴν ἀληθῆ μετάνοιαν καὶ τὴν εἰλικρινῆ ἐξομολόγησιν παρήγγειλας ἡμῖν, Σῶτερ, ὅπως τὴν ψυχὴν δι' αὐτῶν ἐξαγνίζοντες καὶ τελειοποιῶντες, εἰς Σέ, τὸν ἀπειροτέλειον Θεόν, μετὰ θάρρους προσεγγίζωμεν, καὶ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ Σὲ δοξάζωμεν, Σὲ εὐλογῶμεν, καὶ Σὲ καθικετεύωμεν.

Ἄναγνωρίζομεν λοιπὸν καὶ ὁμολογοῦμεν ἐνώπιόν Σου, τοῦ καρδιογνώστου καὶ ἀδεκάστου Κριτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλοὶ ἐσμέν, ἐν ἀνομίαις γεννηθέντες, καὶ τῶν θείων Σου ἐντολῶν καθ' ἐκάστην οἰκτρῶς ἐπιλανθανόμενοι, καὶ τῆς οὐρανίου Σου βασιλείας ἀνάξιοι δυστυχῶς οὕτω γινόμενοι.

Ἄλλὰ συνειδότες, Κύριε, ὅτι διὰ τῆς διαγωγῆς ἡμῶν Σέ, τὸν πανάγαθον Θεόν, λυποῦμεν καὶ παροργίζομεν, μακρὰν τῆς μακαριότητος ἀποπλανώμενοι, θλίβιν ἐνδόμυχον συναισθανόμεθα· ὅθεν καὶ ἡμᾶς αὐτούς, καὶ τὰ παράλογα ἡμῶν πάθη, καὶ τὰς ἐλλείψεις ἡμῶν, ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας καταδικάζομεν, καὶ ἐν ἀληθῆ μετανοίᾳ εἰς Σὲ τὸν οἰκτίρμονα μετὰ δακρύων προσερχόμεθα, ὅπως τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐγκαρδίως καθικετεύσωμεν.

Ἄλλ' ἵνα ἄξιοι τῆς εὐσπλαχνίας καὶ τῆς θείας Σου χάριτος γενώμεθα, φώτιζε καὶ ἐνίσχυε ἡμᾶς, πανάγαθε Πάτερ, ὅπως τὰς παρεκτροπὰς ἡμῶν συναισθανόμενοι καὶ ἀποπτύοντες, μηδέποτε εἰς αὐτὰς ἐπανερχώμεθα.

Ἐνίσχυσον δὲ ἡμᾶς, Πάτερ πολυεὐσπλαγχνε, ὅπως καὶ τὰ παραπτώματα τῶν πέριξ ἡμῶν ἐν χριστιανικῇ ἀγάπῃ συγχωρῶμεν, ἵνα, καὶ Σὺ, Πανάγαθε, τὰ παραπτώματα ἡμῶν εὐμενῶς συγχωρῆς.

Διὰ τῆς θείας δὲ διδασκαλίας καὶ τοῦ θείου παραδείγμα-
τος τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ, στήριξον ἐν ἡμῖν Κύριε, τὴν
πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην. Καταξίωσον δὲ ἡμᾶς ὅπως, διὰ
τῆς ἐγκαίρου μετανοίας ἐξαγνιζόμενοι, μετὰ καθαρᾶς καρδίας
καὶ πλήρεις ἐλπίδος Σὲ τὸν ἐπουράνιον Θεὸν καθικετεύωμεν
οὐχὶ μόνον ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τῆς φίλης ἡμῶν Πατρίδος, ἀλλὰ
καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ οὕτω μετὰ θάρρρους εἰς
Σὲ ἀτενίσωμεν κατὰ τὴν ἄδηλον ὥραν τοῦ θανάτου ἡμῶν !
« Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἀγίων »-
Ἀμήν !

Μετανοοῦντες, ἡμᾶς βελτιοῦμεν,

Ὅθεν μετάνοιαν πλήρη ζητεῖς !

Ἐν μετανοίᾳ λοιπὸν ἐξαιτοῦμεν

Συγγνώμην, Πάτερ, ἐξ ὅλης ψυχῆς.

Ἐνδόμυχος θλίψις μᾶς κυριεύει,

Ψυχὴν συνειδότας ἀμαρτωλῆν.

Ἐν τῇ καρδίᾳ μας ἅς βασιλεύῃ

Τὸ θέλημά Σου, Θεέ μου ! Ἀμήν!

ΔΕΗΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΕΝΑΤΗ

“Ὅπως τὸν ἐγωϊσμὸν ἀποβάλωμεν.

Ἐνώπιον Σοῦ, τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, ἐνώπιον τοῦ καθημαγμένου σταυροῦ Σοῦ, τοῦ Σωτῆρος, πλήρεις ἐγωϊσμοῦ ἐμφανιζόμενοι, τὴν αἰσχύνην ἡμῶν συναισθανόμεθα, καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ἡμῶν ἀπὸ τοῦ σατανικοῦ τούτου πάθους θερμῶς καθικετεύομεν, ὅπως τὸν πλησίον ὡς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀξιοθῶμεν ν’ ἀγαπήσωμεν, καὶ Χριστιανοὶ ἀληθεῖς ἐνώπιόν Σου οὕτως ἀναδειχθῶμεν.

Ὁ ἐγωϊσμὸς ἡμῶν, Κύριε, κατὰ τῶν θείων Σου ἐντολῶν καὶ κατὰ πάσης ἀγαθῆς προαιρέσεως διαρκῶς ἀντιστρατεύεται. Αὐτὸς εἰς πᾶσαν κακίαν καὶ ἀδικίαν ἐλεινῶς ἐκάστοτε ἡμᾶς ἐξωθεῖ. Ὑπὸ τοῦ φαύλου δὲ τούτου πάθους κατακυριευόμενοι, οὔτε Σοὶ τῷ Θεῷ δεόντως λατρεύομεν, οὔτε τὸν πλησίον ἡμῶν ἀληθῶς ἀγαπῶμεν.

Ναί! Κύριε, ἡ ἄφρων καὶ ἀποκλειστικὴ τοῦ Ἐγὼ λατρεία πᾶσαν ἄλλην ἀγίαν ἀγάπην ἀπορῥοφᾷ, ἐν ἡμῖν δὲ καὶ μόνον ὑπὲρ ἡμῶν πᾶν αἴσθημα καὶ πᾶσαν σκέψιν ἡμῶν συγκεντρώνει. Αὐτὴ πᾶσαν εὐγενῆ διάθεσιν τῆς ψυχῆς μαραίνει, αὐτὴ πᾶσαν ὑπὲρ τοῦ πλησίον καὶ τῆς Πατρίδος θυσίαν, καὶ πᾶσαν φιλάγαθον καὶ χριστιανικὴν πρᾶξιν παρακαλῶει· ἀδίκους δὲ καὶ πλεονέκτας, ἀσώτους καὶ φιλαργύρους, φθονεροὺς καὶ συκοφάντας, δοξομανεῖς καὶ κακούργους, σκληροὺς καὶ ἀναίσθητους τοὺς ἐγωϊστὰς καθιστᾷ.

Συναισθανόμεθα, Κύριε, ὅτι ἀδύνατον ἐγωῖσται ὄντες, Χριστιανοὶ ἀληθεῖς ν’ ἀναφανῶμεν, καὶ ἐν Χριστιανικῇ ἀγάπῃ τὸν βίον νὰ διανύσωμεν.

Συναισθανόμεθα, Κύριε, ὅτι τὸ Ἐγὼ μόνον λατρεύοντες, καὶ αὐτῷ ἀποκλειστικῶς ὑπηρετοῦντες, ἀντὶ τῆς εὐδαιμονίας τὴν κακοδαιμονίαν ἡμῶν ἐπιδιώκομεν, καὶ τὴν Πατρίδα ἡμῶν καταστρέφομεν, καὶ Σὲ τὸν πανάγαθον Θεὸν παροργίζομεν, καὶ τοὺς πλησίον μακρὰν ἡμῶν ἀποκρούομεν, ἀπεχθεῖς διὰ τοῦ ἐγωϊσμοῦ τοῖς πᾶσι γινόμενοι, καὶ παρὰ πάντων ἐν τοῖς ἀτυχήμασιν ἡμῶν ἐγκαταλιμπανόμενοι.

Συναισθανόμεθα, πανάγαθε Σῶτερ, ὅλην τὴν ἀλήθειαν τῶν θείων Σου λόγων « **Τὶ γὰρ ὠφελεῖται, ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ ;** »

Συναισθανόμεθα ὅτι διὰ τοῦ ἐγωῖσμοῦ τὴν ψυχὴν ἡμῶν θανασίμως ζημιοῦμεν.

Ἐνίσχυσον λοιπὸν ἡμᾶς, Κύριε, ὅπως πάσης ἐγωῖστικῆς διαθέσεως ἀπεκδυθῶμεν, ἵνα μὴ ἀπεχθεῖς διὰ τοῦ ἐγωῖσμοῦ, ἀλλ' εὐάρεστοι διὰ τῆς ἀγάπης ἐνώπιον Σοῦ, τοῦ παναγάθου Θεοῦ, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἀναφανῶμεν, καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν οὕτω κερδήσωμεν.

Καταξίωσον δὲ ἡμᾶς ὅπως τὸν σατανικὸν ἐγωῖσμόν ἀποπτύοντες, Σὲ δέ, τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα, ἐξ ὅλης ψυχῆς λατρεύοντες, καὶ τὸν πλησίον ἡμῶν ὡς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀγαπῶντες καὶ ἀγαθοποιοῦντες, δοξάζωμεν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ πανάγιον ὄνομά Σου! « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἄμὴν!

Θεὲ τῆς ἀγάπης ἀγάπην θέλεις,

Οὐχὶ δὲ τὸν φαῦλον ἐγωῖσμόν·

« Ἀγάπα τὸν Πλάστην, » Σὺ παραγγέλλεις,

« Ἀγάπα πλησίον ὡς σεαυτόν. »

Κ' ἐγὼ τὸ Ἐγὼ μου μόνον λατρεύω!

Οὐχὶ δὲ Πλάστην, Πατρίδ', ἀρετὴν!

Σῶσόν με, Σῶτερ, θερμῶς Σ' ἵκετεύω

Ἐκ τῆς ψευδοῦς μου λατρείας Ἄμὴν!

Σημ. Ἡ ἀρετὴ ἐν τῇ ταπεινώσει καὶ διὰ τῆς ταπεινώσεως αὕτη ἀποκτᾶται καὶ διατηρεῖται.

- Διαφορικὴ Διάγνωση ἢ Διάκρισις καὶ Σύννορα : μεταξὺ Φιλοτιμίας-Ἐγωῖσμοῦ-Ὑπερηφανείας.

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ

“Ὅπως μὴ κακολογῶμεν.

« Ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. » « Μὴ κρίνετε ἵνα μὴ κατακριθῆτε. » « Ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. »

Ταῦτα εἶπας ἡμῖν, πανάγαθε Σῶτερ, ἵνα ἐν τῇ ἀγάπῃ στηρίξης ἡμᾶς, καὶ ἡ εἰρήνη ἐπὶ τῆς γῆς βασιλεύσῃ.

Ἄλλὰ τοὺς θείους Σου τούτους λόγους λησιμονοῦντες, Κύριε, εἰς τὴν κακολογίαν, τὴν κατάκρισιν, τὴν διαβολὴν καὶ τὰς ὕβρεις καθ’ ἐκάστην παρεκτρεπόμεθα, ἔχθρας καὶ μίσση καὶ ἐκδικήσεις προκαλοῦντες, καὶ εἰς τὴν κακοδαιμονίαν καὶ ἡμῶν αὐτῶν, καὶ τῶν πέριξ ἡμῶν ἀφρόνως συντελοῦντες.

Ναί! Κύριε, ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα ἡμῶν λαλεῖ, καὶ ἐκ τῶν σαπρῶν ἡμῶν λόγων, ἡ σαπρὰ ἡμῶν καρδιά ἐμφαίνεται. Ἐξάγνισον λοιπὸν διὰ τῆς θείας Σου χάριτος τὴν καρδίαν ἡμῶν, πανάγαθε Κύριε, ὅπως ἐξ ἀγνῆς καρδίας ἀγνοὶ καὶ οἱ λογισμοί, ἀγνοὶ καὶ οἱ λόγοι, ἀγναὶ καὶ αἱ πράξεις ἡμῶν ἐξέρχονται πάντοτε.

Στήριζον ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τὴν ἀγάπην Σοῦ, τοῦ παναγάθου Θεοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίου ἡμῶν, ὅπως, ἀείποτε ἀγαπῶντες, μηδέποτε κακολογῶμεν, μηδέποτε κατακρίνωμεν, μηδέποτε τὸν πλησίον διαβάλλωμεν, ἵνα μὴ καὶ Σὲ παροργίζωμεν, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν εἰς πειρασμοὺς ἐμβάλλωμεν, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ζημιῶμεν.

Δίδαξον ἡμᾶς Κύριε, ὅτι ἡ τιμὴ εἶναι τὸ πολυτιμότερον τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν, ὅπως μηδέποτε διὰ τῆς κακολογίας, τῶν ὕβρεων, καὶ τῆς συκοφαντίας κλέπτωμεν, καταστρέφωμεν, καὶ δολοφονῶμεν τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν πλησίων ἡμῶν.

Δίδαξον ἡμᾶς, Κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἐπὶ τῶν ἔρειπίων τῆς ὑπολήψεως τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν θέλομεν δυνηθῆ νὰ οἰκοδομήσωμεν τὴν ἰδίαν ἡμῶν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν.

Φώτισον δὲ ἡμᾶς ὅπως, οὐχὶ τὰ τοῦ πλησίου, ἀλλὰ τὰ ἴδια

ἡμῶν παραπτώματα διορῶντες, καὶ τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ ἡμῶν
δοκὸν κατανοοῦντες, μετανοῶμεν, καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν βελ-
τιῶμεν δοξάζοντες οὕτω Σὲ τὸν πανάγαθον καὶ ἀπειροτέλειον
Θεὸν ἡμῶν! «Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων
τῶν ἁγίων». Ἀμήν.

Σὺ κατακρίσεις, Χριστέ μου, δὲν θέλεις·
Καρδίαν μαύρην αὐταὶ μαρτυροῦν.
Ἀγάπην, εἰρήνην Σὺ παραγγέλλεις
Ἀντίχριστοι ὅσοι κακολογοῦν!
Οὐδέποτε θέλω κακολογήσει,
Δὲν θέλω νὰ ἔχω μαύρην ψυχὴν,
Οὐδέποτε θέλω ἐγὼ λυπήσει
Θεόν, Πλησίον, Πατρίδα! Ἀμήν!

- Τὸ πτηνὸν γυμνὸν καὶ ἄνευ πτερῶν πῶς εἶναι δυνα-
τὸν νὰ ζήσει, διωκόμενον ὑπὸ τῶν στοιχείων τῆς φύσεως (ψύ-
χωσις, κόπωσις, κτλ) καὶ τῆς μανίας καὶ τῶν ἐπιθέσεων τῶν
ὁμοίων του; Οὕτω συμβαίνει καὶ μὲ τὸν κακολογούμενον, δια-
βαλλόμενον καὶ συκοφαντούμενον ἄνθρωπον. Ὅθεν ἀντὶ νὰ
κακολογῶμεν καὶ διαβάλλωμεν, ἅς καλολογῶμεν, καὶ ἅς ἐπαι-
νῶμεν τοὺς ἀξίους ἐπαινῶν, τὸν πλησίον ἡμῶν, τὸν ἀδελφὸν
ἡμῶν (συγγενῆ, γείτονα, ὁμόδοξον, ὁμοεθνῆ, πάντα συνάνθρω-
πον), ἀκόμη καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν.

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ

“Ὅπως μὴ τὸν πλησίον φθονῶμεν.

« Οἱ τὰ ἔργα τοῦ φθόνου πράττοντες, βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. » « Εἰ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ’ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. »

Ταῦτα διὰ τοῦ Ἀποστόλου Σου Παύλου παρήγγειλας ἡμῖν, Κύριε, ὅπως τὰς φθονεράς διαθέσεις ἐκ τῆς καρδίας ἡμῶν ἐξαλείψωμεν, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ἡμῶν στηριξώμεν.

Ναί ! πανάγαθε Σῶτερ, ἡ ἀληθῆς ἀγάπη οὐδέποτε ἐχθρὸν ἐμίσησεν, οὐδέποτε τὰ ἀγαθὰ τοῦ πλησίον αὐτῆς ἐφθόνησεν οὐδέποτε ὀφθαλμὸν πονηρὸν ἔσχεν.

Ἄλλ’ ἡμεῖς ὑπὸ τοῦ αἰσχροῦ πάθους τοῦ φθόνου κατατηκόμενοι, ὡς ἄλλοι φθισιδῶντες, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς φθείρομεν καὶ δυστυχεῖς καθιστῶμεν, καὶ τὸν πλησίον ἡμῶν καταστρέφομεν, καὶ τὴν Πατρίδα ἀδικοῦμεν καὶ βλάπτομεν, καὶ τὸν Πανάγαθον δικαίως καθ’ ἡμῶν παροργίζομεν.

Ναί ! Κύριε, ἀντίπους τῆς ἀγάπης τὸ βδελυρὸν πάθος τοῦ φθόνου ! Τέκνα Σου ἀληθῆ οἱ ἀγαπῶντες ! Γεννήματα ἐχιδνῶν οἱ φθονοῦντες ! Τὴν βδελυρίαν δὲ τοῦ πάθους τῶν οἱ φθονεροὶ συναισθανόμενοι, οὐδέποτε τολμῶσιν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων νὰ ὁμολογήσωσιν αὐτό· ἀλλ’ ἐν τῷ κρυπτῷ ὑπ’ αὐτοῦ κατατρυχόμενοι καὶ καταναλισκόμενοι, τὸν πλησίον, ὡς ὄφεις, δάκνουσιν, ὅπως κορέσωσι τὸν φθόνον αὐτῶν.

Διαφώτισον λοιπόν, Θεέ, τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς ἡμῶν, ὅπως τὸ οὐράνιον κάλλος τῆς ἀγάπης ἴδωμεν, καὶ τὰς φθονεράς διαθέσεις ἐκ τῆς καρδίας ἡμῶν ἐκριζώσωμεν, καὶ ἐκ τῶν δεινῶν τοῦ φθόνου ἀπαλλαγῶμεν, πάντας δὲ τοὺς καλλιτέρους ἡμῶν ὡς τέκνα Σου ἀγαπητὰ καὶ ἀδελφοὺς ἡμῶν ἀγαπῶμεν, καὶ ἐπ’ αὐτοῖς χαίρωμεν, καὶ αὐτοὺς μιμῶμεθα, ἵνα

βελτίονες δι' αὐτῶν γενώμεθα, καὶ τὴν εὐλογίαν Σου ἐφ' ἡμᾶς
ἐφελκύωμεν ! « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάν-
των τῶν ἁγίων ». Ἄμην !

Ἄγαπη ! Σὺ εἶσαι ἡ εὐτυχία !

Λοιπὸν θ' ἀγαπήσω ἐνόσω ζῶ·

Ὁ φθόνος δὲ εἶναι φθίσις, κακία !

Οὐδέποτε θέλω φθονήσει ἐγώ !

Θεὲ τῆς ἀγάπης, ἐνίσχυσόν με

Ἄγάπης πλήρη νὰ ἔχω ψυχὴν.

Ἄν ὅμως φθονήσω, κατάστρεψόν με

Ὡς ἄλλον Κάϊν, Θεέ μου ! Ἄμην !

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

“Ὅπως μὴ τὸν πλησίον ἀδικῶμεν.

« Ἀποχωρεῖτε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν, » εἶπας ἡμῖν, ὦ δίκαιε Θεέ !

Καὶ ὅμως ἐν τῇ ἀνομίᾳ ἡμεῖς διάγομεν, τῶν τε θείων Σου νόμων ἐπιλανθανόμενοι, καὶ τοὺς νόμους τῆς Πατρίδος καθ’ ἐκάστην παραβιάζοντες. Διὰ τῆς ἀνομίας δὲ καὶ τῶν ἀδικιῶν ἡμῶν ἀνομήματα καὶ ἀδικήματα καθ’ ἐκάστην προκαλοῦμεν, καὶ τὴν Πατρίδα καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καθ’ ἐκάστην τραυματίζομεν, καὶ εἰς τὴν κακοδαιμονίαν βυθίζομεν.

Εὐσπλαγχνίσθητι λοιπόν, ὦ πανάγαθε Θεέ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἡμᾶς καὶ τὴν Πατρίδα ἡμῶν, καὶ σῶσον ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ χειμάρρου τῆς ἀνομίας, ἵνα μὴ ὑπ’ αὐτοῦ ἐπὶ τέλους κατακλυσθῶμεν καὶ καταστραφῶμεν, ὡς οἱ ἐπὶ τοῦ Νῶε ἀσεβεῖς κατεκλύσθησαν, καὶ οἱ τῶν Σοδόμων καὶ τῶν Γομόρρων ἀνήθικοι κάτοικοι κατεστράφησαν.

Καθοδήγησον ἡμᾶς, Κύριε, εἰς τὴν ὁδὸν τῆς εὐθύτητος, τῆς ἀληθείας, τῆς ἀγάπης, τῆς τιμιότητος, ἵνα μὴ τὸν πλησίον καὶ τὴν Πατρίδα ἀδικῶμεν, καὶ Σὲ παροργίζωμεν, πράττοντες πρὸς τοὺς ἄλλους πᾶν ὅ,τι δὲν θέλομεν νὰ πράττωσιν αὐτοὶ πρὸς ἡμᾶς.

Καθάρισον τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ὦ Πανάγαθε, ἀπὸ πάσης κακῆς καὶ ἀδίκου ἐπιθυμίας, ἀπὸ πάσης πλεονεκτικῆς, κακοτρόπου, φιλεκδίκου, φιλοδόξου, φθονερᾶς, καὶ θυμώδους διαθέσεως, ὅπως καθαρὰν τὴν καρδίαν ἔχοντες, ἀπολαμβάνωμεν πάντοτε τὴν ἐκ τῆς καθαρᾶς καὶ ἡσύχου συνειδήσεως ἄφατον ἀγαλλίασιν, δι’ ἧς τοὺς εὐσεβεῖς καὶ δικαίους καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ ἀνταμείβεις.

Φώτισον ἡμᾶς ἐπὶ τέλους, οὐράνιε Πάτερ, ὅπως τὴν ἐργασίαν, τὴν αὐτάρκειαν, καὶ τὴν μετριότητα ἐν τῷ βίῳ ἀσπασθῶμεν, ἵνα μὴ ἀφορμᾶς πρὸς τὴν ἀδικίαν ἔχωμεν, καὶ μετὰ τῶν ἐπιφίλων καταταχθῶμεν, καὶ ἐκ τῶν σαπρῶν καρπῶν σα-

πρὸν καὶ τὸ δένδρον ἡμῶν ἀναφανῆ. Ἐὰν καταξίωσον ἡμᾶς
ὅπως τὴν αἰώνιον μακαριότητα, καὶ τὴν οὐράνιον βασιλείαν
Σου μετὰ τῶν δικαίων ἐλπίζωμεν, καὶ προσδοκῶμεν! « Πρε-
σβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ».
Ἄμην!

Πατρίδα, πλησίον ἅς μὴ ἀδικῶμεν,
Καρδίαν ἅς ἔχωμεν καθαρὰν.
Εἰς πᾶσαν δὲ πρᾶξιν ἅς σεβασθῶμεν.
Φωνὴν συνειδότος τὴν ἱεράν.
Ποτὲ μὴ ποιῶμεν ὅ,τι μισῶμεν·
Ψυχὴν ἅς ἔχωμε θεῖαν, ἀγνήν,
Καὶ τότε βεβαίως θά εὐτυχῶμεν
Τῆ εὐλογίᾳ Σου, Σῶτερ! Ἄμην!

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ ΤΡΙΤΗ

Ὅπως μὴ κατὰ τοῦ πλησίον ὀργιζώμεθα.

« Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί ! Πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Δότε τόπον τῇ ὀργῇ. Ἐνδύσασθε ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ σπλάγχνα οἰκτιρῶν, πραότητα, καὶ μακροθυμίαν. » Ταῦτα παρήγγειλας ἡμῖν, πανάγαθε Σῶτερ, ὅπως ἐν τῇ ἀγάπῃ στηρίξης ἡμᾶς, καὶ μηδέποτε ἴδης τὴν εἰρήνην τοῦ κόσμου διαταραττομένην ὑπὸ τοῦ ἀγρίου πάθους τῆς ὀργῆς.

Ἄλλὰ τὰς θείας ταύτας ἐντολὰς καθ' ἐκάστην λησμονοῦντες ἀντὶ ν' ἀγαπήσωμεν, πραεῖς καὶ ἀνεκτικοὶ καὶ μακρόθυμοι γινόμενοι, ὑπὸ τῆς ὀργῆς κατακυριευόμεθα, καὶ σφοδροὶ παλμοὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν καταλαμβάνουσι, καὶ οἱ ὀδόντες ἡμῶν ἀγρίως τρίζουσι, καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀθλίως ἐκλύεται, καὶ ὁ νοῦς ἡμῶν συνταράσσεται· λησμονοῦντες δὲ τότε ὅτι Χριστιανοὶ ἐσμέν, εἰς ὕβρεις καὶ κακουργίας παρεκτρέπομεθα, καὶ τὸν πλησίον κακοποιοῦμεν, καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς καταστρέφομεν, καὶ τὴν Πατρίδα καιρίως πληγώνομεν, καὶ τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα σφόδρα λυποῦμεν.

Ἀπάλλαξον λοιπὸν ἡμᾶς, μακρόθυμε Κύριε, ἀπὸ τοῦ ὀλεθρίου πάθους τῆς ὀργῆς.

Ἐνίσχυσον ἡμᾶς ὅπως τὰς ὁρμὰς αὐτῆς ἐγκαίρως καταστέλλωμεν. Πλήρωσον τὴν καρδίαν ἡμῶν ἀγάπης, ὅπως τὴν ὑπομονήν, τὴν πραότητα, καὶ τὴν μακροθυμίαν ἀσπάζόμενοι, διδῶμεν πάντοτε τόπον τῇ ὀργῇ.

Σύ, δέ, πανάγαθε Σῶτερ, ὁ μηδέποτε καθ' ἡμῶν ὀργισθεῖς, Σύ, ὅστις καὶ ὑπὲρ αὐτῶν τῶν σταυρωτῶν Σου τὸ θεῖον ἔλεος φιλανθρώπως ἐπεκαλέσθης, δίδαξον ἡμᾶς διὰ τοῦ θείου Σου παραδείγματος ὅπως μηδέποτε κατὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ὀργιζώμεθα, ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἴχνη Σου βαδίζοντες πάντοτε, τέκνα ἀλη-

θῆ τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ μιμηταὶ Σοῦ, τοῦ γλυκυτάτου, καὶ
 πράου, καὶ ἀνεξικάκου ἀμνοῦ, ἀναδειχθῶμεν ἐπὶ τῆς γῆς.
 « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ».
 Ἀμήν !

Ὁργή ! Σὺ πάθος ὀλέθριον εἶσαι,

Σὺ παραλύεις καὶ σῶμα καὶ νοῦν.

Σὺ τὸν πλησίον ποτὲ δὲν λυπεῖσαι !

Ἐγκλήματα μαῦρα σ' ἀκολουθοῦν.

Λοιπόν, Θεέ μου, θερμῶς Σ' ἰκετεύω

Ἐντὸς ἐμοῦ σβέσον πᾶσαν ὀργήν,

Ὅπως ἀξίως ἐγὼ Σὲ λατρεύω

Σέ, τὸν γλυκύν μου Σωτῆρα ! Ἀμήν !

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Ὅπως μὴ ὑπερήφανοι γίνωμεν.

« Σὺ, ὕψιστε Θεέ, τοῖς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεσαι. »
 « Ὁ ὕψων ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται. » εἶπας ἡμῖν, Σῶ-
 τερ. « Ταπεινώθητε ὑπὸ τὴν κραταίαν χεῖρα τοῦ Θεοῦ,
 ἵνα ὑμᾶς ὕψωση ἐν καιρῷ, » διὰ τοῦ Ἀποστόλου Σου πα-
 ρήγγειλας ἡμῖν.

Διατὶ λοιπὸν τὰς θείας ταύτας παραγγελίας λησμονοῦν-
 τεσ, τὸν πλησίον ἐν τῇ οἰήσει ἡμῶν περιφρονοῦμεν, καὶ ἐπὶ
 τοῖς ἀγαθοῖς ἡμῶν ἀφρόνως ὑψηλοφρονοῦμεν ;

Τὶ ἀγαθὸν ἔχομεν, ὅπερ παρὰ Σοῦ οὐκ ἐλάβομεν, Κύριε ;
 Ἐὰν δὲ τὰ πάντα εἰς Σέ, τὸν πανάγαθον Θεὸν ἡμῶν, ὀφείλω-
 μεν, διατὶ ἐν τῇ ἀφροσύνῃ ἡμῶν καυχώμεθα, Σέ, τὸν Ὑψι-
 στον, λησμονοῦντες καὶ παροργίζοντες, καὶ τὴν ἀγανάκτησιν
 καὶ τὴν ἀποστροφὴν τῶν πέριξ ἡμῶν προκαλοῦντες, καὶ ἡμᾶς
 αὐτοὺς εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀπωλείας βυθίζοντες ;

Σὺ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν διὰ τὴν σατανικὴν αὐτῶν
 οἴησιν δικαίως ἐτιμώρησας, Κύριε !

Σὺ τοὺς ἀπογόνους τοῦ Νῶε ἐν τῇ ὑπερηφανείᾳ αὐτῶν
 δικαίως ἐταπείνωσας.

Ἐν τῇ ἀπειρῷ Σου δὲ ἀγαθότητι τὸν μονογενῆ Σου Υἱὸν
 ἐπὶ τῆς γῆς ἐξαπέστειλας, ὅπως διὰ τῆς ταπεινῆς αὐτοῦ ἐν τῇ
 φάτνῃ γεννήσεως, καὶ τοῦ ταπεινοῦ αὐτοῦ βίου ἀπὸ τοῦ σα-
 τανικοῦ ἁμαρτήματος τῆς ὑπερηφανείας ἀποτρέψῃς ἡμᾶς, ἵνα
 εὐάρεστοι Σοί, τῷ Κυρίῳ, καὶ τοῖς ἀνθρώποις γίνωμεν, μηδέ-
 ποτε καυχώμενοι, μηδέποτε ὑψηλοφρονοῦντες καὶ τὴν βελτίω-
 σιν ἡμῶν παρορῶντες, μηδέποτε τὸν πλησίον περιφρονοῦντες,
 μηδέποτε Σέ, τὸν Ὑψιστον, ἐν τῇ οἰήσει ἡμῶν λησμονοῦντες.

Συνέτισον ἡμᾶς, πανάγαθε Κύριε, ὅπως, τὴν ἀτέλειαν,
 τὴν ἀδυναμίαν, τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ παραπτώματα ἡμῶν συν-
 αισθανόμενοι, μὴ ὑπερήφανοι ᾤμεν, ἀλλὰ τὴν βελτίωσιν τῆς
 ψυχῆς ἡμῶν ἀκαταπαύστως ἐπιδιώκωμεν, τὴν δὲ ἀστάθειαν

τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν ἀναλογιζόμενοι, μὴ ἐπ' αὐτοῖς ἐπαιρώμεθα, ἀλλὰ Σέ, τὸν ὕψιστον Θεόν, θερμῶς καὶ ἀδιαλείπτως καθικετεύωμεν καὶ λατρεύωμεν, τὸν δὲ πλησίον διὰ τῶν καλῶν ἡμῶν ἔργων ὡς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀγαπῶμεν.

Ταπεινοὺς λοιπὸν ἀνάδειξον ἡμᾶς, φιλόανθρωπε Κύριε, ὅπως, ταπεινούμενοι, τῆς θείας Σου χάριτος καταξιωθῶμεν, καὶ διὰ τῆς κραταιᾶς Σου χειρὸς ἐν καιρῷ ἀνυψωθῶμεν!
« Πρεσβεῖαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων».
Ἄμην!

Ἐπερηφάνεια! αἰσχιστὸν πάθος!

Θεὸν καὶ ἀνθρώπους δυσαρεστεῖς!

Σύ, τύφε, εἶσαι ὁ βέβαιος τάφος

Ἀγάπης, προόδου, καὶ ἀρετῆς!

Λοιπὸν Σέ, Σῶτερ, θερμῶς ἱκετεύω

Νὰ μοὶ χαρίσης ψυχὴν ταπεινὴν,

Ἐν ταπεινότητι ὅπως λατρεύω

Τὸν εὐεργέτην Θεόν μου! Ἄμην!

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

Ὅπως τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν ἀποβάλωμεν.

Σύ, πανάγαθε Κύριε, ἐν τῇ ἀπειρῶ πρὸς ἡμᾶς ἀγάπῃ Σου, τὴν προσευχὴν, τὴν νηστείαν, καὶ τὰ καλὰ ἔργα παρηγγειλας ἡμῖν, ὅπως, διὰ τῆς προσευχῆς μετὰ Σοῦ κοινοῦντες, ἐξαγιαζώμεθα, διὰ δὲ τῆς νηστείας ἀπάσας τὰς ἀτάκτους ἡμῶν ἐπιθυμίας καταστέλλωμεν, καὶ διὰ τῶν καλῶν ἡμῶν ἔργων Σὲ ἐπὶ τῆς γῆς δοξάζωμεν.

Ἄλλὰ τὰς ἐπιδείξεις καὶ τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν δικαίως ἐβδελύχθης, Πανάγαθε! Διὰ τῆς ἐπιδείξεως τὰς ματαίας τοῦ κόσμου κρίσεις ἐπιδιώκοντες, Σὲ λησμονοῦμεν, καὶ μακρὰν Σοῦ ἀφρόνως περιπλανώμεθα. Δικαίως λοιπὸν εἶπας ἡμῖν « **Μὴ ποιεῖτε τὴν ἐλεημοσύνην ἡμῶν, μὴ προσεύχεσθε, μὴ νηστεύετε ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· Εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ Πατρὶ ὑμῶν, τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς** ».

Ὅθεν εἰς μάτην καὶ αἱ προσευχαί, καὶ αἱ νησταῖαι, καὶ τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα, ἐὰν δι' αὐτῶν οὐχὶ τὴν ἀγάπην, τὴν εὐλογίαν, καὶ τὴν δόξαν Σοῦ, τοῦ παναγάθου καὶ καρδιογνώστου Θεοῦ, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων τοὺς ματαίους ἐπαίνους ἐπιδιώκωμεν, λησμονοῦντες ἐν τῇ ἀφροσύνῃ ἡμῶν τὴν οὐράνιον καὶ αἰώνιον βασιλείαν Σοῦ, τοῦ ὑψίστου Θεοῦ !

Φώτισον λοιπὸν ἡμᾶς, Κύριε, ὅπως τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν καὶ τὰς ἐπιδείξεις ἀποστραφῶμεν, τὰς δὲ θείας Σου ἐντολὰς ἐκτελῶμεν πάντοτε, **οὐχὶ πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις**, οἵτινες τὰ μὲν σώματα ἡμῶν, δύνανται ν' ἀποκτείνωσιν, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ἀλλ' ἵνα Σέ, τὸν δίκαιον, καὶ πάνσοφον, καὶ πανάγαθον, καὶ παντεπόπτην Θεὸν εὐχαριστῶμεν, καὶ τὴν θείαν Σου εὐλογίαν ἐφ' ἡμᾶς ἐφελκῶμεν. Τότε, ναί, τότε μόνον, Κύριε, τὰ ἔργα ἡμῶν διὰ τῆς θείας Σου χάριτος ἐξαγιαζόμενα, θέλουσι λάμπει ἐπὶ τῆς γῆς, οἱ δὲ ἄνθρωποι, βλέποντες τὸ θεῖον αὐτῶν φῶς, θέλουσι δοξάζει τὸ παν-

άγιον ὄνομά Σου εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἄμην !

Οὐχὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ μου
 Τὴν εὐνοίαν θέλω κ' ἐπιθυμῶ·
 Αὐτ' εἶν' ἡ θέλησις Σοῦ, τοῦ Χριστοῦ μου,
 Αὐτὴν οὐδέποτε θὰ παραβῶ.
 Εἰς Σὲ τὸν Θεόν μου θ' ἀφιερῶσω
 Καρδίαν, διάνοιαν, καὶ ψυχὴν,
 Καὶ τότε βεβαίως θὰ ἐκπληρώσω
 Τὰς ἐντολάς Σου, Θεέ μου, Ἄμην !

- « Εἰ ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην ».
- « Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις ».

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΚΤΗ

Ὅπως μὴ ὀκνηροὶ γίνωμεν ἤτοι περιεργασταὶ καὶ ἀμελεῖς (καὶ ἐπιπόλαιοι).

Μεγάλα καὶ θαυμαστά καὶ ἄπειρα τὰ ἔργα Σου, Θεὲ παντοδύναμε ! Πλήρης δὲ ζωῆς καὶ θείων ἔργων ἅπας ὁ ἐπίγειος βίος τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ ! « **Ἐν ἰδρώτι τοῦ προσώπου σου φαγῆ τὸν ἄρτον σου,** » εἶπας, Ὑψιστε, εἰς τὸν προπάτορα ἡμῶν Ἀδάμ. Ὡς ὄρον δὲ τῆς ἐπιγείου ἡμῶν ὑπάρξεως τὴν ἐργασίαν ἔθηκας, Κύριε, εἰπὼν διὰ τοῦ Ἀποστόλου **« ὁ μὴ βουλόμενος ἐργάζεσθαι μὴ δὲ ἐσθιέτω. »**

Ναί ! Κύριε, μόνον διὰ τῆς σωματικῆς καὶ διανοητικῆς ἡμῶν ἐργασίας τρεφόμεθα, ἐνδύομεθα, ζῶμεν, τελειότεροι γινόμεθα, τὰ καλὰ ἔργα ἐκτελοῦμεν, καὶ τὰς ἐντολάς Σου ἐκπληροῦμεν. Καὶ ὅμως εἰς τὴν ὀκνηρίαν δυστυχῶς καὶ τὸ σῶμα καὶ ὁ νοῦς ἡμῶν βέπουσιν ! Ἄλλὰ τὴν ἐργασίαν ἀποστρεφόμενοι, καὶ εἰς τὰς θανατηφόρους ἀγκάλας τῆς ὀκνηρίας παραδιδόμενοι, δικαίως παρὰ Σοῦ, τοῦ δικαίου Θεοῦ, διὰ τῆς πτωχίας τιμωρούμεθα, καὶ ἐξ αὐτῆς εἰς μυρία ἀτοπήματα καὶ ἀμαρτήματα καθ' ἐκάστην παρεκτρεπόμεθα, τὸν πλησίον ἀδικοῦντες, καὶ τὸν ἄρτον ἡμῶν ἀπὸ τῆς Πατρίδος ἐπαιτοῦντες, καὶ αὐτὴν διὰ τῶν ἀπαιτήσεων καὶ τῶν σφετερισμῶν ἡμῶν ταλαιπωροῦντες, καὶ μετ' αὐτῆς οὕτω συμπάσχοντες καὶ συνταλαιπωρούμενοι.

Εὐσπλαγχνίσθητι λοιπὸν ἡμᾶς, πανάγαθε Κύριε, καὶ ἐκ τῶν δεινῶν τῆς ὀκνηρίας ἀπάλλαξον ἡμᾶς καὶ τὴν Πατρίδα ἡμῶν. Ἐνίσχυσον ἡμᾶς, Παντοδύναμε, ὅπως, τὴν ἐργασίαν μετὰ ζήλου ἀσπαζόμενοι, ἀνέτως καὶ ἐναρέτως τὸν βίον διαβιώσωμεν, καὶ ὠφέλιμοι εἰς τὴν Πατρίδα ἡμῶν γίνωμεν, μηδέποτε δὲ τοὺς πικροὺς Σου ἀκούσωμεν λόγους· **« Τὶ ἐστήκατε ὧδε ὄλην τὴν ἡμέραν ἄργοί ; »**

Δίδαξον ἡμᾶς, Κύριε, ὅπως μήποτε τὴν ἐργασίαν ἐν τῇ σατανικῇ ἡμῶν οἰήσει περιφρονήσωμεν, ἐνθυμούμενοι πάντοτε ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ μονογενὴς Σου Υἱὸς τέκτων ἦν, οὐχὶ δὲ

ὅπως διακονηθῆ, ἀλλ' ἵνα διακονήσῃ ὡς αὐτὸς εἶπε,
κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς!

Ἐμπνευσον ἡμῖν ἐπὶ τέλους, Κύριε, τὴν ἀγάπην τῶν καλῶν ἔργων, ὅπως, κατὰ τὴν παραγγελίαν καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ τοῖς Σάββασιν εὐποιοῦντες, Σε δοξάζωμεν, καὶ Σοὶ εὐχαριστῶμεν! « Πρεσβαίαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἀμήν.

Θεέ! Σὺ ἐργάσθης, καὶ ἔργα θέλεις!

Ἡ ἐργασία, ναί, εἶναι ζωή!

Τὴν εὐλογίαν Σου Σὺ ἀποστέλλεις

Εἰς πάντα ἐργάτην, καὶ εὐτυχεῖ!

Ἡ δὲ ὀκνηρία θάνατον φέρει.

Αὕτη ἀμαυρόνει πᾶσαν ψυχὴν.

Ψυχὴ δὲ μαύρη οὐδέποτε χαίρει!

Ἄς γίνω φίλεργος, Πάτερ! Ἀμήν!

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

“Οπως μή ψευδολογῶμεν.

Σύ, ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀγάπης, Σύ, ὁ διαχύσας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ διὰ τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, δικαίως τὸ ἀποτρόπαιον σκότος τοῦ ψεύδους ἀπεστράφη, καὶ διὰ τῶν θείων Σου ἐντολῶν τὸ ψεῦδος κατεδί-
κασας, ὅπως μή, ψευδόμενοι, τὸν πλησίον εἰς σκότος ἐμβάλ-
λωμεν, καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀμαυρῶμεν.

« Μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους », διὰ τοῦ Ἀποστόλου Σου εἶπας ἡμῖν, πανάγαθε Σῶτερ. Καὶ ὅμως πολλοὶ ἐν τῇ δουλείᾳ γεννηθέντες, καὶ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἀνομίας ζήσαν-
τες, τῶν ἐντολῶν Σου ἐπελάθοντο, καὶ τὸ ψεῦδος πρὸς θερα-
πειαν τῶν δεινῶν αὐτῶν ἠσπάσθησαν, καὶ τὴν ψευδολογίαν ἐνεστερνίσθησαν.

Ἄλλ’ ἡμεῖς, οὓς ἐκ τῆς δουλείας ἠλευθέρωσας, ὦ πανά-
γαθε καὶ παντοδύναμε Θεέ, ἡμεῖς οἱ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ γεννη-
θέντες καὶ ἐν τῇ εὐνομίᾳ ἀνατραφέντες, διατὶ τὰς ἐντολάς Σου
λησμονοῦμεν, καὶ διὰ τοῦ ψεύδους τὰ χεῖλη ἡμῶν καθ’ ἐκά-
στην μολύνομεν; (ὡς συμβαίνει μὲ τὰ οἰκονομικὰ λεγόμενα
ψεύδη.

Ἄν τὰς παρεκτροπὰς ἡμῶν διὰ τοῦ ψεύδους νὰ καλύψω-
μεν προσπαθῶμεν, ὑπενθύμισον ἡμᾶς, Σύ, ὁ τῆς ἀληθείας θεῖος
Διδάσκαλος, **ὅτι οὐκ ἔστι κρυπτόν ὃ οὐ φανερόν γεννήσε-
ται.** Δίδαξον ἡμᾶς ὅτι, ἐὰν διὰ τοῦ ψεύδους τοὺς ἀνθρώπους
πρὸς ὥραν ἐξαπατῶμεν, οὔτε τὴν συνείδησιν ἡμῶν, οὔτε Σέ,
τὸν καρδιογνώστην καὶ παντεπότην Θεόν, θέλομεν ἐξαπα-
τήσει ποτέ.

Ἐνίσχυσον δὲ ἅμα ἡμᾶς εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν ἀπάν-
των τῶν καθηκόντων, ἅτινα αἱ θεαῖά Σου ἐντολαὶ ἐπιβάλλουσιν
ἡμῖν, ἵνα, μηδέποτε τῆς εὐθείας ὁδοῦ παρεκτρεπόμενοι, τὴν
ἀνάγκην τῆς ψευδολογίας αἰσθανώμεθα, καὶ εἰς τὸ ψεῦδος
καταφεύγωμεν.

Ἄλλ' ἐὰν διὰ τῆς ψευδολογίας τὸν πλησίον καὶ τὴν Πα-
 τρίδα ἡμῶν ἀδικῶμεν, καὶ ἀπεχθεῖς εἰς πάντα γινώμεθα, ἔγ-
 χυσον ἐν ἡμῖν, Κύριε, τὴν σωτήριον ἀγάπην τῆς ἀληθείας,
 ὅπως, ἀληθεῖς Χριστιανοὶ ἐπὶ τέλος ἀναφανῶμεν, καὶ τὸ ψευ-
 δος βδελυχθῶμεν, καὶ τὸ οὐράνιον φῶς τῆς ἀληθείας ἀσπα-
 σθῶμεν, καὶ Σέ, τὸν πανάγαθον Θεόν, ἐν ἀγάπῃ καὶ ἀληθείᾳ
 αἰείποτε λατρεύομεν! « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου
 καὶ πάντων τῶν ἁγίων » Ἀμήν!

Τὸ ψεῦδος, Θεέ μου, Σὺ ἐβδελύχθης,

Τῆς ἀληθείας Σὺ εἶσαι τὸ φῶς!

Κατὰ τοῦ ψεύδους λοιπὸν ἐκηρύχθης

Τῆς ἀληθείας ὁ μέγας Θεός;

Ἐνίσχυσον, Σῶτερ, εἰς τὴν ὁδὸν Σου

Κ' ἐμοῦ τὴν καρδίαν καὶ τὴν ψυχὴν.

Ἀνάδειξόν με πιστὸν ὁπαδόν Σου,†

Κ' ἐχθρὸν τοῦ ψεύδους, Θεέ μου Ἀμήν!

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ ΟΓΔΟΗ

Ὅπως μὴ ἄσωτοι γίνωμεν.

Διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ Ἄσώτου υἱοῦ καὶ τὴν ἀσωτείαν ὡς φθοροποιὸν κατέκρινας, πανάγαθε Σῶτερ, καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς μετανοίας, καὶ τὴν ἄπειρον εὐσπλαγχνίαν καὶ μακροθυμίαν τοῦ οὐρανοῦ ἡμῶν Πατὴρ συγχρόνως ἐδίδαξας ἡμᾶς.

Καὶ ὅμως πλεῖστοι εἰς τὰς ὀλεθρίους ἀγκάλας τῆς ἀσωτείας καὶ φιληδονίας καὶ πολυτελείας κυλιόμεθα, καὶ ἐν αὐταῖς ἀφρόνως ἐμμένομεν, καὶ οὐδαμῶς μετανοοῦμεν, καὶ μακρὰν Σοῦ, τοῦ παναγάθου ἡμῶν Πατρός, ὡς ἄλλοι ἄσωτοι υἱοί, ἀθλίως περιπλανώμεθα. Καὶ τὸν ὀβολόν, ὃν ἐν τῇ ἀπειρῷ Σου ἀγαθότητι ἔδωκας ἡμῖν, Κύριε, πρὸς περίθαλψιν τοῦ πλησίον καὶ τῆς Πατρίδος ἡμῶν, εἰς ματαίους στολισμοὺς κατασπαταλῶμεν, καὶ εἰς θεραπείαν τῶν ἀκολάστων ἡμῶν παθῶν ἀφρόνως κατασωτεύομεν.

Καὶ οὕτω τὴν ματαιότητα καὶ ἀφροσύνην ἡμῶν βεβαιοῦμεν, καὶ εἰς τὰ δεινὰ τῆς πτωχίας ἐμπίπτομεν, καὶ τὴν κακουργίαν ἀσπαζόμεθα, καὶ τὴν ἀθάνατον ἡμῶν ψυχὴν χάριν τοῦ φθαρτοῦ ἡμῶν σώματος θυσιάζομεν, καὶ Σέ, τὸν πολυεὐσπλαγχνον Θεόν, δικαίως παροργίζομεν.

Εὐσπλαγχνίσθητι λοιπὸν ἡμᾶς, πολυεὐσπλαγχνε Κύριε, καὶ σῶσον ἡμᾶς πρὶν ἢ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀπόγνωσιν τῶν ἀσώτων φθάσωμεν, καὶ πρὶν ἢ ἐπιθυμήσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὡς ὁ **Ἄσωτος υἱός, γεμίσει τὴν κοιλίαν ἡμῶν τῶν κερατίων, ὧν οἱ χοῖροι ἐσθίουσιν.**

Ναί! λύτρωσον ἡμᾶς καὶ τὴν Πατρίδα ἡμῶν, Κύριε, ἀπὸ τῶν ὀλεθρίων βαράθρων τῆς ἀσωτείας καὶ τῆς πολυτελείας. Σῶσον ἡμᾶς καὶ τὴν Πατρίδα ἡμῶν ἀπὸ τῆς πενίας, τῆς κακουργίας, καὶ τῆς ἀτιμίας, ἃς ἡ ἀσωτεία καὶ ἡ πολυτέλεια μεθ' ἑαυτῶν συνεπάγονται. Συνέτισσον δὲ ἡμᾶς, ὅπως ἐγκαίρως μετανοήσωμεν, καὶ τὸ θεῖον καὶ ἄπειρον ἔλεός Σου μετὰ συντριβῆς ἐπικαλεσθῶμεν, καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν διὰ τῆς λιτότη-

τος ἐκ τοῦ θανάτου σώσωμεν, καὶ εἰς τὴν σωτήριον ὁδὸν τῆς ἀγάπης καὶ τῶν καλῶν ἔργων διὰ τῆς θείας Σου χάριτος εἰσέλθωμεν ! « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων. » Ἄμην !

Τὴν πολυτέλειαν καὶ ἀσωτείαν
 Ἄς φυγαδεύσωμεν πέραν ἡμῶν.
 Αὐταὶ προξενούσι τὴν δυστυχίαν,
 Ἄείποτε στεῖραι ἔργων καλῶν !
 Λιτῶς ἄς ζήσωμεν, μ' οἰκονομίαν.
 Ἄς ἀγαπήσωμεν πάντες αὐτήν
 Καὶ τότε θὰ ἔχωμεν εὐτυχίαν
 Κ' ἔργα ἀγάπης, Θεέ μου ! Ἄμην !

Ἐπ' ὄψιν πάντοτε :

Αἰφνιδία ἀναχώρησις εἰς πᾶσαν στιγμὴν μὲ φυσικὸν ἢ τραγικὸν θάνατον.

1. **Θάνατος** (τελευταῖαι στιγμαὶ)—Βοήθεια !
2. **Κρίσις** (ἀδέκαστον φοβερὸν Κριτήριο)
3. **Α' Μισθαποδοσία**—Παράδεισος.
4. **Β' Μισθαποδοσία**—Κόλασις αἰώνιος.
5. **Κτῆσις συνηγῶρων (ἀγαθῶν ἔργων καὶ εὐγενῶν ἐπιθυμιῶν)** διὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς καὶ διὰ τὸ φοβερὸν Δικαστήριο.

ΔΕΗΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ ΕΝΑΤΗ

Ὅπως μὴ πλουτομανεῖς καὶ δοξομανεῖς γίνωμεν.

Σὺ, πανάγαθε Σῶτερ, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ ἐκήρυξας ἐπὶ τῆς γῆς· **« Αὐτὴν δέ, εἶπας ἡμῖν, πρῶτον ζητεῖτε »**. **« Οὐδεὶς δύναται δυοὶ Κυρίους δουλεύειν, Θεῷ καὶ Μαμωνᾷ. »**

Ταῦτα δὲ παρήγγειλας ἡμῖν, τὴν μὲν **πλεονεξίαν εἰδωλωλατρείαν, τὴν δὲ φιλαργυρίαν ῥίζαν ἀπάντων τῶν κακῶν** διὰ τοῦ Ἀποστόλου Σου ἀποκαλέσας. Ἄλλ' ἡμεῖς, Κύριε, τὰς θείας Σου ταύτας ἐντολὰς λησμονοῦντες, εἰς τὴν κακοδαιμονίαν καὶ τὴν ἀπώλειαν δυστυχῶς βαδίζομεν, καὶ ἐν τῇ ἀφροσύνῃ ἡμῶν οὐχὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην Σου, οὐχὶ τὴν ἀγάπην τοῦ πλησίον καὶ τὰ καλὰ ἔργα, ἀλλὰ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐφήμερα καὶ μάταια διὰ παντὸς θεμιτοῦ καὶ ἀθεμίτου μέσου ἐπιζητοῦμεν πλουτομανεῖς, φιλάργυροι, δοξομανεῖς, φιλόπρωτοι, πλεονέκται καὶ ἄδικοι καθ' ἑκάστην γινόμενοι, ἐνώπιον δὲ τῶν εἰδώλων τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς δόξης Θεόν, πλησίον, Πατρίδα καὶ ἀρετὴν ἀναιδῶς θυσιάζοντες.

Εὐσπλαγχνίσθητι λοιπόν, συνέτισον, καὶ καθοδήγησον ἡμᾶς, ὦ πανάγαθε Θεέ, εἰς τὴν εὐθειᾶν ὁδὸν τῆς ἀληθοῦς εὐδαιμονίας. Φώτισον ἡμᾶς, ὅπως Σὲ πρῶτον, τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα, ὑπὲρ πᾶν ἐγκόσμιον ἀγαθὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς ἀγαπῶμεν καὶ λατρεύωμεν, ὑπὲρ πᾶσαν δὲ ἄλλην ἐπιθυμίαν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Σῆς εὐλογίας ἐνδομύχως συναισθανθῶμεν, μηδέποτε λησμονοῦντες, ὅτι **πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶ καταβαῖνον ἐκ Σοῦ τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων.**

Σῶσον ἡμᾶς, πολυεὐσπλαγχνε Κύριε, διὰ τῆς λιτότητος τῆς σωφροσύνης, καὶ ἀνταρκείας ἀπὸ τῆς εἰδωλωλατρείας τῆς ὕλης καὶ τοῦ πλοῦτου, ἥτις εἰς πειρασμούς, καὶ παγίδας, καὶ πονηρὰς ἐπιθυμίας καθ' ἑκάστην ἐμβάλλει ἡμᾶς.

Φώτισον δὲ ἡμᾶς, ὅπως μὴ τὸν πλοῦτον ὑπὲρ τὴν ἀγαθοποιίαν ἀγαπήσωμεν, ἵνα μὴ ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ εἰς μάτην

καὶ ἡμεῖς ἐπικαλεσθῶμεν, ὡς ὁ πλούσιος τοῦ Εὐαγγελίου, τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου τὸ ἔλεος.

Σῶσον δὲ ἡμᾶς πανάγαθε Κύριε, καὶ ἀπὸ τῆς μανίας τῶν πρωτείων καὶ τῶν ματαίων τοῦ κόσμου τιμῶν, ὅπως μὴ Σὲ καὶ τὰς θείας Σου ἐντολὰς λησμονῶμεν, καὶ τὸν πλησίον καὶ τὴν Πατρίδα ἀναιδῶς θυσιάζωμεν, ἵνα τὰς δοξομανεῖς ἡμῶν ἐπιθυμίας κορέσωμεν. Ἐνίσχυσον δὲ ἐν ἡμῖν τὴν ἀγάπην τῶν καλῶν ἔργων, ὅπως, ὠφέλιμοι εἰς τὸν πλησίον καὶ τὴν Πατρίδα ποθοῦντες νὰ γίνωμεν, καταξιωθῶμεν οὕτω τῶν θείων Σου δώρων, καὶ τῆς οὐρανόθεν Σου εὐλογίας. « Πρεσβειαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων. » Ἀμήν.

Δὲν θέλω νὰ γίνω εἰδωλολάτρης

Λατρεύων πλοῦτον, λατρεύων τιμάς·

Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου θέλω νάμαι λάτρης,

Τηρῶν τὰς θείας Αὐτοῦ ἐντολὰς,

Θερμῶς λοιπόν, Πάτερ, Σὲ ἱκετεύω,

Τὸν νοῦν μου φώτισον καὶ τὴν ψυχὴν,

Ὅπως πάντοτε Σὲ μόνον λατρεύω,

Οὐχὶ δὲ δόξαν καὶ πλοῦτον. Ἀμήν!

ΔΕΗΣΙΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΗ

“Ὅπως μὴ φιλήδονοι γίνωμεν.

Διὰ τῶν θείων Σου ἐντολῶν καὶ τὴν φιληδονίαν, καὶ πᾶσαν ἄτακτον καὶ ἀθέμιτον ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς ἡμῶν κατεδίκασας, Κύριε, ὅπως ἀγνοί, σώφρονες, καὶ υγιεῖς διάγωμεν, καὶ τὸ σῶμα ἡμῶν, ὡς ναὸν ἱερὸν τῆς ἀθανάτου ἡμῶν ψυχῆς, ἄσπιλον καὶ ἀμόλυντον διὰ τῆς ἐγκρατείας καὶ σωφροσύνης διατηρῶμεν.

Ἄλλ’ ἡμεῖς δυστυχῶς ὑπὸ τοῦ πειρασμοῦ τῆς σαρκὸς καταβαλλόμενοι, κοιλιόδουλοι, γαστρίμαργοι, μέθυσοι, φιλήδονοι, καὶ ἀκόλαστοι γινόμεθα, τὴν ὕλην λατρεύοντες, καὶ ἐπὶ τῆς ὕλης ἔρποντες, καὶ τὴν ἀθάνατον ἡμῶν ψυχὴν, καὶ Σέ, τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα, ἐν τῇ ἀφροσύνῃ ἡμῶν λησμονοῦντες.

Διὰ τῆς φιληδονίας δέ, Κύριε, καὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας ἡμῶν τὴν υγιάν οἰκτρῶς καταστρέφομεν· ἀσθενεῖς δὲ καὶ βλάβες καὶ κακοήθεις γινόμενοι, καὶ ἄωρος εἰς τὸν τάφον κατερρόμενοι, οὐδὲν τῶν πρὸς Σέ τὸν Ὑψιστον, καὶ τῶν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, καὶ πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὴν Πατρίδα ἱερῶν ἡμῶν καθηκόντων δυνάμεθα νὰ ἐκπληρώσωμεν, ὅπως τέλειοι γίνωμεν, καὶ τῆς οὐρανοῦ Σου βασιλείας καταξιωθῶμεν.

Εὐσπλαγχνίσθητι λοιπὸν ἡμᾶς, Κύριε, καὶ σβέσον ἐν ἡμῖν πάντα λογισμὸν ἀκόλαστον καὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν ἀκάθαρτον, καὶ πᾶσαν τῶν ἡδονῶν λατρείαν, ὅπως μὴ, τὴν σάρκα θεραπεύοντες, τὴν ψυχὴν ἀπολέσωμεν.

Ἐνίσχυσον δὲ διὰ τῆς θείας Σου χάριτος τὴν ψυχὴν ἡμῶν, ὅπως τὴν σάρκα διὰ τοῦ πνεύματος καὶ διευθύνοντες πνεύματι βαδίζωμεν καὶ οὕτω Σοὶ ἐναρέτως χαλυναγωγῶμεν.

Πρὸς τοῦτο ἐμφύτευσον, Κύριε, ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὸν φόβον Σου, ἵνα ἀποφεύγοντες τὰς ἐφάρματους ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν ἄσκησιν πάσης ἀρετῆς καὶ ἐν γένει παντὸς ὅ,τι Σοὶ εἶναι ἀρεστόν.

Φύλαξον δὲ ἡμᾶς, Κύριε, ἀπὸ τῆς φθοροποιοῦ ἀργίας, ἀπὸ παντὸς πειρασμοῦ, καὶ πάσης ἀσχημοσύνης, καὶ δίδαξον ἡμᾶς τὴν ἀγάπην τῆς ἐργασίας, τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς λιτότητος, ὅπως ἐν σωφροσύνῃ διάγοντες, καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ εἰς τὸν πλησίον ἡμῶν ὠφέλιμοι γινώμεθα, ἐν καθαρᾷ δὲ καρδίᾳ καὶ ἐν ἀγνῷ σώματι Σὲ δοξάζωμεν, καὶ Σὲ εὐλογώμεν. « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἀμήν !

Φιλάσθενοι, βλάκες, καὶ κακοήθεις

Τοιοῦτοι οἱ δοῦλοι τῶν ἡδονῶν !

Ἐγὼ δὲ θέλω ἀγνός χρηστοθήης,

Σὲ νὰ λατρεύω τὸν μέγαν Θεόν !

Τὴν σωφροσύνην λοιπὸν δίδαξόν με,

Φιλόπονον βίον, καὶ ἀρετήν.

Ἐκ δὲ τῆς δουλείας Σὺ λύτρωσόν με

Παντὸς αἰσχροῦ πάθους, Σῶτερ, Ἀμήν !

ΔΕΗΣΙΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΗ ΠΡΩΤΗ

Ὅπως τὴν χαρὰν τοῦ χριστιανοῦ ἀπολαύσωμεν
καὶ εἰρήνην καὶ ἐλπίδα ἔχωμεν.

« Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. » « Χαίρετε ἐν Κυρίῳ· χαίρετε πάντοτε, καὶ ἐπὶ ἐλπίδι χαίρετε ». Ταῦτα διὰ τοῦ θεοῦ Σου στόματος, καὶ διὰ τοῦ θεοῦ Σου Ἀποστόλου εἶπας ἡμῖν, Κύριε !

Διὰ τῆς πίστεως δέ, τῆς ἀγάπης, τῆς ἐλπίδος, καὶ τῶν καλῶν ἔργων, ἅτινα ἐν τῇ ἀπειρῶ Σου ἀγαθότητι ἐδίδαξας ἡμᾶς, καὶ διὰ τῶν θείων παραγγελμάτων, ἅτινα ἔδωκας ἡμῖν, βεβαίως τὴν ἐπίγειον ἡμῶν εὐδαιμονίαν, τὴν οὐράνιον ἡμῶν μακαριότητα, καὶ τὴν αἰώνιον χαρὰν τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἠθέλησας, Σῶτερ !

Ναί ! πανάγαθε Κύριε, εἰς Σέ, τὸν ἐπουράνιον Θεόν, πιστεύοντες, καὶ Σέ λατρεύοντες ἐν μετανοίᾳ δὲ καὶ καθαρᾷ καρδίᾳ τὴν θεῖαν Σου ἀγωγὴν διὰ τῆς προσευχῆς ἡμῶν ἐπικαλούμενοι, τὴν ἀδυναμίαν ἡμῶν ἐνισχύομεν, τὰς θλίψεις ἡμῶν παρηγοροῦμεν, καὶ τὴν ψυχὴν ἡμῶν εὐφρόσυνον καθιστῶμεν.

Σὲ δὲ καὶ τὸν πλησίον ἡμῶν ἀγαπῶντες, εὐτυχεῖς γινόμεθα, καὶ χαρὰν ἐνδόμυχον αἰείποτε αἰσθανόμεθα.

Τελειοποιούμενοι δέ, καὶ ἐκάστοτε κατὰ τὴν θεῖαν Σου ἐντολὴν βελτιούμενοι, χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως ἀπάτου πληρούμεθα.

Ἐλεοῦντας δὲ καὶ εὐεργετοῦντας τὸν πλησίον ἡμῶν, δι' ἀγαλλιᾶσεως καὶ γλυκυθυμίας ἀνταμείβεις ἡμᾶς, ὃ πανάγαθε Κύριε !

Καθαρὰν δὲ τὴν συνείδησιν διατηροῦντες, καὶ τὴν δικαιοσύνην ἐν τῷ βίῳ ἀσπαζόμενοι, εὐτυχεῖς γινόμεθα, καὶ εὐφρόσυνον τὸν βίον διάγομεν.

Ἐπὶ Σέ δὲ ἐλπίζοντες, καὶ τὴν βασιλείαν Σου προσδοκῶντες, καὶ εἰς τὴν δικαιοσύνην Σου πεποιθότες, καὶ τὰς ἐντολὰς Σου τηροῦντες, τὰς θλίψεις τοῦ προσκαιροῦ τούτου βίου ὡς δοκιμασίας τῆς ψυχῆς ἡμῶν θεωροῦμεν, καὶ ὡς φάρμακα

πρὸς σωφρονισμὸν καὶ τελειοποίησιν ἡμῶν εὐχαρίστως ἀποδεχόμεθα πλήρεις δὲ θάρρους καὶ ἀγαλλιάσεως τὴν μετάβασιν ἀπὸ τῆς προσκαιροῦ ταύτης εἰς τὴν αἰώνιον καὶ οὐράνιον ἡμῶν Πατρίδα ἀναμένομεν, ὅπως τὴν ἀτελεύτητον καὶ ἀνεκκλάλητον χαρὰν τῶν δικαίων ἐκεῖ ἀπολαύσωμεν.

Καταξίωσον λοιπὸν ἡμᾶς, Πάτερ ἐπουράνιε, ὅπως ἀληθεῖς μιμηταὶ καὶ πιστοὶ ὁπαδοὶ τοῦ μονογενοῦς Σου Υἱοῦ γίνωμεν, οὐχὶ μόνον Χριστιανοὶ καλούμενοι, ὡς εἰς Χριστὸν πιστεύοντες, ἀλλὰ καὶ χριστιανικῶς ἐν τῷ βίῳ ἀδιαλείπτως διάγοντες, ἵνα οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ τὴν ἄφατον καὶ ἀτελεύτητον χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν τοῦ ἀληθοῦς Χριστιανοῦ ἀείποτε χαίρωμεν. « Πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ πάντων τῶν ἁγίων ». Ἄμην.

Χαρὰν αἰωνίαν, χαρὰν ἁγίαν,
 Πανάγαθε Σῶτερ, Σὺ χορηγεῖς,
 Ἐὰν διαπλάσωμεν ἡμῶν καρδίαν
 Ἐνάρετον, ὄντες θεοσεβεῖς.
 Ἀγάπης ἔργα λοιπὸν δίδαξόν με,
 Κ' ἐμὲ ἀνάδειξον Σοῦ μιμητὴν,
 Ἐλπίδος καὶ πίστεως πλήρωσόν με,
 Ἴνα ἀείποτε χαίρω Ἄμην !

ΠΕΡΙ ΘΕΟΤΗΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

“Όσοι ἐν ἐπιγνώσει πιστοὶ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοί. Πρέπει γὰρ ὧμεν προσκεκολλημένοι εἰς τὸν Χριστὸν ὡς τὰ ὄστρακα εἰς τὸν βράχον, διὰ τὰ μὴ παρασυρώμεθα ὑπὸ τῶν ἀγρίων κυμάτων ἢ ρευμάτων τῆς ἀπίστου καὶ διεφθαρμένης κοινωνίας .

1ον) Οἱ δὲ μαθηταὶ τοῦ ἀρχαίου Πυθαγόρου, ὁσάνκις ἤθελον γὰρ θεβαιωθῶσιν περὶ τῆς ἀληθείας, ἐνὸς ἀμφισβητουμένου ἀντικειμένου, εὐθύς ὡς ἤκουον τὴν φράσιν «ΑΥΤΟΣ ΕΦΑ» ἔπαυον ἀμφιβάλλοντες. Κατ’ ἀναλογίαν κι’ ἐμεῖς πρέπει γὰρ ἐρωτῶμεν ἐὰν «ΧΡΙΣΤΟΣ ΕΦΑ» ὁπότε οὐδεμία ἀντίρρησης χωρεῖ.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ

λεγομένη παρ’ οἰουδήποτε Χριστιανοῦ

«Υμνοῦμέν Σε, Εὐλογοῦμέν Σε, Προσκυνοῦμέν Σοι, Δοξολογοῦμέν Σε, Εὐχαριστοῦμέν Σοι, Κύριε, διὰ τὴν μεγάλην Σου Δόξαν, καὶ διὰ τὰς ἀπείρους εὐεργεσίας ἅς συνεχῶς καὶ καθ’ ἡμέραν ἐπιδαφιλεύεις ἡμῖν τοῖς ἀναξίοις δούλοις Σου, καὶ πρωτίστως ὅτι ἐποίησας ἡμᾶς ἀνθρώποις κατὰ τὴν Σὴν Εἰκόνα, ἵνα γίνωμεν καὶ καθ’ ὁμοίωσιν Σου, καθὼς εἶπας «Ἐγὼ εἶπα θεοὶ ἐστέ καὶ υἱοὶ Ὑψίστου πάντες», δι’ ὃ καὶ Σοὶ εὐγνωμονοῦμεν ἀενάως καὶ ἀπείρως. Κύριε ἰλάσθητι ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς καὶ ἐλέησον ἡμᾶς καὶ συγχώρησον ἡμῖν, ὅσα Σοὶ ἡμάρτομεν μέχρι τῆς στιγμῆς, λόγῳ, ἔργῳ, διανοίᾳ, ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ, ἐκουσίως ἢ ἀκουσίως».

«ΠΑΤΡΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ»

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐκ τοῦ βιβλίου «Χρυσᾶ Ἔπη»

Τῶν ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου προτάσσεται ἡ περὶ παίδων ἀγωγῆς πραγματεία. Ἐὰν ἡ πραγματεία αὕτη εἶναι ἀληθῶς ἔργον τοῦ Χαιρωνέως ἠθολόγου ἢ ἄλλου τινὸς ὑπάρχουν ἀμφισβητήσεις. Πάντως τὸ βιβλίον τοῦτο, περιέχον μεγάλας ἀληθείας ὅσον ἀφορᾷ σπουδαιότατον μέρος τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας τὴν ἀγωγὴν δηλαδὴ τῶν παίδων, εἶναι ἐν πολλοῖς χρησιμώτατος ὁδηγὸς παντὸς διδασκάλου καὶ παντὸς γονέως, ἐν γένει δὲ θελκτικώτατον ἐντρύφημα οἰουδήποτε ἀνθρώπου. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀκριβῶς ἐπιθυμοῦντες νὰ λάβῃ τὸ βιβλίον τοῦτο μεγαλυτέραν δημοσιότητα καὶ ἀναγνωσθῇ ὅσῳ τὸ δυνατόν ὑπὸ περισσοτέρων, ἐπεχειρήσαμεν μετάφρασιν αὐτοῦ εἰς τὴν νεωτέραν γλῶσσαν.

Ἡ ἐργασία μας αὕτη θεβαίως δὲν ἀνταποκρίνεται πλήρως πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἔνεκα παντελοῦς ἀτεχνίας, ἀλλὰ ὅπωςδήποτε ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἀρκετὰ θὰ βοηθήσῃ τοὺς θέλοντας νὰ λάβωσι γνῶσιν τῶν περιεχομένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ μεγάλων παιδαγωγικῶν καὶ κοινωνικῶν ἐν γένει ἀληθειῶν. Πέποιθα ὅτι τὸ ἀπαύγασμα τοῦτο τῆς ἐργασίας μας θὰ βοηθήσῃ πολλοὺς διδασκάλους, διδασκαλιστὰς καὶ γονεῖς εἰς τὴν ἀκριβῆ κατανόησιν τοῦ κειμένου.

Προσεπάθησα ἢ μετάφρασις νὰ εἶναι ὅσῳ τὸ δυνατόν ἀκριβῆς λαμβάνων ὑπ' ὄψιν μου ἐκείνους δι' οὓς προορίζεται καὶ τὸ λεπτὸν θέμα τὸ ὁποῖον πραγματεύεται.

Εἰς ταύτην ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὸ κείμενον καὶ τὰ σχόλια τῆς ἐκδόσεως τοῦ καθηγητοῦ Γ. Θοιβιδοπούλου.

Ὁ Μεταφραστῆς

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

Κεφάλ. 1ον. Τί δύναται τις νά εἴπη περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν ἐλευθέρων παίδων καὶ τί μεταχειριζόμενοι δύνανται ν' ἀποβῶσι χρηστοὶ κατὰ τὰ ἤθη, ἐμπρὸς ἃς ἐξετάσωμεν.

Κεφ. 2ον. Ἴσως δὲ εἶναι καλύτερον ἀπὸ τῆς τεκνοποιίας ν' ἀρχίσωμεν πρῶτον τοὺς ἐπιθυμοῦντας λοιπὸν νά γίνωσι πατέρες ἐνδόξων τέκνων, ἐγὼ τοῦλάχιστον ἤθελον συμβουλεύσει νά μὴ νυμφεύωνται τὰς τυχούσας γυναῖκας. Διότι τοὺς ἐκ πατρὸς ἢ ἐκ μητρὸς μὴ ἔχοντας καλὴν καταγωγὴν ἀνεξάλειπτα παρακολουθοῦσι τὰ τῆς κακῆς καταγωγῆς ὀνειδῆ καθ' ὅλον τὸν βίον των, καὶ εἶνε πρόχειρα εἰς τοὺς θέλοντας νά ἐλέγχωσι καὶ νά ὑβρίζωσιν αὐτούς. Καὶ συνεπῶς σοφὸς ἦτο ὁ ποιητῆς ὅστις λέγει: «Ὅταν δὲ τὸ θεμέλιον τοῦ γένους δὲν καταβληθῆ ὀρθῶς, κατ' ἀνάγκην θὰ δυστυχωῦσιν οἱ ἔκγονοι».

Καλὸς λοιπὸν θησαυρὸς θάρρους εἶναι ἡ καλὴ καταγωγὴ, περὶ τῆς ὁποίας βεβαίως πάρα πολὺ πρέπει νά φροντίζωσιν οἱ ἐπιθυμοῦντες καλὴν παιδοποιεῖν.

Καὶ ἀληθέστατα ἐκ φύσεως ταπεινοῦνται καὶ σφάλονται τὰ φρονήματα τῶν ἐχόντων νόθον καὶ ψευδῆ τὴν καταγωγὴν καὶ πολὺ ὀρθῶς λέγει ὁ ποιητῆς ὁ λέγων: Διότι δουλικῶς ταπεινοὶ τὸν ἄνδρα καὶ ἂν γενναϊοκαρδὸς τις εἶναι, τὸ νά συναισθάνηται τὰ κακὰ τῆς μητρὸς ἢ τοῦ πατρὸς. Κατὰ τὸν αὐτὸν βεβαίως τρόπον εἶναι πλήρεις ἐπάρσεως καὶ μεγαλαυχίας οἱ παῖδες γονέων διασήμων. Λέγουσι λοιπὸν ὅτι ὁ Διόφαντος ὁ υἱὸς τοῦ Θεμιστοκλέους πολλάκις καὶ πρὸς πολλοὺς εἶπεν ὅτι ὅ,τι αὐτὸς ἐκάστοτε θέλει τοῦτο θέλει καὶ ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων. Διότι ἐκεῖνα, ἅτινα αὐτὸς θέλει, τὰ θέλει καὶ ἡ μήτηρ του, ἐκεῖνα δὲ τὰ ὁποῖα θέλει ἡ μήτηρ του

τά θέλει καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκεῖνα δὲ τὰ ὁποῖα θέλει ὁ Θεμιστοκλῆς τὰ θέλουν καὶ ὅλοι οἱ Ἀθηναῖοι. Πάρα πολὺ δὲ ἀξίζει νὰ ἐπαινωμὲν διὰ τὴν μεγαλοφροσύνην των καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους, οἵτινες τὸν Ἀρχίδαμον τὸν βασιλέα των διὰ προστίμου ἐτιμώρησαν, διότι ἐτόλμησε διὰ γάμου νὰ λάβῃ μικρὰν κατὰ τὸ ἀνάστημα γυναῖκα, προσθέσαντες ὅτι διανοεῖται ὄχι βασιλεῖς ἀλλὰ βασιλείδας εἰς αὐτοὺς νὰ παράσχη. Καὶ περὶ μὲν τῆς τεκνοποιίας τσαῦτα ἄς ἔχουσι λεχθῆ ὑπ' ἐμοῦ, περὶ τῆς ἀνατροφῆς δὲ ἀμέσως πρέπει νὰ λέγω:

Κεφ. 3ον. Γενικῶς μὲν εἰπεῖν, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον περὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἔχομεν συνειθίσει νὰ λέγωμεν, τὸ ἴδιον αὐτὸ καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι δηλαδὴ πρὸς ἀπόκτησιν τελείας ἀρετῆς τρία τινα πρέπει νὰ συνδράμωσιν ἡ φύσις, ὁ λόγος καὶ τὸ ἔθος. Ὀνομάζω δὲ λόγον μὲν τὴν μάθησιν, ἔθος δὲ τὴν ἀσκησιν. Ἐγκαινται δὲ αἱ μὲν ἀρχαὶ τῆς ἀρετῆς εἰς τὴν φύσιν, αἱ δὲ προκοπαὶ αὐτῆς ἐν τῇ μαθήσει, αἱ δὲ ἐφαρμογαὶ ἐν τῇ ἀσκήσει, αἱ δὲ τελειότητες εἰς πάντα ταῦτα. Καθ' οἷονδῆποτε δὲ ἐκ τούτων καὶ ἂν ὑπολειφθῆ ἡ ἀρετὴ κατὰ τοῦτο ἀναγκαίως θὰ εἶναι ἐλλειπῆς. Διότι ἡ μὲν φύσις ἄνευ τῆς μαθήσεως εἶναι κατὰ τὴν τυφλόν, ἡ δὲ μάθησις ἄνευ φύσεως εἶναι τι ἐλλειπῆς, ἡ δὲ ἀσκησις χωρὶς καὶ τὰ ἄλλα δύο εἶναι τι ἀτελές. Καθ' ὃν δὲ τρόπον καὶ περὶ τῆς γεωργίας προκειμένου, πρέπει πρῶτον μὲν ἡ γῆ νὰ εἶναι εὐφορὸς ἔπειτα δὲ καὶ ὁ φυτουργὸς γνώστης τῆς γεωργίας, ἔπειτα δὲ καὶ τὰ σπέρματα γόνιμα, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον πρὸς τὴν γῆν μὲν ὁμοιάζει ἡ φύσις, πρὸς τὸν γεωργὸν ὁ ἐκπαιδεύων, πρὸς τὸ σπέρμα δὲ αἱ τῶν λόγων συμβουλαὶ καὶ τὰ παραγγέλματα. Ταῦτα πάντα μετ' ἰσχυρισμοῦ δύναμαι νὰ εἴπω, ὅτι συνεκεντρώθησαν καὶ ἐπέπνευσαν ὁμοῦ, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ὑφ' ὅλων ὕμνουμένων, τοῦ Πυθαγόρου, δηλαδὴ καὶ τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Πλάτωνος καὶ πάντων, ὅσοι φήμης αἰωνίου ἔχουσι τύχει. Ἐὰν εἷς τινα πάντα ταῦτα ἔδωκέ τις ἐκ τῶν θεῶν, τοῦτο εἶναι δεῖγμα εὐδαιμονίας καὶ ἀγάπης ἐκ μέρους αὐτῶν. Ἐὰν δὲ τις νομίζῃ ὅτι οἱ μὴ ἔχοντες καλὴν φύσιν δὲν ἤθελον διορθῶσαι ὅσον τὸ δυνατόν τὴν ἑλλειψιν ταύτης, τυχόντες μαθήσεως καὶ μελέτης ὀρθῆς πρὸς ἀπόκτησιν ἀρετῆς, ἄς

γνωρίζη ὅτι πολὺ ἢ μᾶλλον ἐντελῶς σφάλλεται. Διότι τῆς φύσεως τὴν μὲν ἀρετὴν καταστρέφει ἢ ραθυμία τὴν δὲ φαυλότητα ἢ δι-
 δαχὴ ἐπανορθώνει. Καὶ ἀπὸ μὲν τοὺς ἀμελοῦντας διαφεύγουσι καὶ
 τὰ εὐκόλα διὰ δὲ τῆς ἐπιμελείας κατορθοῦνται τὰ δύσκολα. Δύνα-
 σαι δὲ νὰ ἐννοήσῃς πόσον κατορθωτικὸν καὶ τελεσφόρον πρᾶγμα
 εἶναι ἡ ἐπιμέλεια ἐὰν παρατηρήσῃς πολλὰ ἐκ τῶν συμβαινόντων.
 Δηλαδή τοῦ ὕδατος αἱ σταγόνες κοιλαίνουσι τὰς πέτρας, ὁ σίδηρος
 δὲ καὶ ὁ χαλκὸς διὰ τῶν ἐπαφῶν τῶν χειρῶν κατατρίβονται οἱ δὲ
 τροχοὶ τῶν ἀρμάτων μετὰ δυνάμειος καμφθέντες ὀτιδῆποτε καὶ ἂν
 γίνῃ δὲν δύνανται νὰ λάβωσι τὴν ἀρχικὴν εὐθύτητα. Ἀληθῶς δὲν
 ὑπάρχει τρόπος νὰ εὐθύνωμεν τὰς τῶν ὑποκριτῶν καμπύλας βα-
 κτηρίας ἀλλὰ τὸ παρὰ φύσιν διὰ τοῦ κόπου γίνεται καλύτερον τοῦ
 κατὰ φύσιν. Καὶ μόνον ταῦτα ἄρα γε τὴν τῆς ἐπιμελείας δύναμιν
 καταδεικνύουσιν; Ὅχι, ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἀναρίθμητα ἐπ' ἀναρι-
 θμήτων. Ἀγαθὴ γῆ εἶναι ἐκ φύσεως γῆ τις· ἀλλ' αὕτη παραμε-
 ληθεῖσα ἀποδαίνει ἄφορος καὶ ὅσῳ εἶναι καλύτερα κατὰ τὴν φύ-
 σιν, κατὰ τοσοῦτον περισσότερον καταστρέφεται ἐὰν μείνῃ ἀκαλ-
 λιέργητος ἕνεκα ἀμελείας. Ἀπ' ἐναντίας εἶναι γῆ τις σκληρὰ καὶ
 τραχυτέρα τοῦ δέοντος· καλλιεργηθεῖσα ὅμως αὕτη πάραυτα ἐκλε-
 κτοὺς καρποὺς ἀποφέρει· ποῖα δὲ δένδρα ἐὰν παραμεληθῶσι δὲν
 φύονται στρεβλὰ καὶ καθίστανται ἄκαρπα, ἐὰν δὲ λάβωσι καλὴν
 περιποίησιν ὅταν εἶναι μικρὰ δὲν γίνονται καρποφόρα καὶ γόνιμα;
 Ποῖα δὲ σωματικὴ δύναμις δὲν καταστρέφεται καὶ καθ' ὀλοκλη-
 ρίαν φθείρεται ἕνεκα ἀμελείας καὶ τρυφῆς καὶ ἐκφυλισμοῦ; Ποῖα
 δὲ κρᾶσις ἀσθενῆς δὲν προέκοψεν ὡς πρὸς ἰσχὺν εἰς τοὺς γυμνα-
 σθέναις καὶ ἀσχοληθέντας περὶ τοὺς ἀγῶνας; Ποῖοι δὲ ἵπποι κα-
 λῶς δαμασθέντες ἐκ πώλων δὲν ἐγένοντο εὐπειθεῖς εἰς τοὺς ἀνα-
 βάτας; Ποῖοι δὲ μείναντες ἀδάμαστοι δὲν ἐγένοντο δυσῆγιοι καὶ
 θυμώδεις; Καὶ διατί πρέπει τὰ ἄλλα νὰ θαυμάζωμεν, ἀφ' οὗ θε-
 δαίως βλέπωμεν πολλὰ ἐκ τῶν ἀγριωτάτων θηρίων καὶ ἡμερα
 καὶ εὐπειθῆ γιγνόμενα διὰ τῶν κόπων τῆς τιθασεύσεως; Καὶ ὁ
 Θεσσαλὸς δὲ ἐρωτηθεὶς τίνας εἶναι οἱ ἠπιώτατοι τῶν Θεσσαλῶν,
 καλῶς εἶπεν «ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι παύουσι νὰ πολεμῶσι». Καὶ διατί
 πρέπει νὰ λέγωμεν πολλὰ; Καὶ τὸ ἦθος ἄλλως τε ἔθος εἶναι πολυ-
 χρόνιον. Καὶ τὰς ἠθικὰς ἀρετὰς ἐὰν τις λέγῃ ἠθικὰς δὲν ἤθελε

φανῆ ὅτι σφάλλεται καθόλου. Μεταχειρισθεὶς δὲ ἓνα ἀκόμη παράδειγμα περὶ τούτων θὰ ἀπαλλαγῶ τοῦ νὰ μακρολογῶ ἀκόμη ἐπ' αὐτῶν. Δηλαδή ὁ Δυκοῦργος ὁ Νομοθέτης τῶν Λακεδαιμονίων λαβῶν δύο σκύλακας τοὺς ἀνέθρεψεν ὄχι ὁμοίως ἀλλὰ τὸν μὲν ἓνα κατέστησεν λαίμαργον καὶ ἄπληστον, τὸν δὲ ἄλλον δυνατὸν εἰς τὸ νὰ κυνηγᾷ. Ἐπειτα δὲ ἐν ᾧ κάποτε οἱ Λακεδαιμόνιοι ἦσαν συνηθροισμένοι εἰς τὸ αὐτὸ μέρος εἶπε «Μεγάλως συντελοῦσι πρὸς γέννησιν ἀρετῆς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, καὶ αἱ συνήθειαι καὶ τὰ διάφορα εἶδη τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν διδασκαλιῶν. Καὶ ἐγὼ ταῦτα εἰς σᾶς τώρα ἀμέσως θὰ τὰ καταστήσω πολὺ φανερά». Ἐπειτα ἀφ' οὗ προσήγαγε τοὺς δύο σκύλακας τοὺς ἀπέλυσε, καταθέσας εἰς τὸ μέσον πινάκιον φαγητοῦ καὶ λαγῶν ἀπέναντι τῶν σκυλάκων. Καὶ ὁ μὲν εἰς ἐναντίον τοῦ λαγῶ ἀνεπήδησεν, ὁ δὲ ἄλλος πρὸς τὸ πινάκιον ὤρμησεν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι δὲν ἠδύνατο ἀκόμη νὰ ἐνοήσωσι τί ἄρα γε κατ' αὐτὸν σημαίνει τοῦτο καὶ τί ἤθελε νὰ δεῖξῃ ἐπεδεικνύων τοὺς σκύλακας εἶπεν. «Οὗτοι γονεῖς τοὺς αὐτοὺς ἔχοντες ἀμφοτέρω, διάφορον δὲ λαβόντες ἀνατροφὴν ὁ μὲν εἰς λαίμαργος ὁ δὲ ἄλλος θηρευτῆς ἔχει γίνεαι». Καὶ περὶ τῶν ἐθῶν καὶ τῶν θίω ἄς ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰ ἀνωτέρω.

Κεφ. 4ον. Τὸ νὰ κάμνω δὲ λόγον περὶ τροφῆς ἤθελεν εἶσθαι συναφές. Πρέπει δὲ καθὼς ἐγὼ θὰ ἔλεγον, αἱ ἴδιαι αἱ μητέρες νὰ τρέφωσι τὰ τέκνα των καὶ νὰ βαστάζωσιν εἰς αὐτὰ τοὺς μαστοὺς. Διότι μετὰ περισσοτέρας στοργῆς καὶ ἐπιμελείας θὰ ἀναθρέψωσιν αὐτὰ, ἐπειδὴ ἐνδομύχως καὶ κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον ἐξ ὀνύχων ἀγαπῶσι τὰ τέκνα των. Αἱ θηλάστριαι δὲ καὶ αἱ τροφοὶ ἔχουσι τὴν εὐνοίαν νόθον καὶ ψευδῆ, ἐπειδὴ τὸν μισθὸν κυρίως ἀγαπῶσι. Φαγερώγει δὲ καὶ ἡ φύσις ὅτι πρέπει αἱ μητέρες αἱ ἴδιαι νὰ θηλάζωσι καὶ τρέφωσι τὰ τέκνα. Διὰ τοῦτο δηλαδή εἰς κάθε ζῷον θηλαστικὸν χορηγεῖ τὴν ἐκ τοῦ γάλακτος τροφήν. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἤθελον γίγνεσθαι αἱ μητέρες εὐμενέστεραι εἰς τὰ τέκνα καὶ ἐπιρρεπέστεραι πρὸς ἀγάπην αὐτῶν. Καὶ μὰ τὸν Θεὸν φυσικά. Διότι ἡ συντροφία εἶναι τρόπον τινα ἐνδυναμωτικὸν τῆς ἀγάπης. Διότι καὶ τὰ θηρία ἀποχωριζόμενα ἀπὸ τὰ συντροφόμενα μετ' αὐτῶν φαίνονται ὅτι ποθοῦσι ταῦτα. Παρὰ πολὺ λοιπὸν πρέπει καθὼς εἶπον αἱ ἴδιαι αἱ μητέρες νὰ προσπαθῶσι νὰ τρέφωσι τὰ τέκνα. Ἐὰν δὲ τυχὸν δὲν θὰ ἠδύνατο ἢ ἔνεκα σωματικῆς ἀσθενείας ἢ ἐπειδὴ

σπεύδουσι πρὸς γέννησιν ἐτέρων τέκνων, τότε θεβαίως τὰς θηλαστρίας καὶ τὰς τροφούς πρέπει νὰ παραλαμβάνωσι ὄχι τὰς τυχούσας, ἀλλ' ὅσον τὸ δυνατόν πάρα πολὺ χρηστάς ἀποδειχθείσας κατόπιν ἐξετάσεως. Πρῶτον μὲν κατὰ τὰ ἦθη ἑλληνίδας. Διότι καθ' ὄν τρόπον τὰ μέλη τοῦ σώματος τῶν τέκνων πρέπει εὐθὺς ἀπὸ τῆς γεννήσεως νὰ πλάττωμεν, ἵνα ταῦτα φύωνται κανονικὰ καὶ ἀστραβῆ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀρμόζει νὰ ρυθμίζωμεν ἐξ ἀρχῆς τὰ ἦθη αὐτῶν. Διότι εὐπλαστον καὶ μαλακόν τι εἶναι ἢ νεότης καὶ εἰς τὰς τῶν νέων ψυχάς, ἐπειδὴ ἀπαλαὶ εἶναι ἀκόμη, τὰ μαθήματα ἐντέχονται. Πᾶν δὲ τὸ σκληρὸν δυσκόλως μαλάσσεται. Καθὼς δηλαδὴ αἱ σφραγίδες ἀφήνουν τὸ ἀποτύπωμά των εἰς τοὺς μαλακοὺς κηρούς, οὕτω καὶ αἱ μαθήσεις ἐναποτυποῦνται εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀκόμη παιδίων ὄντων. Καὶ μοῦ φαίνεται ὅτι ὀρθῶς ὁ θεῖος Πλάτων συμβουλεύει τὰς θηλαστρίας νὰ μὴ λέγωσι τοὺς τυχόντας μύθους εἰς τὰ παῖδια, ἵνα μὴ συμβαίῃ ἐξ ἀρχῆς νὰ γεμίζωσιν αἱ ψυχαι τούτων ἀπὸ ἠλιθιότητος καὶ διαφθοράν. Πλησιάζει δὲ καὶ ὁ Φωκυλίδης ὁ ποιητὴς καλῶς νὰ παραινῇ λέγων. «Πρέπει τις ὅτε εἶνε ἀκόμη παῖς νὰ διδάσκηται ἔργα τινὰ καλὰ».

Κεφ. 5ον. Δὲν ἀξίζει προσέτι οὐδὲ τοῦτο νὰ παραλείπω ὅτι δηλαδὴ καὶ τὰ παῖδια τὰ μέλλοντα νὰ συνεργάζωνται μετὰ τῶν ἀνατρεφομένων παίδων καὶ νὰ γίνωνται σύντροφα τούτων, πρέπει νὰ ζητῶμεν πρωτίστως μὲν χρηστὰ κατὰ τὰ ἦθη, προσέτι δὲ ἑλληνικὰ ἐναργῶς νὰ ὀμιλῶσιν ἵνα μὴ μολυνόμενοι οἱ παῖδες ἐκ τῆς συναναστροφῆς μετὰ θαρβάρων καὶ μοχθηρῶν κατὰ τὸ ἦθος φέρωσι μεθ' ἑαυτῶν μέρος τι τῆς φαυλότητος ἐκείνων. Καὶ οἱ παροιμωδῶς δὲ ἐκφραζόμενοι λέγουσιν ὄχι ἄσχημα λέγοντες ὅτι «ἐὰν πλησίον χωλοῦ κατοικήσης θὰ μάθῃς νὰ χωλαίνῃς ὀλίγον».

Κεφ. 6ον. Ὅταν δὲ ἔλθωσιν εἰς ἡλικίαν ὥστε νὰ ἔχωσιν ἀνάγκην παιδαγωγῶν τότε ἀκριβῶς πολὺ πρέπει νὰ φροντίσωσι οἱ γονεῖς περὶ τῆς καταστάσεως τούτων (τῶν παιδαγωγῶν) ἵνα μὴ παραδώσωσι τὰ τέκνα, χωρὶς νὰ τὸ ξέρουν εἰς δούλους ἢ εἰς θαρβάρους ἢ εἰς πανούργους ἀνθρώπους. Ἐπειδὴ τὸ τώρα θεβαίως γιγνόμενον ὑπὸ πολλῶν εἶνε ὑπερκαταγέλαστον, ἐκ τῶν δούλων δηλαδὴ τῶν ἱκανῶν ἄλλους μὲν γεωργοὺς καθιστῶσι, ἄλλους δὲ ναυ-

τικούς, άλλους δὲ ἐμπόρους, άλλους δὲ διαχειριστὰς τοῦ οἴκου, άλλους δὲ δανειστάς. Ὅποιον δὲ δούλον εὕρωσι μέθυσον καὶ λαίμαργον καὶ διὰ πᾶσαν ἐργασίαν ἄχρηστον, εἰς τοῦτον φέροντες τοὺς υἱούς των θέτουσιν ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειάν του. Πρέπει δὲ ὁ ἄξιος παιδαγωγὸς νὰ εἶνε τοιοῦτος κατὰ τὴν φύσιν οἷος ἦτο, ὡς γνωστόν, ὁ Φοῖνιξ ὁ τοῦ Ἀχιλλέως παιδαγωγός.

Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον εἶναι μέγιστον καὶ κυριώτατον πάντων τῶν εἰρημένων ἔρχομαι νὰ εἶπω. Διδασκάλους δηλαδὴ πρέπει νὰ ζητῶμεν διὰ τὰ τέχνα τοιούτους, οἵτινες καὶ κατὰ τὸν βίον νὰ εἶνε ἀκατηγόρητοι καὶ κατὰ τὰ ἦθη ἀμιεμπτοι καὶ κατὰ τὰς γνώσεις ἀριστοι.

Διότι πηγὴ καὶ ρίζα τῆς τελειότητος εἶναι τὸ νὰ τύχη τις προσηκούσης παιδείας. Καὶ καθὼς τοὺς πασσάλους εἰς τὰ φυτὰ οἱ γεωργοὶ παραθέτουσιν, οὕτως οἱ καλοὶ διδάσκαλοι ἀρμοδίας τὰς συμβουλὰς καὶ τὰς παραινέσεις παραπηγγύουσιν εἰς τοὺς νέους ἵνα χρηστὰ ἀναπτύσσωνται τὰ ἦθη αὐτῶν. Τώρα θὰ ἦτο δυνατόν ἐντελῶς νὰ καταφρονήσῃ τις μερικοὺς ἐκ τῶν πατέρων, οἵτινες προτοῦ δοκιμάσωσι τοὺς μέλλοντας νὰ διδάσκωσιν, ἕνεκα ἀγνοίας, ἐνίοτε καὶ ἕνεκα ἀπειρίας παραδίδουσι τοὺς παῖδας εἰς ἀνθρώπους ἀνικάνους καὶ διεφθαρμένους. Καὶ δὲν εἶναι ἀκόμη καταγέλαστον τοῦτο, ἐὰν ἕνεκα ἀπειρίας τὸ πράττουσιν, ἀλλὰ τὸ ἐξῆς εἶναι μέχρι τοῦ ἐσχάτου βαθμοῦ ἄτοπον. Ποῖον τοῦτο; Ἐνίοτε, δηλαδὴ, ἂν καὶ γνωρίζωσι, πληροφορούμενοι καὶ ὑπ' ἄλλων λεγόντων εἰς αὐτοὺς τοῦτο, τὴν ἀπειρίαν μερικῶν παιδευτῶν καὶ μοχθηρίαν συγχρόνως, ὅμως εἰς τούτους παραδίδουσι τοὺς παῖδας, ἄλλοι μὲν διότι νικῶνται ἀπὸ τὰς κολακείας τῶν θελόντων νὰ φαίνωνται ἀρεστοί, τινὲς δὲ διότι χαρίζονται εἰς φίλους παρακαλοῦντας κάμνοντες (οὕτω) παρόμοιον πρᾶγμα ὡς ἐὰν τις ἀσθενῆς παραλιπὼν ἐκείνον ὅστις διὰ τῆς ἐπιστήμης θὰ ἠδύνατο νὰ τὸν σώσῃ ἤθελε προτιμήσῃ ἐκείνον ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ καταστρέψῃ αὐτὸν ἕνεκα ἀπειρίας, χαριζόμενος εἰς φίλον, ἢ ὡς ἐὰν τὸν ἀριστον κυβερνήτην πλοίου ἀφήσας τὸν χεῖριστον κατόπιν δοκιμῆς ἤθελε προτιμήσῃ ἐπειδὴ φίλος του τὸν παρεκάλεσε. Ὡς Ζεῦ καὶ πάντες οἱ Θεοί, ἂν καὶ πατὴρ καλεῖται τις, περισσότερον φροντίζει περὶ τῆς χάριτος τῶν παρακαλούντων αὐτὸν ἢ περὶ τῆς τῶν

τέκνων ἐκπαιδεύσεως, ἔπειτα δὲν ἔλεγε ὀρθὰ πολλάκις ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Σιωκράτης, ὅτι ἂν ἴσως ἦτο δυνατόν ἀφ' οὗ ἀναβῆ εἰς τὸ ὑψηλότατον μέρος τῆς πόλεως γὰ ἀνακράξῃ, «ποῦ φέρεσθε, ὦ ἄνθρωποι, σεῖς οἵτινες περὶ ἀποκτήσεως μὲν χρημάτων σφόδρα μεριμνᾶται, περὶ δὲ τῶν υἱῶν, εἰς τοὺς ὁποίους θὰ ἀφήσητε ταῦτα ὀλίγον φροντίζετε»; Εἰς τούτους δὲ ἐγὼ θεβαίως θὰ προσέθετον ὅτι οἱ τοιοῦτοι πατέρες κάμνουσι κάτι τι ὅμοιον πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θὰ ἔκαμνέ τις, ἂν περὶ μὲν τοῦ ὑποδήματος ἤθελε φροντίζει, περὶ δὲ τοῦ ποδὸς ἤθελεν ἀδιαφορεῖ. Πολλοὶ δὲ τῶν πατέρων προβαίνουνσιν εἰς τοσοῦτον βαθμὸν φιλαργυρίας καὶ μισοτεκνίας, ὥστε ἵνα μὴ τυχὸν πληρώσωσι περισσότερον μισθὸν ἐκλέγουσι ὡς ἐκπαιδευτὰς τῶν τέκνων των ἀνθρώπους μηδεμίαν ἀξίαν ἔχοντας, ἐπιδιώκοντες εὐωνογ ἀμάθειαν (ἔνεκα τοῦ εὐώνου τῆς παιδεύσεως. Ὅθεν καὶ ὁ Ἄριστιππος ὄχι ἀνεπιτηδεῖως ἀλλὰ πολὺ εὐφυῶς περιέπαιξε διὰ τοῦ λόγου πατέρα τινὰ στερούμενον κρίσεως καὶ φρενῶν. Ὅτε δηλαδὴ ἠρώτησέ τις αὐτὸν πόσον μισθὸν ζητεῖ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ τέκνου του «χιλίας» εἶπε «δραχμάς». Ἐπειδὴ δ' οὗτος εἶπε «Γιὰ τὸ Θεὸ πόσο μεγάλο εἶνε τὸ αἴτημα (πόσο πολλὰ ἐζήτησας! Διότι δύναμαι ἀντὶ χιλίων δραχμῶν γὰ ἀγοράσω δοῦλον». «Ὡστε» εἶπε «δύο θὰ ἔχῃς δούλους· καὶ τὸν υἱόν σου καὶ ἐκεῖνον τὸν ὅποιον δυνατόν θ' ἀγοράσῃς». Ἐν γένει δὲ πῶς δὲν εἶναι ἄτοπον γὰ συνειθίζωμεν μὲν τὰ παιδιά γὰ δέχωνται τὰς τροφὰς διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, ἂν δὲ ἤθελον προτείνει τὴν ἀριστεράν γὰ τοὺς ἐπιτιμῶμεν, μηδεμίαν δὲ γὰ λαμβάνωμεν πρόνοιαν διὰ γὰ ἀκούωσι λόγους προσφυεῖς καὶ ὀρθοῦς; Τί λοιπὸν συμβαίνει εἰς τοὺς θαυμαστοὺς πατέρας, ὅταν κακῶς μὲν ἀναθρέψωσι, κακῶς δὲ ἐκπαιδεύσωσι τοὺς υἱοὺς ἐγὼ θὰ εἶπω. Ὅταν δηλαδὴ ἐγγραφέντες εἰς τὸν κατάλογον τῶν ἀνδρῶν τὸν μὲν σῶφρονα καὶ ἠθικὸν βίον παραμελήσωσι κρημνίσωσι δὲ ἑαυτοὺς εἰς τὰς ἀτάκτους καὶ κτηνώδεις ὀρμάς (οἱ υἱοὶ των) τότε πλέον μετανοοῦσι διότι ἔχουσιν ἀφήσει ἀπροσάτευτον τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων των θλιβόμενοι ἔνεκα τῶν ἀδικημάτων ἐκείνων. Διότι ἄλλοι μὲν ἐξ αὐτῶν λαμβάνουσι μεθ' ἑαυτῶν κόλακας καὶ παρασίτους, ἀνθρώπους φαύλους καὶ ἀξίους ἀναθέματος καὶ καταστροφεῖς καὶ διαφθορεῖς τῆς νεότητος, ἄλλοι δὲ δαπανῶσι τὰ ἑαυτῶν εἰς συμπό-

σια, ἄλλοι δὲ παρεκτρέπονται εἰς τὸ παιγνίδιον τῶν κύβων καὶ εἰς βακχικὰς διασκεδάσεις. Ἐὰν δὲ οὗτοι εἶχον ἀσχοληθῆ εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἴσως δὲν θὰ παρεῖχον ἑαυτοὺς ἐπιρρεπεῖς εἰς τὰ τοιαῦτα.

Κεφ. 7ον. Ἐν συντόμῳ δὲ ἐγὼ λέγω (καὶ φυσικὰ εἶναι δυνατόν νὰ φανῶ ὅτι χρησιμολογῶ μᾶλλον ἢ παραινῶ), ὅτι ἐν πρώτων καὶ μέσον καὶ τελευταῖον κεφαλαῖωδες πράγματα εἶναι εἰς ταῦτα, χρηστὴ ἀνατροφή καὶ ἡ ὀρθὴ ἐκπαίδευσις καὶ ταῦτα λέγω συντελοῦσι καὶ φέρουσιν εἰς τὴν ἀπόκτησιν ἀρετῆς καὶ εὐδαιμονίας.

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐκ τῶν ἀγαθῶν φθαρτὰ καὶ μικρὰ καὶ ὄχι ἀξιοσπούδαστα ἔχουσι γίνεαι. Ἡ καλὴ καταγωγὴ καλὸν μὲν, ἀλλὰ τῶν προγόνων ἀγαθόν. Ὁ πλοῦτος δὲ πολῦτιμον μὲν, ἀλλὰ τύχης ἀπόκτημα. Ἐπειδὴ ἐκ μὲν τῶν ἐχόντων αὐτὸ πολλάκις τὸ ἀφαιρεῖ ἢ τύχη, εἰς δὲ τοὺς μὴ ἐλπίσαντας αὐτὸ φέρουσα τὸ προσφέρει, καὶ ὁ πολὺς πλοῦτος εἶναι ἐκτεθειμένος στόχος εἰς τοὺς θέλοντας νὰ τοξεύωσι τὰ θαλάντια, δηλαδὴ εἰς κακούργους οἰκέτας καὶ συκοφάντας καὶ τὸ μέγιστον ὄλων ὅτι μετέχουσιν αὐτοῦ καὶ οἱ πονηρότατοι. Ἡ δόξα (βεβαίως) πρὸς τούτοις εἶναι σεβαστὸν μὲν ἀλλ' ἀβέβαιον πρᾶγμα. Τὸ κάλλος δὲ εἶναι περιζήτητον μὲν Ἄλλ' ὀλιγοχρόνιον. Ἡ ὑγεία πολῦτιμον μὲν ἀλλ' εὐμετάβολον. Ἡ ἰσχὺς δὲ ἀξιόζηλον μὲν ἀλλ' εὐάλωτον ὑπὸ νόσου καὶ γήρατος πρᾶγμα. Συνολικῶς δὲ ἐὰν τις βασίζεται εἰς τὴν τοῦ σώματος ἰσχὺν ἄς μάθῃ ὅτι πλανᾶται. Διότι ἡ ἀνθρωπίνῃ δύνამις, ποῖον μέρος εἶναι τῆς δυνάμειος τῶν ἄλλων ζώων οἷον τῶν ἐλεφάντων καὶ ταύρων καὶ λεόντων; ἡ παιδεία δὲ μόνον ἐξ ὄλων τῶν καθ' ἡμᾶς εἶναι ἀθάνατον πρᾶγμα καὶ θεῖον, καὶ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει δύο εἶναι τὰ κυριώτατα πάντων ὁ νοῦς καὶ ὁ λόγος. Καὶ ὁ μὲν νοῦς εἶναι ὁ ἀρμόδιος νὰ ἄρχῃ τοῦ λόγου, ὁ δὲ λόγος νὰ ὑπηρετῇ τὸν νοῦν, ὑπὸ τῆς τύχης μὲν μὴ δυνάμενος νὰ καταστραφῇ ὑπὸ τῆς συκοφαντίας ἀναφαίρετος, ὑπὸ νόσου ἀδιάφθορος ὑπὸ γήρατος δ' ἀβλαβής. Διότι μόνος ὁ νοῦς ἂν καὶ παλαιούται ἀνανεώνεται καὶ ὁ χρόνος ἂν καὶ πάντα τὰ ἄλλα ἀφαιρεῖ εἰς τὸ γήρας προσθέτει τὴν γνῶσιν. Καὶ ὁ πόλεμος βεβαίως τὰ πάντα σύρων καὶ τὰ πάντα ἀτάκτως φέρων τὴν παιδείαν μόνῃ δὲν δύναται νὰ μετακινήσῃ. Καὶ μοι φαίνεται ὅτι ὁ Στύλπων ὁ Μεγαρεὺς φιλόσοφος ἔδωκε ἀξιο-

μνημόνευτον ἀπάντησιν, ὅτε ὁ Δημήτριος κυριεύσας τὴν πόλιν τὴν κατεδάφισε καὶ ἠρώτησε τὸν Στύλωνα μήπως ἔχει τίποτε χάσει. Καὶ οὗτος εἶπε. «Ὅχι θεβαίως διότι ὁ πόλεμος δὲν λαμβάνει ὡς λάφυρον τὴν ἀρετὴν».

Σύμφωνος δὲ καὶ ὁμοία πρὸς ταύτην φαίνεται καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Σωκράτους. Καὶ οὗτος, δηλαδή, ὅτε ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Γοργίας, νομίζω, ποίαν ἰδέαν ἔχει περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν καὶ ἐὰν νομίζῃ ὅτι οὗτος εἶνε εὐδαίμων, εἶπε: «δὲν γνωρίζω πῶς εὐρίσκεται ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀρετὴν καὶ παιδείαν, διότι κατὰ τὴν γνώμην του ἡ εὐδαιμονία εἰς ταῦτα ἔγκειται καὶ ὄχι εἰς τὰ τυχηρὰ ἀγαθὰ».

Κεφ. 8ον. Ὅπως δὲ συμβουλεύω νὰ μὴ θεωρῶμεν τίποτε ἀναγκαιότερον τῆς παιδείας τῶν τέκνων, τοιουτοτρόπως πάλιν λέγω ὅτι πρέπει νὰ προσηλούμεθα εἰς τὴν ἀδιάφθορον καὶ ὑγιαίνουσαν παιδείαν, νὰ ἀπομακρύνωμεν δὲ τοὺς υἱοὺς ὅσον τὸ δυνατόν μακρότατα τῶν ἐπιδεικτικῶν φλυαριῶν. Διότι ἐκεῖνον τὸ ὁποῖον ἀρέσκει εἰς τοὺς πολλοὺς ἀπαρέσκει εἰς τοὺς σοφοὺς. Χρησιμεῖ δὲ ὡς μάρτυς εἰς τὸν λόγον (τοῦτον) ὁ Εὐριπίδης λέγων «Ἐγὼ δὲ ἀνεπιτήδειος εἶμαι νὰ ὀμιλῶ εἰς τὸν ὄχλον, ἀλλ' εἶμαι ἰκανώτερος εἰς σοφοὺς καὶ ὀλίγους (νὰ ὀμιλῶ). Διότι οἱ παρὰ τοῖς σοφοῖς ἀνίκανοι εἶνε ἰκανώτεροι νὰ ὀμιλῶσι παρὰ τῷ λαῷ».

Ἐγὼ δὲ θεβαίως βλέπω τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὸ νὰ ὀμιλῶσι ἀρεστῶς καὶ τερπνῶς εἰς τοὺς κοινούς ὄχλους, νὰ ἀποβαίνωσι καὶ κατὰ τὸν βίον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄσωτοι καὶ φιλήδονοι. Καὶ μὰ τὸν θεὸν φυσικά. Διότι ἐὰν εἰς τοὺς ἄλλους ἡδονὰς παρασκευάζοντες ἀμελοῦσι τὸ καλόν, οὐδαμῶς θεβαίως ἤθελον προτιμήσῃ τὸ ὀρθόν καὶ ὑγιὲς ἀπὸ τὴν ἰδικήν των ἡδυπάθειαν καὶ τροφήν ἢ ἤθελον ἐπιδιώξῃ τὴν σωφροσύνην ἀντὶ τῆς τερπνότητος. Ἐκ τῶν λόγων δὲ οἱ προχείρως παρασκευαζόμενοι εἶναι πλήρεις κουφότητος καὶ ὀλιγωρίας, ἐπειδὴ οἱ λέγοντες δὲν γνωρίζουσι οὔτε πόθεν πρέπει νὰ ἀρχίσωσι οὔτε ποῦ νὰ τελειώσωσι. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἄλλων σφαλμάτων ἐκεῖνοι οἵτινες προχείρως ὀμιλῶσι παρεκτρέπονται εἰς φοβερὰν ἀμετροπέπειαν καὶ πολυλογίαν. Ἄλλ' ἢ σκέψις δὲν ἀφίνει τὸν λόγον νὰ ἐκτρέπηται τῆς ἀναλόγου συμμετρίας. Ὁ Περικλῆς (καθὼς ἐκ παραδόσεως ἀκούομεν) ἀν καὶ ἐκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ λαοῦ, πολλάκις δὲν ὑπήκουσε λέγων ὅτι εἶνε ἀπα-

ράσκειος. Ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ Δημοσθένης ζηλωτῆς γενόμενος τοῦ τρόπου καθ' ὃν οὗτος ἐπολιτεύετο ἂν καὶ ἐκάλουν αὐτὸν ὡς σύμβουλον οἱ Ἀθηναῖοι πολλάκις (δὲν ὑπήκουε) δὲν ἐδέχετο λέγων «δὲν εἶμαι παρεσκευασμένος». Καὶ ταῦτα μὲν ἴσως εἶνε ἀγνώστου προελεύσεως καὶ ψευδῆς παράδοσις· ἐν δὲ τῇ κατὰ Μειδίου (συγγραμμάτι), ἐναργῶς καταδεικνύει τὴν ὠφέλειαν τῆς σκέψεως.

Λέγει λοιπὸν: «Ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγω ὅτι ἔχω παρασκευασθῆ μὲν πάρα πολὺ καὶ δὲν θέλω τὸ ἀρνηθῆ καὶ ὅτι προσέτι ἔχω ἀσκηθῆ καθ' ὅσον θεβαίως δύναμαι περισσότερον. Διότι θὰ ἦμιον ἄθλιος, ἐὰν καίτοι ἔπαθον καὶ πάσχω τοιαῦτα δὲν ἐφρόντιζον περὶ ἐκείνων ἅτινα ἐμελλον νὰ εἶπω εἰς σᾶς. Τὸ ὅτι δὲ πρέπει ἐντελῶς νὰ ἀποδοκιμάζωμεν τοὺς ἐκ τοῦ προχείρου λόγους, ἢ πάλιν νὰ μὴ μεταχειρίζομεθα τούτους διὰ πράγματα ἀξιόλογα, ἐγὼ θεβαίως δὲν θὰ ἰσχυρίζομαι, ἀλλὰ πρέπει νὰ πράττωμεν τοῦτο ἐν εἴδει φαριμάκου. Μέχρι λοιπὸν τῆς ἀνδρικής ἡλικίας ἔχω τὴν ἀξίωσιν νὰ μὴ ὀμιλῶσιν οἱ νέοι καθόλου ἐκ τοῦ προχείρου, ἀλλὰ ὅταν ἐνδυναμωθῶσιν εἰς τὸ λέγειν, τότε ἐὰν αἱ περιστάσεις τὸ ἀπαιτοῦσιν ἀρμόζει νὰ μεταχειρίζωνται τὸν πρόχειρον λόγον. Διότι καθὼς οἱ ἐπὶ πολὺν χρόνον δεθέντες καὶ ἐὰν ἤθελον λυθῆ ὕστερον θὰ περιεπλέκοντο μὴ δυνάμενοι νὰ βαδίζωσιν ἐνεκα τῆς πολυχρονίου συνηθείας τῶν δεσμῶν, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον οἱ ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸν λόγον δεσμεύσαντες καὶ ἐὰν ποτὲ παραστῆ ἀνάγκη νὰ ὀμιλήσωσι, περισσότερον ἀπὸ πρότερον φυλάττουσι τὸν ἴδιον τρόπον τῆς ἐκφράσεως τῶν λόγων. Τὸ ν' ἀφήνωμεν δὲ τοὺς ἀκόμη παῖδας ὄντας, εἰς κάθε στιγμήν νὰ ὀμιλῶσι καθίσταται αἷτιον τῆς ἐσχάτης ματαιοδοξίας. Λέγουσι ὅτι, ζωγράφος ἀνίκανος δείξας εἰς τὸν Ἀπελλῆ εἰκόνα εἶπεν: «Ταῦτην τώρα δὲ ἔχω ζωγραφῆσει» οὗτος δὲ εἶπε «καὶ ἐὰν δὲν τὸ ἔλεγες γνωρίζω ὅτι γρήγορα ἔχει ζωγραφηθῆ. Θαυμάζω δὲ καὶ πῶς δὲν ἔχεις γράψει περισσοτέρας τοιαύτας». Καθὼς λοιπὸν (διότι ἐπανέρχομαι πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς τεθεῖσαν βάσιν τοῦ λόγου) ἀπὸ τὸ θεατρικὸν καὶ στομφῶδες τοιουτοτρόπως καὶ ἀπὸ τὸ εὐτελὲς καὶ ταπεινὸν λεκτικὸν συμβουλευῶ μετὰ προσοχῆς νὰ προφυλάττηται τις καὶ νὰ τὸ ἀποφεύγῃ. Διότι τὸ μὲν ὑπερβολικὸν εἶναι ἀγροῦχον, τὸ δὲ ἰσχνὸν δὲν συγκινεῖ. Καθὼς δὲ τὸ σῶμα ὄχι μόνον ἄνοσον ἀλλὰ καὶ ἰσχυ-

ρᾶς κράσεως εἶναι ἀνάγκη γὰ εἶναι τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ λόγος ὄχι ἀνούσιος μόνον ἀλλὰ καὶ εὖρωστος πρέπει γὰ εἶναι. Διότι τὸ μὲν ἀλανθάτως γινόμενον (ἐνταῦθα λεγόμενον) ἐπαινείται μόνον, τὸ δὲ τολμηρὸν καὶ θαυμάζεται. Τὴν αὐτὴν δὲ γνώμην ἔχω κατὰ τύχην καὶ περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν πρέπει γὰ διατίθεται ἡ ψυχὴ. Δηλαδὴ δὲν ἀρμόζει οὔτε θρασὺς γὰ εἶναι τις οὔτε ἄτολμος καθ' ὅλοκληρίαν. Διότι τὸ μὲν πρῶτον κατανατᾶ εἰς ἀναισχυντίαν, τὸ δὲ δευτέρον εἰς ἐσχάτην ταπεινώσιν. Ὁραῖον δὲ καὶ ἀρμονικὸν τὸ γὰ τέμνη τις εἰς ὅλα τὴν μέσσην ὁδόν. Θέλω δὲ ἐν ὄσφ κάμνω λόγον περὶ τῆς παιδείας, γὰ εἶπω ποίαν ἰδέαν ἔχω περὶ αὐτῆς, ὅτι δηλαδὴ πρῶτον μὲν θεωρῶ μεγάλην ἀπόδειξιν ἀπειροκαλίας τὸν μονότονον λόγον. Ἐπειτα δὲ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἄσκησιν νομίζω ὅτι εἶναι (ὁ μονότονος λόγος) ἀηδιαστικὸς καὶ ἐντελῶς ἀνυπόφορος. Διότι ἡ μονοτονία, εἰς ὅλα εἶναι πρόξενος κόρου καὶ δυσάρεστον πρᾶγμα ἢ δὲ ποικιλία τερπνόν, καθὼς καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα, οἷον εἰς τὰ ἀκούσματα καὶ τὰ θεάματα:

Κεφ. 9ον Πρέπει λοιπὸν γὰ μὴ ἀφήνωμεν τὸν ἐλεύθερον παῖδα γὰ διατελῆ ἄνευ ἀκοῆς καὶ θέας πάντων μήτε τῶν λεγομένων ἐγκυκλίων μαθημάτων ἐξαιρουμένων, ἀλλὰ ταῦτα μὲν παρέργως γὰ μάθη ὡσανεὶ διὰ γὰ τὰ γευθῆ (διότι ἢ εἰς ὅλα τελειότης εἶναι ἀδύνατος), τὴν φιλοσοφίαν δὲ (γ' ἀφήνωμεν) γὰ προτιμᾶ. Διὰ τοῦτο πρέπει τῆς ἄλλης σοφίας τρόπον τινα κεφαλαιῶδες πρᾶγμα γὰ κάμνωμεν τὴν φιλοσοφίαν. Διότι διὰ τοῦ σώματος μὲν τὴν περιποίησιν δύο εἰδῶν ἐπιστήμης εὑρον οἱ ἄνθρωποι. Τὴν Ἰατρικὴν καὶ τὴν γυμναστικὴν, ἐκ τῶν ὁποίων ἢ μὲν πρώτη τὴν υἰείαν, ἢ δὲ δευτέρα τὴν ἀντοχὴν θέτει ἐν τῷ σώματι. Τῶν δὲ ἀσθενειῶν καὶ τῶν παθῶν τῆς ψυχῆς φάρμακον εἶναι μόνη ἢ φιλοσοφία. Διότι ἔνεκα ταύτης καὶ μετὰ ταύτης εἶναι δυνατὸν γὰ γνωρίσωμεν ποῖον εἶναι τὸ εὖμορφον ποῖον τὸ δίκαιον, ποῖον τὸ ἄδικον, ποῖον γενικῶς τὸ ἐκλεκτόν, ποῖον τὸ ἀναποφευκτέον. Πῶς πρέπει δηλαδὴ γὰ μεταχειριζώμεθα τοὺς θεοὺς, πῶς τοὺς γονεῖς, πῶς τοὺς πρεσβυτέρους, πῶς τοὺς νόμους, πῶς τοὺς ξένους, πῶς τοὺς ἄρχοντας, πῶς τοὺς φίλους, πῶς τὰς γυναῖκας, πῶς τὰ τέχνα, πῶς τοὺς οἰκείου ἀνθρώπους. Ὅτι πρέπει δηλαδὴ τοὺς θεοὺς μὲν γὰ σεβώμεθα, τοὺς γονεῖς δὲ γὰ τιμῶμεν, τοὺς πρεσβυτέρους γὰ ἐντρεπώμεθα, εἰς τοὺς νόμους γὰ πειθαρχῶμεν, εἰς τοὺς ἄρχοντας γὰ ὑπα-

κούμεν, τοὺς φίλους νὰ ἀγαπῶμεν πρὸς τὰς γυναῖκας σωφρόνως νὰ φερώμεθα, πρὸς τὰ τέκνα ἐπιρρεπεῖς εἰς ἀγάπην νὰ εἴμεθα, τοὺς δούλους νὰ μὴ προσβάλλωμεν. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον εἶναι μέγιστον πάντων (μᾶς κάμνει νὰ γνωρίζωμεν) μήτε (δηλαδῆ) κατὰ τὰς εὐτυχεῖς ἡμέρας νὰ εἴμεθα πολὺ χαριέντες, μήτε κατὰ τὰς συμφορὰς πολὺ λυπημένοι, μήτε εἰς τὰς ἡδονὰς ἐντελῶς ἀφειμένοι, μήτε κατὰ τὰς ὀργὰς παράφοροι καὶ θηριώδεις. Ταῦτα θεβαίως ἐγὼ ἐξ ὄλων τῶν ἐκ τῆς φιλοσοφίας προσερχομένων ἀγαθῶν πολυτιμώτατα κρίνω. Διότι τὸ νὰ φέρῃ τις τὴν μὲν εὐτυχιάν εὐγενῶς (ἄνευ ὑψηλοφροσύνης) εἶναι ἀνδροπρεπές, τὸ νὰ τὴν φέρῃ τις δὲ χωρὶς νὰ ἐπισύρῃ τὸν φθόνον εἶναι ἴδιον πρᾶου ἀνδρός, τὸ δὲ διὰ σκέψεως ὑπερτερεῖν τῶν ἡδονῶν ἴδιον σοφοῦ εἶναι, τὸ δὲ νὰ ὑπερισχῆ τῆς ὀργῆς ἴδιον εἶναι ὄχι τοῦ καθενὸς ἀνδρός. Τελείους δ' ἀνθρώπους νομίζω τοὺς δυναμένους τὴν πολιτικὴν δύναμιν ν' ἀναμίξωσι καὶ ἀρμονικῶς νὰ συνδυάσωσι μὲ τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἐν ᾧ δύο ὑπάρχουσι μέγιστα ἀγαθὰ, συμβουλεύω νὰ εἴμεθα μέτοχοι καὶ τοῦ κοινωφελοῦς βίου πολιτευόμενοι, καὶ τοῦ ἀταράχου καὶ γαληνίου, ἀσχολούμενοι μὲ τὴν φιλοσοφίαν. Διότι ἐν ᾧ τριῶν εἰδῶν εἶναι οἱ βίαι, ἐξ ὧν ὁ μὲν εἰς εἶναι πρακτικὸς, ὁ δὲ ἄλλος θεωρητικὸς, ὁ δὲ ἕτερος ἀπολαυστικὸς, ὁ μὲν ἀπολαυστικὸς ἔκλυτος καὶ δούλος τῶν ἡδονῶν κτηνώδης καὶ μικροπρεπῆς εἶναι, ὁ δὲ θεωρητικὸς στερούμενος τοῦ πρακτικοῦ εἶναι ἀνωφελῆς, ὁ δὲ πρακτικὸς μὴ μετασχὼν φιλοσοφίας εἶναι ἀπειρόκαλος καὶ ἐλαττωματικὸς. Πρέπει λοιπὸν νὰ προσπαθῶμεν ὅσον δυνάμεθα καὶ περὶ τὰ κοινὰ ν' ἀσχολώμεθα καὶ πολὺ νὰ ἐπιδιδώμεθα εἰς τὴν φιλοσοφίαν ἐφ' ὅσον αἱ περιστάσεις ἐπιτρέπουσι. Κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἐπολιτεύθη ὁ Περικλῆς, οὕτω καὶ ὁ Ἀρχύτας ὁ Ταραντίνος, οὕτω καὶ ὁ Δίων ὁ Συρακούσιος, οὕτως ὁ Ἐπαμεινώνας ὁ Θηβαῖος, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ἕτερος τοῦ Πλάτωνος ἐγένετο οἰκεῖος. Καὶ περὶ μὲν τῆς παιδείας δὲν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἀσχολοῦμαι περισσότερο, ὁμιλῶν. Ἐκτὸς δὲ τῶν εἰρημένων χρήσιμον, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον εἶναι νὰ μὴ ἀδιαφορῶμεν μήτε διὰ τὴν ἀπόκτησιν παλαιῶν συγγραμμάτων, ἀλλὰ καὶ τούτων νὰ κάμνωμεν συλλογὴν κατὰ τὸν τρόπον τῶν γεωργῶν. Διότι κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον (τῶν γεωργῶν) εἶναι ἐργαλεῖον τῆς παιδείας ἡ χρησιμότης τῶν βιβλίων καὶ ἔχει συμβῆθι διὰ τῆς χρήσεως ταύτης νὰ τηρῶ-

μιν τὴν ἐπιστήμην. Βεβαίως λοιπὸν δὲν ἀξίζει οὔτε τὴν τῶν σωμάτων ἀσκήσιν γὰρ παραδλέπωμεν, ἀλλὰ ἀφ' οὗ στέλλωμεν τοὺς παῖδας εἰς παλαιστράν παιδοστρίβου, ἀρκετὰ γὰρ γυμνάζωσι ταῦτα, συγχρόνως μὲν πρὸς κανονικὴν διάπλασιν τῶν σωμάτων, συγχρόνως δὲ καὶ πρὸς ἀπόκτησιν ρώμης. Διότι καλοῦ γήρατος θεμέλιον ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ εἶναι ἡ εὐαιξία τῶν σωμάτων. Καθὼς λοιπὸν κατὰ τὴν καλοκαιρίαν ἀρμόζει γὰρ παρασκευάζωμεν τὰ διὰ τὸν χειμῶνα οὕτω κατὰ τὴν νεότητα τὸν τακτικὸν βίον καὶ τὴν σωφροσύνην ἐφόδιον διὰ τὸ γῆρας πρέπει γὰρ ἀποθηκεύσωσιν οἱ νέοι, τοσοῦτον δὲ πρέπει γὰρ κοπιάζωσι, ὥστε γὰρ μὴ ἀποκάμνωσι κατὰ τὴν ἐν τῇ παιδείᾳ ἐνασχόλησιν γιγνόμενοι κατὰξῆροι. Διότι κατὰ τὸν Πλάτωνα οἱ ὕπνοι καὶ οἱ κόποι εἶναι εἰς τὰ μαθήματα πολέμου. Καὶ πρὸς τί λέγω ταῦτα; ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶναι κυριώτατον πάντων τῶν εἰρημένων σπεύδω γὰρ λέγω· εἰς τοὺς στρατιωτικούς δηλαδὴ ἀγῶνας πρέπει γὰρ ἀσκῶμεν τοὺς παῖδας γυμνάζοντες αὐτοὺς ἰσχυρῶς διὰ ἀκοντίων καὶ διὰ τόξων καὶ διὰ κυνηγίου. Διότι τὰ τῶν εἰς τὰς μάχας ἠττωμένων ἀγαθὰ πρόκεινται ἄλλα εἰς τοὺς νικῶντας. Ὁ πόλεμος δὲ δὲν ἀνέχεται ὀργανισμόν σωμάτων τεθραμμένην ὑπὸ σκιάν. Ὁ ὀλιγόσαρκος δὲ στρατιώτης συνειθισμένος εἰς πολεμικούς ἀγῶνας καὶ ἀθληταὶ ἂν εἶναι οἱ πολέμιοι τὰς φάλαγγας αὐτῶν ἀποκρούει. Τί λοιπὸν δύναται τις γὰρ εἶπε; (Τὸ ἐξῆς.) Τῇ ἀληθείᾳ ἂν καὶ ὑπόσχεσαι ὅτι θὰ δώσης παραγγέλματα περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν ἐλευθέρων ἔπειτα λέγεις γὰρ παραμελῶμεν τὴν ἀνατροφὴν τῶν πενήτων καὶ τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ, εἰς μόνους δὲ τοὺς πλαισίους γὰρ δίδωμεν ὀρθὰς συμβουλίας. Πρὸς τούτους δὲ δὲν εἶναι δύσκολον γὰρ ἀπαντήσω. Διότι ἐγὼ πάρα πολὺ θὰ ἤθελον γενικῶς γὰρ ἐγίνετο χρῆσις τῆς ἀγωγῆς εἰς ὅλους. Ἐὰν δὲ τινες ἔχουσι τὰ οικονομικά των εἰς ἐνδεῆ κατάστασιν καὶ ἀδυνατῶσι γὰρ μεταχειρίζονται τὰ ἰδικὰ μου παραγγέλματα, τὴν τύχην ἃς κατηγορήσωσι καὶ ὄχι τὸν συμβουλευόντα τὰ παραγγέλματα, ταῦτα. Πρέπει μὲν λοιπὸν καὶ οἱ πένητες γὰρ προσπαθῶσι καθ' ὅσον δύνανται τὴν καλλίστην ἀνατροφὴν γὰρ μεταχειρίζονται. εἰ δ' ἄλλως ἃς μεταχειρίζονται τὴν δυνατὴν. Καὶ ταῦτα μὲν λοιπὸν εἰς τὸν λόγον προσέθηκα ὡς ἐκ περισσῶ ἵνα πάρα κάτω καὶ τὰ ἄλλα τὰ δηγοῦντα πρὸς τὴν καλὴν τῶν νέων ἀγωγὴν ἐπισυνάψω.

Κεφ. 11ον. Καὶ τὸ ἐξῆς λέγω: ὅτι πρέπει δηλαδὴ νὰ ὀδηγῶμεν τοὺς παῖδας εἰς τὰς καλὰς ἐκ τῶν ἀσχολιῶν διὰ παραινέσεων καὶ λόγων ὄχι μὰ τὸν θεὸν διὰ κτυπημάτων οὔτε διὰ σωματικῶν κακοποιήσεων. Διότι ταῦτα φαίνονται ὅτι ἀρμόζουσι περισσότερο εἰς τοὺς δούλους παρά εἰς τοὺς ἐλευθέρους. Διότι ἀποθαρρύνονται καὶ αἰσθάνονται φρίκην πρὸς τοὺς κόπους ἄλλοι μὲν ἕνεκα τῶν πόνων τῶν κτυπημάτων, ἄλλοι δὲ ἕνεκα τῶν ἐξευτελισμῶν. Οἱ ἔπαινοι δὲ καὶ οἱ φόβοι εἶνε πάσης σωματικῆς κακοποιήσεως ὠφελιμώτεροι εἰς τοὺς ἐλευθέρους, οἱ μὲν ἔπαινοι παρορμῶντες εἰς τὰ καλὰ, οἱ δὲ φόβοι ἀπομακρύνοντες ἀπὸ τὰ κακὰ. Πρέπει δὲ ἐναλλάξ καὶ ποικίλως νὰ μεταχειριζώμεθα τὰς ἐπιπλήξεις καὶ τοὺς ἐπαίνους καὶ ὅταν καμμιά φορά ἀποθρασύνονται νὰ τοὺς κατασιχθῶμεν διὰ τῶν ἐπιπλήξεων καὶ πάλιν νὰ τοὺς ἐμψυχώμεν διὰ τῶν ἐπαίνων καὶ νὰ μιμώμεθα τὰς τίθας αἷτινες ὅταν τὰ παιδιά κλαυθμυρίσωσι πρὸς παρηγορίαν πάλιν τὸν μαστὸν κρατοῦσιν εἰς αὐτά. Πρέπει δὲ καὶ νὰ μὴ κάμνωμεν αὐτοὺς νὰ ὑπερηφανεύωνται καὶ νὰ τοὺς ἐμβάλλωμεν καῦχῃσιν δι' ἐγκωμίων. Διότι γίνονται ματαιόδοξοι ἐξ αὐτῶν τῶν ὑπερβολῶν τῶν ἐπαίνων καὶ καμαρώνουν.

Κεφ. 11ον. — Ἡδὴ ἐγὼ εἶδον πατέρας τινὰς εἰς τοὺς ὁποίους τὸ πάρα πολὺ ἀγαπᾶν κατέστη αἰτία τοῦ μὴ ἀγαπᾶν. Τί λοιπὸν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θέλω νὰ λέγω ἵνα διὰ τοῦ παραδείγματος κάμω σαφέστερον τὸν ἰσχυρισμὸν μου; Ἐπειδὴ, δηλαδὴ, βιάζονται ἵνα οἱ παῖδες πρωτεύουσιν εἰς ὅλα γρηγορώτερον τοῦ δέοντος, ἐπιβάλλουσιν εἰς αὐτοὺς κόπους ὑπερμέτρους ἕνεκα τῶν ὁποίων κοπιᾶζοντες ἐκτρέπονται τοῦ σκοποῦ καὶ ἐκτὸς τούτου θαρυνόμενοι ἐξαιτίας τῶν κακοπαθειῶν δὲν δέχονται εὐχαρίστως τὴν μάθησιν. Δηλαδὴ, καθὼς τὰ φυτὰ διὰ μετρίων ὑδάτων τρέφονται διὰ δὲ τῶν πολλῶν πνίγονται, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ἡ ψυχὴ διὰ μὲν τῶν κανονικῶν κόπων αὐξάνεται διὰ δὲ τῶν ὑπερβολικῶν καταβάλλεται. Πρέπει λοιπὸν νὰ δίδωμεν εἰς τοὺς παῖδας ἀνάπαυσιν ἐκ τῶν συνεχῶν κόπων, σκεπτόμενοι ὅτι ὅλος ὁ βίος ἡμῶν ἔχει διαιρεθῆ εἰς ἀνάπαυσιν καὶ ἐργασίαν. Καὶ διὰ τοῦτο ὄχι μόνον ἐγογγόρισι ἀλλὰ καὶ ὕπνος ὑφίσταται οὔτε πόλεμος μόνον ἀλλὰ καὶ εἰρήνη οὔτε χειμῶν ἀλλὰ καὶ καλοκαιρία, οὔτε σοβαρὰ ἐργασίαι μόνον ἀλλὰ καὶ ἑορταί. Γενικῶς δὲ εἰπεῖν ἢ ἀνάπαυσις εἶνε

γλύκασμα τῶν κόπων καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν μόνον ἐπὶ τῶν ζώων γὰρ ἴδη τις τοῦτο γιγνόμενον (συμβαῖνον) ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ἀφύχων. Διότι καὶ τῶν τόξων καὶ τῶν λυρῶν τὰς χορδὰς χαλαροῦμεν ἵνα δυνηθῶμεν γὰρ τὰς ταυῶσμεν. Γενικῶς δὲ τὸ μὲν σῶμα σφίζεται διὰ τῆς πείνης καὶ τοῦ χορτασμοῦ ἢ ψυχῆ δὲ διὰ τῆς ἀνέσεως καὶ τοῦ κόπου. Ἀξίζει δὲ γὰρ ἐπιτιμῶμεν μερικοὺς πατέρας οἵτινες εἰς παιδαγωγοὺς καὶ διδασκάλους παραδώσαντες τοὺς υἱοὺς αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οὔτε αὐτόπται γίνονται καθόλου οὔτε αὐτήκοοι τῆς μαθήσεως τούτων πάρα πολὺ σφαλλόμενοι. Διότι αὐτοὶ οἱ ἴδιοι κατὰ διαστήματα ὀλίγων ἡμερῶν πρέπει γὰρ δοκιμάζωσι τοὺς παῖδας καὶ γὰρ μὴ ἔχωσι τὰς ἐλπίδας των εἰς τὴν προαίρεσιν μισθωτοῦ δασκάλου. Διότι καὶ ἐκεῖνοι οἱ διδασκαλοὶ περισσότερον θὰ ἐπιμεληθῶσι τοὺς παῖδας ἢ ἐὰν μέλλωσι ἐκάστοτε γὰρ δίδωσιν εὐθύνας. Καὶ εἰς ταύτην ἀκριβῶς τὴν περίπτωσιν εἶναι εὐφυῆς τὸ ρηθὲν ὑπὸ τοῦ ἵπποκόμου, ὅτι τίποτε τοιοῦτοτρόπως παχύνει τὸν ἵππον ὡς ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ βασιλέως. Πολὺ δὲ περισσότερον ὄλων πρέπει γὰρ ἀσκῶμεν καὶ γὰρ συνειθίζωμεν τὴν μνήμην τῶν παίδων. Διότι αὕτη εἶναι τρόπον τινὰ ταμεῖον τῆς παιδείας καὶ διὰ τοῦτο ἐμυθολόγησαν ὅτι ἡ μνημοσύνη εἶναι μήτηρ τῶν Μουσῶν, ὑπονοοῦντες καὶ ὑποδηλοῦντες ὅτι ἐκ φύσεως οὐδὲν γεννᾷ καὶ τρέφει τοιοῦτοτρόπως ὡς ἡ μνήμη. Καὶ βεβαίως λοιπὸν κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις δυνατὸν γὰρ τὴν ἀσκῶμεν, εἴτε ἤθελον εἶσθαι μνημονες οἱ παῖδες ἐκ φύσεως εἴτε καὶ τούναντίον ἐπιλήσμονες. Διότι τὴν ὑπεροχὴν τῆς φύσεως εἰς μνήμην θὰ ἐνδυναμώσωμεν, τὴν δὲ ἔλλειψιν θὰ ἀναπληρώσωμεν. Καὶ οἱ μὲν (πρῶτοι) θὰ εἶναι καλύτεροι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ ἄλλοι καλύτεροι ἑαυτῶν. Διότι τὸ ἐξῆς λόγιον τοῦ Ἡσιόδου καλῶς ἔχει λεχθῆ «Διότι ἐὰν καὶ μικρὸν τι ἐπὶ μικροῦ ἤθελες καταθέτει καὶ συχνὰ τοῦτο ἤθελες πράττει ἦτο δυνατὸν μέγα καὶ τοῦτο γὰρ γίνη» βεβαίως λοιπὸν ἄς μὴ διαφεύγη μὴδὲ τοῦτο τοὺς πατέρας, ὅτι δηλαδὴ τὸ μέρος τῆς μαθήσεως τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν μνήμην ὄχι μόνον εἰς τὴν παιδείαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τοῦ βίου ἀσχολίας μεγάλως συντελεῖ. Διότι ἡ μνήμη τῶν γεγενημένων πράξεων γίνεται παράδειγμα τῆς περὶ τῶν μελλόντων ὀρθροφροσύνης.

Κεφ. 12ον— Πρὸς τούτοις καὶ ἀπὸ τῆς αἰσχρολογίας πρέπει

γὰ ἀποτρέπωμεν τοὺς υἱούς, Διότι ὁ λόγος τοῦ ἔργου εἶναι σκιά, κατὰ τὸν Δημόκριτον. Ἐπειτα θεβαίως πρέπει αὐτοὶ γὰ εἶναι κοινωνικοὶ ἀληθῶς καὶ καταδεκτικοί, διότι τίποτε δὲν εἶναι τόσο μισητὸν (πράγμα) ὅσον τὰ ἀκοινωνήτα ἦθη. Ἀκόμη οἱ παῖδες οὐχὶ μισητοὶ δυνατόν γὰ γίνωται ἔαν δὲν γίνωται ἐντελῶς ἀνένδοτοι εἰς τοὺς συναναστρεφομένους κατὰ τὰς συζητήσεις. Διότι καλὸν εἶναι ὄχι μόνον τὸ γὰ γνωρίζη τις τὸ νικᾶν ἀλλὰ καὶ τὸ ἡττᾶσθαι, εἰς ὅσα πράγματα εἶναι βλαβερὸν τὸ νικᾶν. Διότι ἀληθινὰ ὑπάρχει καὶ ἡ Καδμεία νίκη. Ἐχω δὲ γὰ φέρω μάρτυρα τούτου τὸν Εὐρυπίδην τὸν σοφὸν λέγοντα: «Ὅταν δύο συζητῶσιν, ἔαν καὶ ὁ ἕτερος ὀργίζηται, ὁ μὴ ἀντιτείνων εἰς τοὺς λόγους του εἶναι ὁ σοφώτερος». Ἐκεῖνα δὲ θεβαίως ἐκ τῶν εἰρημένων, ἅτινα οὐδενὸς μικρότερα εἶναι ἀλλὰ περισσότερον μελετητέα ἀπὸ τοὺς νέους, τώρα ἀμέσως πρέπει γὰ εἶπω. Ταῦτα δὲ εἶναι τὸ διέρχεσθαι τὸν βίον ταπεινόφρονα, τὸ κυριαρχεῖν καλῶς τῆς γλώσσης, τὸ τῆς ὀργῆς ὑπερέχειν, καὶ τὸ μὴ σφετερίζεσθαι τὰ ἀλλότρια. Ἐκ τούτων ἄς ἐξετάσωμεν πόσον σπουδαῖον εἶναι ἕκαστον. Θὰ εἶναι δὲ διὰ παραδειγμάτων εὐληπτότερα. Οἶον, ἴνα ἀπὸ τοῦ τελευταίου πρώτου ἀρχίσω, τὰς χεῖρας τιμὸς εἰς ἀθέμιτα κέρδη ἐκτεινάντες ἀσκόπως ἀπέβαλον τὴν καλὴν ὑπόληψιν ἣν εἶχον διὰ τὰ ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ πεπραγμένα ὑπ' αὐτῶν. Ὅπως ὁ Γύλιππος ὁ Λακεδαιμόνιος τὰ σακκίδια τῶν χρημάτων κρυφίως λύσας ἐξεδιώχθη ὡς ἐξόριστος ἐκ Σπάρτης. Καὶ τὸ ἀόργητον θεβαίως ἀνδρὸς ἀληθῶς σοφοῦ εἶναι ἴδιον. Διότι ὁ Σωκράτης ὅτε μὲν ἐλάκτισεν αὐτὸν νεανίσκος πάρα πολὺ θρασύς καὶ φαῦλος, βλέπων τοὺς περὶ αὐτὸν γὰ ἀγανακτῶσι καὶ ταράσσονται οὕτως ὥστε καὶ γὰ θέλωσι γὰ διώκωσιν αὐτόν. «Ἄρά γε» εἶπε «καὶ ἔαν ὄνος μὲ ἐλάκτιζε γὰ ἀντικατήσω τούτον θὰ εἴχητε τὴν ἀξίωσιν;» Ἄλλ' ὅμως θεβαίως δὲν ἔδωκεν ἐντελῶς ἄνευ συνεπειᾶς τὸ λάκτισμα, (ὁ νέος) ἐπειδὴ δὲ πάντες ὠνείδιζον αὐτόν καὶ λακτιστὴν τὸν ἀπεκάλουν ἀπηγχοσίσθη. Ὅταν δὲ ὁ Ἀριστοφάνης τὰς νεφέλας παρίσταγε, ἐνῶ διὰ παντὸς τρόπου πᾶσαν ὕβριν ἐσκόρπιζεν ἐναντίον του καὶ τις ἐκ τῶν παρόντων εἶπε: «Περίεργον ἂν καὶ τοιούτους ἐμπαιγμοὺς σοῦ κάμνει δὲν ἀγανακτεῖς, ὦ Σώκρατες;» «Ὅχι μὰ τὸν θεὸν δὲν ἀγανακτῶ ἐγὼ θεβαίως» εἶπε «Διότι ὡς ἐν συμποσίῳ μεγάλῳ σκώπτομαι ἐν τῷ θεάτρῳ». Σύμφωνα καὶ συναφῆ πρὸς ταῦτα θὰ φανῶσιν ὅτι ἔχουσι

κάμει ὁ Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος καὶ ὁ Πλάτων. Διότι ὁ μὲν (πρῶτος) ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ πολέμου (κατὰ τύχην δὲ ἦτο στρατηγός), ἐπειδὴ εὔρε ἀγρόν του ἀκαλλιέργητον καλέσας τὸν ἐπιστάτην αὐτοῦ (τοῦ ἀγροῦ) εἶπεν: «ἤθελες κλαύση τιμωρηθεὶς σκληρῶς ἐὰν δὲν ὠργιζόμην πάρα πολύ». Ὁ Πλάτων δὲ ἐναντίον δούλου λαιμάργου καὶ φαύλου ὀργισθεὶς ἀφ' οὗ ἐκάλεσε τὸν τῆς ἀδελφῆς του υἱὸν Σπεύσιππον εἶπε «τοῦτο ἀπελθὼν δεῖρε:» διότι ἐγὼ εἶμαι πάρα πολὺ ὠργισμένος». Δύσκολα δὲ ταῦτα καὶ δυσμίμητα δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι. Τὸ γνωρίζω καὶ ἐγώ. Ἄς προσπαθῶμεν λοιπὸν ὅσον εἶναι δυνατόν, τούτους μεταχειριζόμενοι ὡς παραδείγματα ν' ἀφαιρῶμεν ἁπλῶς τὸ πολὺ τῆς ἀκρατικῆς καὶ μαινομένης ὀργῆς. Διότι οὔτε εἰς τ' ἄλλα δὲν εἴμεθα ἐφάμιλλοι ἐκείνων οὔτε εἰς τὰς ἐμπειρίας οὔτε εἰς τὰς τελειότητας. Ἄλλ' οὐδόλως ὀλιγώτερον ἐκείνων, ἡμεῖς τρόπον τινὰ κήρυκες τῶν θεῶν καὶ μεταλαμπαδεύται τῆς σοφίας ὄντες, πρέπει νὰ ἐπιχειρῶμεν νὰ παραλαμβάνωμεν ἐξ ἐκείνων καὶ νὰ μιμῶμεθα ὅσα θεδαίως εἶναι δυνατόν. Τὸ δὲ τῆς γλώσσης κυριαρχεῖν (διότι περὶ τούτου καθῶς ἔθεσα βάσιν ὑπολείπεται νὰ εἴπω), ἐὰν τις ὡς μικρὸν καὶ μηδαμινὸν ἔχει ἐκλάβει, πάρα πολὺ ἔχει ἀπομακρυνθῆ τῆς ἀληθείας. Διότι ἢ ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ σιγῇ σοφὸν πράγμα εἶναι καὶ παντὸς λόγου καλύτερον. Καὶ διὰ τοῦτο μοῦ φαίνεται ὅτι οἱ παλαιοὶ ἐθέσπισαν τὰς μετὰ μυστηρίων τελετάς, ἵνα εἰς ταύτας συνηθίσαντες νὰ σιωπῶμεν, μεταφέρωμεν τὸν ἀπὸ τῶν θεῶν φόβον εἰς τὴν πίστιν τῶν ἀνθρωπίνων μυστηρίων. Καὶ διότι πάλιν οὐδεὶς σιωπήσας μετανόησε, ἐν ᾧ ὁμιλήσαντες παμπληθεῖς. Καὶ τὸ μὲν παρασιωπηθὲν νὰ φανερώσωμεν εἶναι εὐκόλον, τὸ δὲ λεχθὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ συγκρατήσωμεν ἀπὸ τῆς δημοσιότητος. Ἀναριθμήτους δὲ ἐγὼ θεδαίως ἐξ ἀκοῆς γνωρίζω εἰς τὰς μεγίστας συμφορὰς περιπεσόντας ἔνεκα τῆς ἀκρατείας τῆς γλώσσης. Ἐκ τούτων τοὺς ἄλλους παραλιπὼν ἐν ὅς ἢ δ ὕ ο δ ι ἄ π α ρ ἄ δ ε ι γ μ α θ ἁ κάμνω μνείαν. Ὁ Θεόκριτος ὁ σοφιστὴς ὅτε ὁ Ἀλέξανδρος διέταξεν ἐρυθρὰς ἐσθῆτας νὰ κατασκευάζωσιν οἱ Ἕλληνες, ἵνα ἐπανελθὼν θυσιάσῃ τὰ ἐπινίκια ἐπὶ τῷ κατὰ τῶν βαρβάρων πολέμῳ καὶ ὅτε τὰ ἔθνη κατ' ἄτομον εἰσέφερον ἄργυρον εἶπε «πρότερον μὲν ἀμφέβαλλον τώρα δὲ ἔχω ἐννοήσει ὅτι ὁ πορφυροῦς θάνατος περὶ οὗ λέγει ὁ Ὅμηρος. οὗτος εἶναι». Ἐνεκα τούτων τῶν

λόγων του ἐχθρὸν ἀπέκτησε τὸν Ἀλέξανδρον. Τὸν Ἀντίγονον δὲ τὸν βασιλέα τῶν Μακεδόνων μονόφθαλμον ὄντα πάρα πολὺ ἐξώργισε ὀνειδίζων αὐτὸν διὰ τὴν βλάβην τοῦ ὀφθαλμοῦ. Δηλαδή ἀποστείλας ὁ (Ἀντίγονος) τὸν ἀρχιμάγειρον Εὐτροπίωνα λαβόντα ἀξίωμα, ἤξιου νὰ ἔλθῃ παρ' αὐτῷ νὰ ἀνταλλάξῃ λόγους, Ἐν ᾧ δὲ ἐκεῖνος ταῦτα ἀνήγγειλε πρὸς αὐτὸν καὶ πολλάκις προσήρχετο, «καλῶς γνωρίζω» εἶπεν «ὅτι ὦμόν θέλεις νὰ μὲ παραθέσῃς γεῦμα εἰς τὸν Κύκλωπα». Ὀνειδίζων τοιοῦτοτρόπως τὸν μὲν Ἀντίγονον ὅτι ἦτο τυφλὸς τὸν δὲ Εὐτροπίωνα ὅτι ἦτο μάγειρος. Καὶ ἐκεῖνος εἰπὼν: «Βεβαίως τὴν κεφαλὴν δὲν θὰ ἔχῃς ἀλλὰ θὰ τιμωρηθῆς διὰ τὴν ἀθυροστομίαν ταύτην καὶ μαγίαν», ἀνήγγειλε τὰ λελεγμένα εἰς τὸν βασιλέα. Οὗτος δὲ στείλας (ἀπεσταλμένους) ἐφόνευσε δι' αὐτῶν τὸν Θεύκριτον. Ἐκτὸς δὲ πάντων τούτων, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θειότατον εἶναι, εἶναι τὸ νὰ συνειθίζωμεν τοὺς παῖδας νὰ λέγωσι τὴν ἀλήθειαν. Διότι τὸ ψεύδεσθαι εἶναι δουλοπρεπὲς καὶ ὑφ' ὧν τῶν ἀνθρώπων ἄξιον νὰ μισεῖται καὶ οὔτε εἰς καλῆς καταστάσεως δούλους συγχωρητόν.

Κεφ. 14ον. Ἐγὼ δὲ ἀφ' οὗ περὶ τῆς χρηστότητος καὶ κοσμιότητος ἔχω εἶπει καὶ εἰς τὴν νεανικὴν ἡλικίαν θὰ μεταβῶ πλέον καὶ ὀλίγα ἐντελῶς θὰ εἶπω. Διότι πολλάκις ἐκατηγόρησα ἐκείνους οἵτινες ἔχουσι γίνεαι σύμβουλοι μοχθηρῶν συνηθειῶν, οἵτινες, δηλαδή, εἰς μὲν τοὺς παῖδας παιδαγωγοὺς καὶ διδασκάλους ἐπέβαλον τὴν δὲ τῶν νεανιῶν ὁρμὴν ἀχαλίνωτον ἄφησαν νὰ διάγῃ, ἐν ᾧ εἶναι, ἀνάγκη τοῦναντίον περισσότερον νὰ προσέχωμεν καὶ νὰ φυλάττωμεν τοὺς νεανίας παρὰ τοὺς παῖδας. Διότι τίς δὲν γνωρίζει ὅτι τὰ μὲν τῶν παίδων σφάλματα μικρὰ καὶ ἐντελῶς θεραπεύσιμα εἶναι, ἢ περιφρόνησις ἴσως πρὸς τοὺς γονεῖς καὶ ἢ πρὸς τοὺς διδασκάλους ἐξαπάτησις καὶ ἀπειθεια, τὰ δὲ ἀδικήματα τῶν ἤδη νεανιῶν γενομένων πολλάκις ὑπερβολικὰ καὶ φοβερὰ γίνονται, (ὡς) πολυφαγία, καὶ κλοπαὶ τῶν πατρῶων χρημάτων καὶ παιγνίδια κύβων, καὶ συμπόσια καὶ οἰνοποσία; Λοιπὸν τὰς ὁρμὰς τούτων ἀρμόζει νὰ δεσμεύωμεν καὶ νὰ κατέχωμεν. Διότι ἡ ἰσχὺς τῶν ἡδονῶν εἶναι ἀκράτητον πρᾶγμα καὶ ἐξεγερτικὸν καὶ δεσμεύσεως ἔχον ἀνάγκην. Ὡστε οἱ μὴ συγκρατοῦντες μετὰ δυνάμει τὴν ἡλικίαν ταύτην δίδουσι εἰς τὴν ἀφροσύνην ἐξουσίαν πρὸς διάπραξιν ἀδικημάτων. Ἐπρεπε λοιπὸν οἱ φρόνιμοι πατέρες κατὰ

ταύτην τὴν ἡλικίαν νὰ φυλάττωσι, νὰ ἐπιτηρῶσιν ἀγρύπνως, νὰ σωφρονίζωσι τοὺς νεανίσκους διδάσκοντες, ἀπειλοῦντες, παρακαλοῦντες, παραδείγματα δεικνύοντες τῶν ἔνεκα φιληδονίας μὲν εἰς συμφορὰν περιπεσόντων, ἔνεκα δὲ καρτερίας (ὑπομονῆς) ἔπαινον καὶ καλὴν ὑπόληψιν ἀποκτησάντων. Διότι τὰ ἐξῆς δύο εἶναι τρόπον τινὰ συντελεσταὶ τῆς ἀρετῆς: ἡ ἐλπίς τῆς τιμῆς καὶ ὁ φόβος τῆς τιμωρίας. Διότι ἡ μὲν μία προθυμότερους πρὸς τὰς καλλίστας τῶν πράξεων ἡ δὲ ἄλλη διστακτικούς πρὸς τὰ φαῦλα ἐκ τῶν ἔργων καθιστᾷ.

Κεφ. 15ον. Γενικῶς δὲ ἀρμόζει νὰ ἀποτρέπωμεν τοὺς παῖδας τῆς πρὸς τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους ἀναστροφῆς. Διότι φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν μέρος τι τῆς ἐκείνων κακίας. Τοῦτο δὲ παρήγγειλε καὶ ὁ Πυθαγόρας διὰ συμβολικῶν ἐκφράσεων τὰς ὁποίας ἐγὼ παραθέσω καὶ θὰ ἐξηγήσω. Διότι καὶ ταῦτα πρὸς ἀπόκτησιν ἀρετῆς προσδίδουσι ροπήν μεγάλην. Οἷον (π.χ.) «μὴ τρώγετε μελανούρια». Τοῦτέστιν μὴ συναναστρέφεσθε μελανοὺς ἔνεκα τῆς κακοηθείας ἀνθρώπου «Νὰ μὴ ἀπατᾶ τις ζυγίζων». Πρέπει, δηλαδή, πάρα πολὺ νὰ φροντίζῃ τις περὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ νὰ μὴ ὑπερβαίνει τὰ ὅρια ταύτης. Νὰ μὴ κάθηται τις ἐπὶ χοίρικος (μέτρου σίτου). ἦτοι νὰ ἀποφεύγῃ τις τὴν ἀργίαν καὶ νὰ προνοῶμεν πῶς νὰ παρασκευάσωμεν τὴν ἀναγκαίαν τροφήν. «Δὲν πρέπει νὰ τείνῃ τις εἰς πάντα τὴν δεξιάν». Ἐναντίον τοῦ: εὐκόλως δὲν πρέπει νὰ κάμνῃ τις συναλλαγὰς. «Νὰ μὴ φορῇ τις στενὸν δακτύλιον». Δηλαδή πρέπει νὰ διάγωμεν τὸν βίον ὥστε νὰ μὴ δεσμεύωμεν αὐτόν. «Πῦρ διὰ σιδήρου νὰ μὴ σκαλεῦῃ τις» ἀντὶ τοῦ: Ὁργιζόμενός τις νὰ μὴ ἐρεθίζῃ. Διότι δὲν ἀρμόζει. Ἄλλὰ πρέπει νὰ ὑποχωρῶμεν εἰς τοὺς ὀργιζομένους. «Νὰ μὴ τρώγῃ τις καρδίαν» ἦτοι νὰ μὴ βλάβῃ τὴν ψυχὴν καταβασανίζων αὐτὴν μὲ φροντίδας. «Πρέπει νὰ ἀπέχῃ τις τῶν κυάμων» ὅτι (δηλαδή) δὲν πρέπει τις νὰ πολιτεύηται. Διότι διὰ τῶν κυάμων ἐγένοντο πρότερον αἱ ψηφοφορίαι δι' ὧν ἐπερατοῦντο αἱ ἀρχαὶ τῶν ἀρχόντων. «Νὰ μὴ ἐπιστρέφωμεν ὅταν φθάσωμεν εἰς τὸ τέρμα» τοῦτέστιν ὅταν μέλλωμεν καὶ βλέπωμεν ἐγγίζον τὸ τέλος τοῦ βίου νὰ μὴ στενοχωρῶμεθα. Θὰ ἐπιστρέφω δὲ εἰς τὴν ἀρχικὴν τοῦ λόγου ὑπόθεσιν. «Ἀπὸ ἄλλους δηλαδή τοὺς πονηροὺς ἀνθρώπους πρέπει νὰ ἀπομακρύνωμεν τοὺς παῖδας, πρὸ παντὸς δὲ ἀπὸ τοὺς κόλακας. Διότι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον πολλακίς καὶ

πρὸς πολλοὺς ἐκ τῶν πατέρων κατὰ διάρκειαν λέγω» καὶ τώρα δύναμαι γὰ εἶπω: Οὐδὲν γένος δηλαδὴ εἶναι ὀλεθριώτερον οὐδὲ περισσώτερον καὶ συντομώτερον ὠθεῖ εἰς καταστροφὴν τὴν νεότητα ἀπὸ τοὺς κόλακας οἴτινες καὶ τοὺς πατέρας καὶ τοὺς παῖδας ὀλοσχερῶς καταστρέφουσι τῶν μὲν πατέρων τὸ γῆρας λίαν λυπηρὸν κάμνοντες, τῶν δὲ παιδῶν τὴν νεότητα, προτεινόντες ὡς δόλωμα τῶν συμβουλῶν τῶν τὴν ἡδονήν. «Τοὺς παῖδας τῶν πλουσίων οἱ πατέρες γὰ μὴ πίνωσιν οἶνον (συμβουλεύουσιν οἱ πατέρες) οἱ δὲ κόλακες γὰ μεθύωσι, γὰ σωφρωνῶσι (συμβουλεύουσιν οἱ πατέρες) οἱ δὲ κόλακες γὰ ἀσελγῶσι, γὰ φυλάττωσι (συμβουλεύουσιν οἱ γονεῖς) οὗτοι δὲ (οἱ κόλακες) γὰ εἶναι βράθυμοι λέγοντες: ὄλος ὁ βίος εἶναι στιγμὴ τοῦ χρόνου· γὰ ἀπολαύη τις τῆς ζωῆς οὐχὶ δὲ γὰ ζῆ κακῶς ἀρμόζει. Διὰ τὴν δὲ ἡμεῖς πρέπει γὰ φροντίζωμεν διὰ τὰς ἀπειλὰς τοῦ πατρός; γεροφλύαρος καὶ τυμβογέρων εἶναι καὶ ἀφ' οὗ σῆκώσωμεν αὐτὸν εἰς τοὺς ὤμους τάχιστα θὰ τὸν κηδεύσωμεν». Μιᾶρὸν τὸ φύλον (τῶν κολάκων) ὑποκρίνονται φιλίαν. Εἶναι ἐστερημένοι παρρησίας· τοὺς πλουσίους μὲν κολακεύουσιν πρὸς δὲ τοὺς πένητας φέρονται ὑπεροπτικῶς· προσέρχονται εἰς τοὺς νέους ὡς μετὰ μουσικῆς τέχνης· προσποιητῶς μειδιῶσιν ὅτε οἱ τρέφοντες αὐτοὺς γελῶσι καὶ ψευδῆ καὶ ὑπουλον καὶ νόθον βίον διάγουσι, ζῶσι δὲ συμφῶνως πρὸς τὴν θέλησιν τῶν πλουσίων ἐκ τύχης μὲν ἐλεύθεροι ἐξ οἰκείας δὲ θελήσεως δούλοι. Ὅταν δὲ δὲν ὑβρίζονται τότε νομίζοντες ὅτι ὑβρίζονται θεωροῦσιν ὅτι εἰς μάτην τρέφονται παρὰ τοῖς πλουσίοις. Ὅστε ἐάν τις τῶν πατέρων ἐνδιαφέρηται διὰ τὴν καλὴν τῶν τέκνων του ἀνατροφὴν πρέπει γὰ ἐκδιώκῃ τὰ μαρὰ ταῦτα κτήνη, πρέπει δὲ καὶ γὰ ἐκδιώκῃ καὶ τὰς κακίας τῶν συσπουδαστῶν, διότι καὶ οὗτοι εἶναι ἱκανοὶ γὰ διαφθείρωσι καὶ τὰς χηστοτάτας φύσεις.

Κεφ. 16ον. Ταῦτα μὲν λοιπὸν εἶναι καλὰ καὶ συμφέροντα· ἐκεῖνα δὲ τὰ ὁποῖα μέλλω γὰ λέγω, εἶναι κατορθωτὰ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Οὐδὲ ἀφ' ἑτέρου ἐγὼ βεβαίως ἔχω τὴν ἀξίωσιν γὰ εἶναι οἱ πατέρες τελείως σκληροὶ καὶ τραχεῖς κατὰ τὴν φύσιν ἀλλὰ εἰς πολλὰς περιστάσεις ἔχω τὴν ἀξίωσιν γὰ συγχωρήσωσιν εἰς τοὺς νεωτέρους τινὰ ἐκ τῶν σφαλμάτων καὶ γὰ ἐνθυμῶνται ὅτι καὶ αὐτοὶ ἦσαν νέοι. Καὶ καθὼς βεβαίως οἱ ἱατροὶ τὰ πικρὰ φάρμακα μετὰ τῶν γλυκῶν χυμῶν ἀναμιγνύοντες τὴν τέρψιν ὡς μέσον διὰ

τὸ συμφέρον εὖρον, τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ πατέρες πρέπει νὰ ἀναμιγνύωσι τὴν τραχύτητα τῆς ἐπιπλήξεως μὲ τὴν πραότητα καὶ πότε μὲν πρέπει νὰ παραχωρήσωσι τὰ ἐπιθυμούμενα ὑπὸ τῶν τέκνων καὶ νὰ χαλαρώσωσι τὰς ἡγίας, πότε δὲ πάλιν νὰ ἀντιτείνωσι καὶ πάρα πολὺ πρέπει νὰ μὴ στενοχωρῶνται μὲν πολὺ διὰ τὰ σφάλματα τῶν παιδῶν ἐν ἐναντία δὲ περιπτώσει ὀργισθέντες πρὸς στιγμὴν ταχέως πρέπει νὰ ἀποβάλωσι τὴν ὀργὴν, διότι περισσότερο πρέπει νὰ εἶναι οἰκτιρῶν ὁ πατὴρ παρά θαρύθυμος, ἐπειδὴ ἢ ἔχθρα καὶ τὸ δυσκόλως συμφιλιῦσθαι εἶναι μέγα μαρτύριον μισοτεκνίας. Καλὸν δὲ εἶναι καὶ νὰ φαίνονται ὅτι μερικὰ ἐκ τῶν σφαλμάτων δὲν γνωρίζουσιν ἀλλὰ τὸ δύσκωφον καὶ τὴν ἀμβλυωπίαν τοῦ γήρατος πρέπει νὰ μεταφέρωσι εἰς τὰς πράξεις τῶν παιδῶν, ἵνα μερικὰ ἐκ τῶν πραττομένων ἂν καὶ τὰ βλέπωσι μὴ τὰ βλέπωσι καὶ ἂν τὰ ἀκούωσι μὴ τὰ ἀκούωσι. Τῶν φίλων τὰ σφάλματα τὰ ὑποφέρωμεν. Τί τὸ παράξενον ἂν ὑποφέρωμεν καὶ τῶν τέκνων; πολλὰς φοράς τοὺς δούλους μεθύοντας δὲν ἐπεπλήξαμεν διὰ τὴν μέθην. Ἐδείχθης ποτὲ φειδωλός; Ἄλλὰ δείξου καὶ γενναϊόκαρδος. Ἠγανάκτησας ποτέ; Ἄλλὰ καὶ συγχώρησον. Σὲ ἐξηπάτησε ποτὲ (παῖς σου) διὰ τοῦ ὑπηρέτου; Συγκράτησον τὴν ὀργὴν σου. Τοιοῦτοτρόπως ἢ ὀρμητικὴ νεότης παιδαγωγεῖται.

Κεφ. 17ον. Ἄφ' οὗ δὲ προσθέσω ὀλίγα ἀκόμη θὰ τελειώσω τὰ παραγγέλματα: Πρὸ πάντων (δηλαδὴ) πρέπει οἱ πατέρες νὰ μὴ σφάλλωνται καθόλου, ἀλλ' εἰς πάντα ὅσα πράττουσι πρέπει νὰ παρέχωσιν ἑαυτοὺς ἐναργὲς παράδειγμα ἵνα ἀνατρέπωνται οἱ υἱοὶ τῶν ἀπὸ τοὺς αἰσχροὺς λόγους καὶ τὰ αἰσχρὰ ἔργα ἀποβλέποντες εἰς τὸν βίον τούτων ὡς εἰς κάτοπτρα. Διότι ἐκεῖνοι οἵτινες ἂν καὶ ἐπιτιμῶσι τοὺς σφάλλλοντας παιδας αὐτοὶ περιπίπτουσιν εἰς τὰ ἴδια σφάλματα, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωσι, γίνονται κατήγοροι ἑαυτῶν μεταχειριζόμενοι τὸ ὄνομα ἐκείνων. Γενικῶς δὲ ἂν ζῶσι φαύλως οὐδὲ τοὺς δούλους ἔχουσι τὸ θάρρος νὰ ἐπιτιμῶσι πολὺ περισσότερο τοὺς υἱούς. Ἐκτὸς δὲ τούτων δύναται νὰ γίνωσιν εἰς αὐτοὺς σύμβουλοι καὶ διδάσκαλοι τῶν ἀδικημάτων. Διότι ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχουσι γέροντες ἀναίσχυντοι κατὰ φυσικὸν λόγον ὑπάρχουσι καὶ νέοι ἀναιδέστατοι. Πρέπει δὲ νὰ προσπαθήσωμεν νὰ μετερχώμεθα πάντα ὅσα ἀρμόζουσι διὰ τὴν καλὴν ἀνατροφήν τῶν παιδῶν μετὰ ζήλου μιμηθέντες τὴν Εὐρυδίκην, ἥτις καίτοι ἦτο

Ἰλλυρίς καὶ θαρραροτάτη, ὅμως εἰς προβεβηκυῖαν ἡλικίαν ἐπελήφθη τῆς παιδείας διὰ τὴν ἐκπαιδεύσῃ τὰ τέκνα τῆς. Ἀρχετὰ δὲ φανερώνει τὴν στοργὴν αὐτῆς πρὸς τὰ τέκνα τῆς τὸ ἐπίγραμμα τὸ ὁποῖον ἀφιέρωσεν εἰς τὰς Μούσας.

Ἡ Εὐρυδίχη ἢ Ἱεραπολίτις τοῦτο διὰ τὸ ἀφιέρωμα ἀφιέρωσεν εἰς τὰς Μούσας, ἐπειδὴ συνέλαβεν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς λαμπρὸν πόθον. Δηλαδή ἂν καὶ εἶχε γίνῃ μήτηρ τέκνων νεανίων ἐκοπίασε τὴν μάθη γράμματα ἅτινα χρησιμεύουσι πρὸς ἐνθύμησιν τῶν λόγων.

Τὸ τὴν ἐπιτελέσῃ τις μὲν ὅλα τὰ προειρημένα παραγγέλματα ἴσως εἶναι εὐχῆς μᾶλλον ἔργον παρά προτροπῆς. Τὸ τὴν ἀκολουθήσῃ δὲ μετὰ ζήλου τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν καὶ αὐτὸ ἔχει μὲν ἀνάγκην πολλῆς ἐπιμελείας καὶ καλοτυχίας, ἀλλ' ἐν τούτοις εἶναι κατορθωτὸν ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Μοναδικός τρόπος τοῦ ζῆν ἀληθῶς κατὰ Χριστὸν καὶ οὐχὶ μόνον
κατὰ τύπους ἢ κατ' ὄνομα Χριστιανοί.

ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

Χριστιανικῆς Ζωῆς τοῦ Πιστοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ, ἡ ἄλλως
ΠΗΔΑΛΙΟΝ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ τοῦ ἐν ἐπιγνώσει Ὁρθοδόξου Χρι-
στianoῦ, μὲ Κυβερνήτην καὶ Πηδαλιούχον τὸν Φιλανθρωπότατον
Χριστόν, τὸν Θεὸν καὶ Σωτῆρα τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ἵνα δυνηθῆ οὕτω
τὸ σκάφος τῆς ψυχῆς νὰ εὐπλοῆ ἐν τῷ Ὁκεανῷ τῆς Ζωῆς καὶ νὰ
ἀφιχθῆ αἰσίως καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὸν προορισμόν. Ἴδου καὶ τὰ δέκα
θέματα τοῦ ἀνωτέρω Δεκαλόγου:

1ον) Πίστις Ὁρθόδοξος εἰς Χριστὸν Πανάγαθον καὶ Παντο-
δύναμον τὸν Θεὸν ἡμῶν.

2ον) Ἱερὰ Μελέτη (Ἀγίας Γραφῆς, Ἱερῶν Κανόνων, καὶ Πα-
τέρων Ἀγίας Ἐκκλησίας).

3ον) Ἔργα Πίστεως ἢ Ἐφαρμογὴ Ἠθικοῦ Νόμου: ἦτοι τοῦ
Δεκαλόγου τοῦ Μωϋσέως, τοῦ Εὐαγγελικοῦ Νόμου (πέντε ἐντο-
λῶν τῆς ἀγάπης καὶ δέκα ἐλαχίστων ἐντολῶν) καὶ τοῦ Νόμου
τῆς συνειδήσεως θεικοῦ καὶ ἀρνητικοῦ.

4ον) Προσευχὴ λογικὴ ἐκ Καρδίας (πρωτῆ, ἐσπέρας πρὸ κατα-
κλήσεως, γεῦμα, δεῖπνον καὶ εἰς οἰονδήποτε ἀνάγκην καὶ Δοξο-
λογίαν Θεοῦ) ..

5ον) Μετάνοια—Ἱερὰ Ἐξομολόγησις.

6ον) Νηστεία—Ἐγκράτεια γενικῆ.

7ον) Θεία Εὐχαριστία (συνεχῆς θεία Μετάληψις κατὰ τοὺς
Ἱεροὺς Κανόνας, ἦτοι ὡσάκις παρευρισκόμεθα ἐν τῇ Θεία λει-
τουργίᾳ καὶ πάντοτε καλῶς προετοιμασμένοι προπαντὸς ἠθικῶς).
Βλέπε Θ' Κανόνα Ἀγίων Ἀποστόλων.

8ον) Ἐκκλησιασμός κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, ὡς ἀνωτέρω
(Βλ. Θ' Κανόνα Ἀγίων Ἀποστόλων ἐν Πηδαλίῳ τῆς Ἐκκλη-
σίας).

9ον) Αὐτοανάκρισις καθ' ἐκάστην ἐσπέραν καὶ μίαν ὥραν πρὸ
τῆς κατακλήσεως μίαν σοβαρὰν καὶ καρποφόρον αὐτοανάκρισιν
συνιστάται ἢ τήρησις Ἠθικοῦ ἡμερολογίου (συνοπτικοῦ—οὐχὶ ἀνα-
λυτικοῦ), καθ' ὃ ὑπόδειγμα ἔχει δοθῆ ἐν τῷ περιοδικῷ «Πάτρια
τῶν Ἑλλήνων» ἀριθ. 15 σελ. 2.

10ον Συναναστροφή μετὰ Ὁρθοδόξων Χριστιανῶν Πιστῶν καὶ ἐναρέτων. (Ἡ συναναστροφή εἶναι ἄσχετος πρὸς τὴν συναλλαγὴν).

Διὰ πάντα τὰ ἀνωτέρω θέματα θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ἔκδοσις ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ Ἱεροῦ Ἀππανθίσματος ἤτοι Κειμένων ἐκ τῶν Χωρίων τῆς Ἁγίας Γραφῆς, Ἱερῶν Κανόνων καὶ γωνιῶν τῶν Ἁγίων Πατέρων.

Πάντα ταῦτα γράφονται πρὸς τιμὴν καὶ δόξαν τῆς καθαρᾶς καὶ ἀμολύντου, τῆς σεμνῆς καὶ ἀθανάτου τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλλάδος μὲ τοὺς ἀγνοῦς καὶ ἀθανάτους προγόνους ἡμῶν, οὐδαμῶς δὲ τῆς νῦν ἀκαθάρτου καὶ μεμολυσμένης καὶ αἰρετικῆς ἢ ἀπίστου Ἑλλάδος.

Σ η μ. Εἰς τὸν Εὐαγγελικὸν Νόμον προσθετέον καὶ τοὺς τηρητέους Μακαρισμοὺς (Ματ. 5. 3—9) καὶ τὰ φευκταῖα «Οὐαί» (Ματ. ια' 21—26).

Ἴδου διατὶ ἔχομεν μέγα συμφέρον νὰ τηρῶμεν τοῦτον τὸν Δεκάλογον τῆς Ἑβδομάδος.

ΑΥΤΟΑΝΑΚΡΙΣΙΣ

- 1ον) «Ἄ δὲ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε» (Ψαλμ. δ').
- 2ον) Οἱ δὲ μαθηταὶ τοῦ ἀρχαίου Πυθαγόρου ἔλεγον· «Πῆ παρέβην; Τί δὲ ἔρρεξα; Τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;».

ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ

- 1ον) Εἰδικὴ Νηστεία πρὸ τῆς Θείας Κοινωνίας δὲ ν ὄ π ἄ ρ χ ε ι' ὑπὸ οὐδενὸς Κανόνος τοῦ Πηδαλίου τῆς Ἐκκλησίας ἀναφέρεται. Μακρὰν ὄθεν τοιαύτη φανταστικὴ γνώμη, ὡς προῖον ἀμαθείας ἢ ἀγνοίας. Κατὰ δὲ τὸν ΕΔ'. Κανόνα τῶν Ἁγ. Ἀποστόλων ἀπαγορεύεται Νηστεία κατὰ πᾶν Σάββατον καὶ Κυριακὴν (πλὴν τοῦ Μ. Σαββάτου). Οἱ δὲ παραβάται τοῦ Κανόνος τούτου, λαϊκοὶ μὲν ἀ φ ο ρ ῖ ζ ο ν τ α ι, Κληρικοὶ δὲ κ α θ ε ρ ο ὦ ν τ α ι !! Κατὰ δὲ τὸν ΕΣΤ'. Κανόνα τῆς Ἑκτῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου γίνεται κατάλυσις τῆς Νηστείας καθ' ἕλλην τὴν Διακαινήσιμον Ἑβδομάδα (ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τὴν Κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ),

καὶ ἐν τοῦτοις κατὰ τὸν αὐτὸν Κανόνα ὑπο-
 χρεοῦνται ἅπαντες οἱ Χριστιανοὶ νὰ κοινωνῶσιν καθημε-
 ρινῶς, ἐφ' ὅσον γίνεται λειτουργία, καὶ ἐγγοεῖται καλῶς
 προητοιμασμένοι ἡθικῶς.

ΟΜΙΛΙΑ ΕΙΚΟΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥ τοῦ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ, ὅστις καὶ
 γεκρὸν ἀνέστησεν

Περὶ δισσοῆς στάσεως τῶν ἐκ τοῦ βίου τούτου ἐξερχομένων ψυχῶν.

«Ὅταν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ σώματος ψυχὴ ἀνθρώπου, μυστήριόν τι μέγα ἐκεῖ ἐπιτελεῖται· ἐὰν γὰρ ἦ ὑπεύθυνος ἐν ἀμαρτίαις, ἔρχονται χοροὶ δαιμόνων καὶ ἄγγελοι ἀριστεροὶ καὶ δυνάμεις σκότους παραλαμβάνουσι τὴν ψυχὴν ἐκείνην καὶ κρατοῦσιν εἰς τὸ ἴδιον μέρος, καὶ οὐκ ὀφείλει τις ἐπὶ τούτοις ξενίζεσθαι. Εἰ γὰρ ζῶν καὶ ὢν ἐν τῇ αἰῶνι τούτῃ ὑπετάγη καὶ ὑπήκουσε καὶ δούλος ἐγένετο αὐτοῖς, πόσῳ μᾶλλον ὅταν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ κόσμου κατέχεται καὶ κρατεῖται ὑπ' αὐτῶν; Ἐκ τοῦ μέρους τοῦ ἀγαθοῦ ὀφείλεις νοῆσαι ὅτι οὕτως ἔχει τὰ πράγματα. Καὶ γὰρ τοῖς ἁγίοις δούλοις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν εἰσὶν ἄγγελοι παραμένοντες καὶ πνεύματα ἅγια κυκλοῦντα αὐτοὺς καὶ φυλάττοντα· καὶ ὅταν ἐξέλθωσιν ἀπὸ τοῦ σώματος, οἱ χοροὶ τῶν ἄγγέλων παραλαμβάνουσιν αὐτῶν τὰς ψυχὰς εἰς τὸ ἴδιον μέρος, εἰς τὸν καθαρὸν αἰῶνα, (ὅπου φῶς καὶ χαρά), καὶ οὕτως αὐτοὺς προσάγουσι τῷ Κυρίῳ».

Π ὁ ρ ι σ μ α. Ἡ ψυχὴ, ὅταν ἐξέλθῃ τοῦ σώματος (κατὰ τὸν θάνατον) παραδίδεται εἰς ἐκεῖνον, οὗτινος ὑπῆρξεν ὑπηρέτης καὶ εἰς ὃν ὑπήκουσε καὶ προσέφερεν ὑπηρεσίας, ἐκτελέσασα πιστῶς τὰς διαταγὰς του καὶ βιώσασα ἐν γένει κατὰ τὸ θέλημά του (δηλ. ἢ τοῦ Χριστοῦ ἢ τοῦ Διαβόλου), ὅτε εὐρίσκετο ἐπὶ τῆς γῆς· σὺν τῷ σώματι. Τοῦτο ἀφ' ἐνὸς μὲν δίκαιον, ἀφ' ἑτέρου δὲ φοβερόν, διὰ τοὺς ἀμετανοήτους ἐκείνους, οἵτινες ἐκ κακῆς θελήσεως δὲν θέλουσι νὰ λέγωσι τὸ «Ὅχι» πάντοτε διὰ τὸ πονηρὸν καὶ τὸ «ναί» μόνον διὰ τὸ ἀγαθόν, ἢ καὶ ἐξ ἀμελείας δὲν σπεύδουσιν ἐγκαίρως νὰ μετανοήσωσι καὶ ἐξομολογηθῶσι καὶ λάβωσι παρὰ τοῦ πνευματικοῦ ἱερέως ἄφεσιν τῶν ἑαυτῶν ἀμαρτιῶν, ὡς φυσικῶν ἢ ἡθι-

κῶν αὐτουργῶν τῶν κακῶν πράξεων καὶ ἐν γένει τῶν παραβάσεων τῶν θείων ἐντολῶν. Οἱ δυστυχεῖς οὗτοι δὲν φροντίζουσι γὰ ὥσιν ἔτοιμοι, διὰ τῆς χάριτος καὶ τοῦ ἐλέους τοῦ Χριστοῦ, παρεχομένων δωρεάν, μέσῳ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ὑπ' ὄψει πρὸς τοῦτο παραθέτομεν τὰ ἑξῆς:

1ον) «Τὸν Θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ φύλαττε, ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρωπος» Ἐκκλησι. ιβ. 13, ἦτοι ἐκ τούτου ἐξαρτᾶται ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ψυχικὴ καὶ σωματικὴ. Ἔτερον ὅμοιον «Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου» Παρ. α. 7.

2ον) «Καθὼς θέλετε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως» Λουκ. στ. 31.

3ον) Πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» Πράξ. ε. 29.

4ον) Τὸ ἐβδομαδιαῖον πρόγραμμα τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ. Ἰδιαιτέρα ἔκδοσις.

5ον) Ὁ Χριστιανὸς εἰς τὴν πορείαν τῆς ζωῆς ἔχει α) δύο τροχούς, τὴν θέλησιν καὶ τὴν θείαν χάριν, διὰ τὰ βαδίξῃ ἀπροσκόπτως ἐν ταῖς ὁδοῖς (ταῖς ἐντολαῖς) τοῦ Κυρίου· β) καὶ δύο πτέρυγας, τὴν ὀρθὴν πίστιν, καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς Θεόν, δι' ὧν ἵπταται ἀδέσμευτος ὑψηλὰ καὶ ἀνέρχεται εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

ΟΣΑ ΣΥΝΙΣΤΩΝΤΑΙ ΚΑΙ ΟΣΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΟΝΤΑΙ

Εἰς τοὺς εὐσεβεῖς Ὁρθοδόξους Χριστιανούς,

ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ Ναοῦ.

- 1ον) Ἀπαγορεύεται ἡ κουρὰ τῆς κόμης τῶν γυναικῶν (Α' Κορ. ια'. 15).
- 2ον) Ἡ γυνὴ ἔχουσα τὰ καταμήνια (δηλ. ἐμμηνόρροσιαν) θεωρεῖται ἀκάθαρτος καὶ δὲν δύναται γὰ κοινωνῆ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, μηδὲ γὰ προσκυνῆ τὰς Ἱερὰς Εἰκόνας, ἐν δὲ τῷ Ναῷ ἵσταται ἐν τῷ Νάρθηκι.
- 3ον) Ἡ γυνὴ εἰσερχομένη ἐν τῷ Ναῷ καὶ προσευχομένη καὶ κοινωνοῦσα, ὀφείλει γὰ ἔχῃ κεκαλυμμένην τὴν κεφαλὴν καὶ οὐχὶ ἀκάλυπτον (Α'. Κορ. ια'. 6).

- 4ον) Ἄνθρωποι καὶ Γυνήεις εἰσερχόμενοι ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ καὶ παρακολουθοῦντες τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν ἀπαγορεύεται νὰ κλίνωσι γόνυ εἰς οἰανδήποτε στιγμήν τῆς Θεῖας Λειτουργίας κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν καὶ καθ' ἕνα τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ Πάσχα μέχρι τῆς Πεντηκοστῆς (Βλ. Κανόνα Κ'. τῆς Α'. Συνόδου κλπ.).
- 5ον) Τὰ Χριστιανικὰ ἀνδρόγυνα προκειμένου νὰ κοινωνῶσι τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων ὀφείλουσι νὰ ἐγκρατεῦνται σαρκικῶς τοῦλάχιστον ἐπὶ τριήμερον. Ὀφείλουσι ἐπίσης νὰ ἐγκρατεῦνται τὴν παραμονὴν καὶ τὴν ἰδίαν ἡμέραν πάσης Κυριακῆς καὶ Μεγάλης Ἑορτῆς. ΠΡΟΣΟΧΗ δέ, ὁσάκις κοινωνοῦσι πρέπει νὰ ἀπέχωσι τῆς σαρκικῆς μίξεως ἐπὶ 24 ὥρας ἥτοι συνερχόμενοι τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἕαν δὲν συμπίπτῃ Ἑορτή.

«ΠΑΤΡΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ»

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελ.
Πρόλογος ἐκ τοῦ βιβλίου «Χριστιανικαὶ Δεήσεις»	2
Προσευχὴ ἐκάστην πρωτῶν (ὑπὸ Χριστ. γονέων)	4
1η. ΔΕΗΣΙΣ. Ὅπως αἱ προσευχαὶ ἡμῶν εἰσακούωνται ..	5
2α. » Ὅπως τὸν Θεὸν ἐν τοῖς ἔργοις Αὐτοῦ δοξολογῶμεν	7
3η. » Ὅπως τελειοποιῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς	9
4η. » Ὅπως τὴν θεῖαν ἀγάπην διατηρῶμεν	11
5η. » Ὅπως τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν	13
6η. » Ὅπως τὸν πλησίον ἀγαπῶμεν	15
7η. » Ὅπως τοὺς γονεῖς τιμῶμεν	17
8η. » Ὅπως τὴν πατρίδα ἀγαπῶμεν	19
9η. » Ὅπως τοῖς εὐεργέταις εὐγνωμονῶμεν	21
10η. » Ὅπως τοὺς πτωχοὺς ἐλεῶμεν	23
11η. » Ὅπως τοὺς ἐχθροὺς ἀγαπῶμεν	25
12η. » Ὅπως δίκαιοι γίνωμεν	27
13η. » Ὅπως πρᾶεῖς γίνωμεν	29
14η. » Ὅπως ὑπομονητικοὶ γίνωμεν	31

15η.	ΔΕΗΣΙΣ.	Ὅπως ταπεινοὶ γίνωμεν	33
16η.	»	Ὅπως ὑγιεῖς τὸν βίον διέλθωμεν	35
17η.	»	Ὅπως τὴν διάνοιαν διαφωτίζωμεν	37
18η.	»	Ὅπως ἐγκαίρως μετανοῶμεν	39
19η.	»	Ὅπως τὸν ἐγωῖσμόν ἀποβάλωμεν	41
20ή.	»	Ὅπως μὴ κακολογῶμεν	43
21η.	»	Ὅπως μὴ τὸν πλησίον φθονῶμεν	45
22α.	»	Ὅπως μὴ τὸν πλησίον ἀδικῶμεν	47
23η.	»	Ὅπως μὴ κατὰ τοῦ πλησίον ὀργιζώμεθα	49
24η.	»	Ὅπως μὴ ὑπερήφανοι γίνωμεν	51
25η.	»	Ὅπως τὴν ἀνθρωπαρέσκειαν ἀποβάλωμεν	53
26η.	»	Ὅπως μὴ ὀκνηροὶ γίνωμεν	55
27η.	»	Ὅπως μὴ ψευδολογῶμεν	57
28η.	»	Ὅπως μὴ ἄσωτοι γίνωμεν	59
29η.	»	Ὅπως μὴ πλουτομανεῖς καὶ δοξομανεῖς γίνωμεν	61
30ή.	»	Ὅπως μὴ φιλήδονοι γίνωμεν	63
31η.	»	Ὅπως τὴν χαρὰν τοῦ χριστιανοῦ ἀπολαύσωμεν	65
		Περὶ Θεότητος Χριστοῦ	67
		Σύντομος Δοξολογία λεγομένη παρ' οἰουδήποτε Χριστιανοῦ	67
		Πρόλογος ἐκ τοῦ βιβλίου «Χρυσᾶ Ἔπη»	68
		ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ Περὶ Παίδων Ἀγωγῆς	69
		Δεκάλογος Ἑβδομάδος	91
		Αὐτοανάκρισις	92
		Περὶ Νηστείας	92
		Ὅμιλία 22α Μακαρίου Αἰγυπτίου τοῦ Θαυματουργοῦ	93
		Ὅσα συνιστῶνται καὶ ὅσα ἀπαγορεύονται	94

1. ΚΑΝΩΝ Β΄ ΤΗΣ ΕΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΙ ΤΟΠΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ δημοσίως πρὸς τὸν Θ'. Κανὸνα τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων (Πηδάλιον σ. 407) περὶ συνεχοῦς Θείας Μετάληψεως κ.λ.π.

«Πάντας τοὺς εἰσιόντας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τῶν Ἱερῶν Γραφῶν ἀκούοντας, μὴ κοινωνοῦντας δὲ εὐχῆς ἅμα τῷ λαῷ, ἢ ἀποστρεφομένους τὴν μετάληψιν τῆς Θείας Εὐχαριστίας, κατὰ τινα ἀταξίαν, τοῦτους ἀποβλήτους γίνεσθαι τῆς Ἐκκλησίας, ἕως ἂν ἐξομολογησάμενοι καὶ δεῖξαντες καρποὺς μετανοίας καὶ παρακαλέσαντες, τυχεῖν δυνηθῶσι συγγνώμης. Μὴ ἐξεῖναι δὲ κοινωνεῖν τοῖς ἀκοινωνήτοις, μηδὲ ἐν ἑτέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἀποδέχεσθαι τοὺς ἐν ἑτέρᾳ μὴ συναγομένους. Εἰ δὲ φανεῖη τις τῶν Ἐπισκόπων, ἢ Πρεσβυτέρων, ἢ Διακόνων, ἢ τις τοῦ Κανόνος τοῖς ἀκοινωνήτοις κοινωνῶν, καὶ τοῦτον ἀκοινωνήτον εἶναι, ὡς ἂν συγγέοντα τὸν Κανόνα τῆς Ἐκκλησίας». Αὐτόθι βλέπε ἐρμηγελίαν Ἀγ. Νικοδήμου.

2. ΚΑΝΩΝ ΙΖ΄. ΤΗΣ ΕΝ ΓΑΓΓΡΑΙ ΣΥΝΟΔΟΥ Περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς κουρᾶς κόμης τῶν γυναικῶν: «Εἴ τις γυναικῶν διὰ νομιζομένην ἄσκησιν ἀποκείροιτο τὰς κόμας, ἅς ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς ὑπόμνησιν τῆς ὑποταγῆς, ὡς παραλύουσα τὸ πρόσταγμα τῆς ὑποταγῆς, ἀνάθεμα ἔστω». Πηδάλιον σ. 403.

3. ΚΑΝΩΝ ΙΗ΄. ΤΗΣ ΕΝ ΓΑΓΓΡΑΙ ΣΥΝΟΔΟΥ Περὶ Νηστείας ἐν Κυριακῇ: Εἴ τις διὰ νομιζομένην ἄσκησιν ἐν τῇ Κυριακῇ νηστεύοι, ἀνάθεμα ἔστω». Πηδάλιον σ. 403.

4. ΠΕΡΙ ΚΑΠΝΙΣΜΑΤΟΣ. Ὁ καπνὸς εἶναι φυτὸν ἔχον ἰδιότητα ναρκωτικὰς διὰ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν. Οἱ δὲ καπνισταὶ εἶναι ναρκομανεῖς, ὅθεν καὶ ἀκρατεῖς εἰς τὸ πάθος τοῦ καπνίσματος. Ἀλλὰ τὸ κάπνισμα εἶναι προσέτι καὶ μίᾳ ἀσωτίᾳ ἀναμφισβήτητος. Ὑπὸ τοιούτους ὄρους τὸ κάπνισμα ἀπαγορεύεται εἰς Χριστιανοὺς καὶ ὅλως ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς κληρικοὺς ἡμῶν. Ἄς καλλιεργήσωμεν ὅθεν σιτηρά, καὶ ἄλλα ὠφέλιμα φυτὰ ἀντὶ τοῦ ἐπαράτου καπνοῦ τοῦ βλάπτοντος

5. Τῶν γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν ἡλικίας ἐξ ἑπταετίας ἕως ἀνθρώπου, πρὸς μεγάλην ἡμίαν τῆς ψυχῆς, κανονίζονται ὑπὸ τοῦ Κανόνος ἤΣΤ'. τῆς ΣΤ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου. (Πηδάλιον σ. 305-307).

6. Τὸ δὲ ἐνδύεσθαι ἀνδριστὶ ὁ Κανὼν Π' τῆς ἐν Γάγγρα Συνόδου ρητῶς ἀπαγορεύει καὶ ἀναθεματίζει τὰς ποιούσας τοῦτο. (Πηδάλιον σ.401) Ὅμοίως καὶ ὁ Κανὼν ΕΒ'. τῆς ΣΤ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου καταδικάζει τὴν πράξιν ταύτην καὶ ἀφορίζει τὰς μὴ συμμορφουμένας γυναῖκας. (Πηδάλιον σ. 275).

Σημ. Ἡ λέξις ἀνάθεμα σημαίνει παραδεδομένο εἰς τὸν Σαταναῖον, εἶναι δηλ. μεγίστη κατάρα. Ἡ δὲ λέξις ἀνάθημα σημαίνει ἀφιέρωμα εἰς τὸν Θεόν. Βλ. Λεξικὸν Σακελλαρίου εἰς λέξιν ἀνάθεμα. Ἄς ὑποτασώμεθα εἰς τοὺς Κανόνας τοῦ Παναγίου Πνεύματος διὰ τὴν εὐρωμὴν ἕλεος ἐν Ἐκείνῃ τῇ Ἡμέρᾳ.

ΠΙΝΑΞ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

- Σελ. 5 στίχ. 18 ἀντὶ Σε γράφε Σοὶ (εὐγνωμονοῦμεν)
» 20 εἰς τὸ ποίημα Ρ. Φεραίου ἀντὶ μου - μου γράφε μας - μας (σκοπούς - κρυφούς)
- Σελ. 44 στίχ. 8 (ἐκ τῶν κάτω) ἀντὶ ψύχωσης γράφε ψυχός
» 67 στίχ. 1 γράφε 1ον
» » » 6 » 2ον
» » » 19 ἀντὶ εἶπας γράφε εἶπας.
» 91 » 4 (ἐκ τῶν κάτω) ἀντὶ κατακλήσεως γράφε κατακλίσεως
» » » 4 » » ἀντὶ μίαν γράφε Διὰ μίαν
» 92 στίχ. 1 (ἐκ τῶν κάτω) ἀντὶ τὴν Κυριακὴν γράφε τῆς Κυριακῆς
» 93 » 2 (ἄνω) ἀντὶ κοινωνῶσιν γράφε κοινωνῶσι

Ἡ δὲ διόρθωσις τυχόν ἄλλων παροραμάτων ἐπαφίεται εἰς τὴν εὐμένειαν τῶν ἀναγνωστῶν.

Καὶ ἤδη τελευτῶντες, καὶ εὐχαριστοῦντες τῷ Παναγάθῳ Χριστῷ λέγομεν: Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὅστις εἶσαι τὸ Φῶς καὶ ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀλήθεια, πολέμησον τοὺς πολεμοῦντας τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων Σου, καὶ κατασχυνον καὶ διασκορπίσον πάντας τοὺς ἐχθροὺς τῆς ἀληθείας, καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῶν, καὶ πᾶσαν τὴν πομπὴν αὐτῶν, ἵνα λάμπῃ τὸ Φῶς Σου ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ σωθῇ ὁ κόσμος διὰ Σοῦ Πέγατος

ω
η
ου
α
ου
ς
ε
ο
ε
ου
η
)
ς
η
ς
η
ου
ου
ου
ου
ου

